

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**FARKLI KIDEMDEKİ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MEZUN
OLDUĞU LİSANS PROGRAMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çilem Gül ERCAN

KLC-4343-2024

0009-0003-2714-897X

BURSA - 2024

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**FARKLI KIDEMDEKİ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MEZUN
OLDUĞU LİSANS PROGRAMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çilem Gül ERCAN

KLC-4343-2024

0009-0003-2714-897X

Danışman

Prof. Dr. Sedat YÜKSEL

BURSA - 2024

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Çilem Gül ERCAN

27/05/2024

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI

“Farklı K1demdeki Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Lisans Programı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi”adlı yüksek lisanstezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Çilem Gül ERCAN

Danışman
Prof. Dr. Sedat YÜKSEL

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Nagihan OĞUZ DURAN

YÜKSEKLİSANS/DOKTORABENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 27/05 /2024

Tez Başlığı/Konusu:

Farklı Kademdeki Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Lisans Programı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç, Tartışma ve Öneriler kısımlarından oluşan toplam 96 sayfalık kısmına ilişkin, 20/05/2024 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı benzerlik tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 10'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az zırtuşma içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve bu Uygulama Esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir benzerlik içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı:	Çilem Gül ERCAN
Öğrenci No:	802231001
Ana Bilim Dalı:	Eğitim Bilimleri
Programı:	Eğitim Programları ve Öğretimi
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Danışman
(Adı, Soyadı, Tarih)
Prof. Dr. Sedat YÜKSEL
27/05/2024

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda 802231001 numara ile kayıtlı Çilem Gül ERCAN'ın hazırladığı “Farklı Kıdemdeki Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Lisans Programı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi” konulu yüksek lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 27/06/2024 günü 11:00-11:30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **(başarılı/başarısız)** olduğuna **(oybirliği/oyçokluğu)** ile karar verilmiştir.

Sınav Komisyonu Başkanı
Prof. Dr. Sedat YÜKSEL
Bursa Uludağ Üniversitesi
Web of Science Researcher ID:
4345921/AAJ 8211-2021
SCOPUS ID :15924281600
ORCID ID: 0000-0001-8760-6694

Üye
Doç.Dr. Hakan TURAN
Kocaeli Üniversitesi
Web of Science Researcher ID:
F-6264-2018
SCOPUS ID: 56639958700
ORCID: 0009-0004-0465-7752

Üye
Dr.Öğr.Üyesi Abdullah AÇAR
Bursa Uludağ Üniversitesi
Web of Science Researcher ID:
AAJ-8360-2021
Scopus ID:57208662777
ORCID:0000-0001-5985-7410

ÖNSÖZ

Eğitim ve öğretmenlik mesleği, geçmişten günümüze sürekli tartışmalara konu olan konulardandır. Başöğretmen Mustafa Kemal ATATÜRK:“Öğretmenler! Yeni nesli, Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcilerini, sizler yetiştireceksiniz ve yeni nesil sizin eseriniz olacaktır.” sözüyle öğretmen eğitiminin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuş ve bu konuda yol gösterici olmuştur. Bu doğrultuda nitelikli bir öğretmenin nitelikli eğitim programları sayesinde yetişeceği düşüncesiyle yüksek lisans tez çalışmama başladım. Yüksek lisans eğitimim boyunca emeği geçen bütün hocalarıma teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Tez çalışmama başladığım günden son güne kadar zamanını ve bilgisini benimle paylaşan, çalışma sürecinde her sorduğum soruya kısa sürede dönüş yaparak bana yol gösteren saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Sedat YÜKSEL’e teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Tez çalışmam sürecinde çalışma konusuyla ilgili bana desteğini esirgemeyen tüm idareci ve öğretmenlere teşekkür ederim.

Her zaman destekçim ve hayatımın en değerli insanları; annem ve babama minnettarım.

Çilem Gül Ercan

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı

Üniversite

Enstitü

Ana Bilim Dalı

Bilim Dalı

Tezin Niteliği

Sayfa Sayısı

Mezuniyet Tarihi

Tez Danışmanı

Çilem Gül ERCAN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Eğitim Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

XI+96

.... / / 20

Prof. Dr. Sedat YÜKSEL

FARKLI KIDEMDEKİ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MEZUN OLDUĞU LİSANS PROGRAMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı; farklı kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerini incelemektir. Araştırma nitel bir araştırma olup olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Buna göre çalışma grubu en fazla 10 yıl kıdeme sahip, orta ve alt sosyo-ekonomik düzey bölgelerde bulunan, bir kısmı köy okulu ve birleştirilmiş sınıklı köy okulu olmak üzere, devlet okullarında çalışan 12 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmış olup elde edilen verilere betimsel analiz uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; lisans programının amacının donanımlı öğretmen yetiştirmek olduğu; alan ve genel kültür derslerinin içeriklerinin yeterli olduğu, meslek bilgisi derslerinin ise geliştirilmesinin gerektiği ve üniversiteler ile staj okulları arasındaki ilişkinin yetersiz olduğu bulguları ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının donanımlı ve teknolojiyi kullanma açısından yeterli oldukları fakat yöntem teknik, iletişim ve rehberlik konularında geliştirilmesi gerektiği ve sınıf öğretmenliği tecrübelerinin olmadığı; ölçme değerlendirme sürecinde klasik ölçme araçlarını kullanmaları, sürece ilişkin dönüt sağlanması, tam ve doğru ölçme konularında yetersiz oldukları gibi görüşler bulgulanmıştır. Çalışmada; lisans programının çocuğa karşı duyarlılığı kazandıracak nitelikte olması, sınıf yönetiminde uygulamaya ağırlık verilmesi, uygulama sınavlarının tercih edilmesi; öğretim elemanlarının öğretmenlik mesleğinde deneyimli olanlar arasından seçilmesi gibi bazı öneriler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lisans Programı, Öğretmen Yetiştirme, Program Değerlendirme, Sınıf Öğretmeni

ABSTRACT

NameandSurname	Çilem Gül ERCAN
University	Bursa Uludag University
Institution	Institute of Educational Sciences
Field	Educational Science
Branch	Curriculum and Instruction
DegreeAwarded	MasterDegree
PageNumber	XI+96
Degree Date	.../.../20.....
Supervisor	Prof. Dr. Sedat YÜKSEL

EXAMINATION OF THE OPINIONS OF CLASSROOM TEACHERS WITH DIFFERENT SENIORITIES ON THEIR UNDERGRADUATE PROGRAM

The aim of this study is to examine the opinions of teachers with different levels of seniority about the undergraduate courses they have completed. The study takes a qualitative approach and uses a phenomenological design. The study group for the research was determined using criterion sampling. The study group consists of 12 teachers with a maximum of 10 years of experience working in public schools including village schools and multi-grade village schools, in middle and low socio-economic regions. Data were collected through a semi-structured interview form and analyzed using descriptive analysis. The results show that the program aims to produce well-trained teachers. However, while the courses on subject knowledge and general culture are considered sufficient, the courses on pedagogical content are in need of improvement. The universities and internship schools are inadequate. Teachers have mastered the technology but need to improve their teaching methods, techniques, communication, and guidance. They also lack teaching experience in primary schools. Moreover, traditional measurement tools are used in assessment, but feedback and accurate measurements are insufficient. The study suggests that the undergraduate program should be designed to instill sensitivity towards children, emphasize practical application in classroom management, prefer practical exams, and select instructors from among those with teaching experience.

Keywords: Curriculum Evaluation, Primary School Teacher, Teacher Training, Undergraduate Curriculum

İÇİNDEKİLER

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI.....	ii
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	3
1.3.Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	5

2.BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Program Değerlendirme	7
2.2. Sınıf Öğretmenliği.....	10
2.3. İlgili Araştırmalar.....	11
2.4. 2000'li Yıllardaki Gelişmeler.....	14

3.BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	16
3.2. Çalışma Gurubu.....	16
3.3. Veri Toplama Araçları.....	18
3.4. Verilerin Analizi.....	19
3.5. Geçerlilik ve Güvenirlilik.....	19

4.BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Lisans Programının Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacına Uygunluğu Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular.....	21
4. 1.1.Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Bilgi, Beceri ve Duyuşsal Özellikleri:	21
4.1.2. Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacına Ulaşma Derecesi:.....	26
4. 1.3. Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacı Yönüyle Kendini Gözlemleme:	29
4.1.4.Öğretmenlik Mesleğini İcra Etmenin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeni Olmaya Katkısı:	33
4.2. Lisans Programında Yer Alan Dersler ve İçerikleri Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular	35
4.2.1. Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi ve Genel Kültür Derslerinin Mesleki Yeterlilik Kazandırması:.....	35
4.2.2. Alan Bilgisi Derslerinin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Yetiştirmesi Amacına Uygunluğu:	39
4.2.3.Meslek Bilgisi Derslerinin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Yetiştirmesi Amacına Uygunluğu:	41
4.2.4. Genel Kültür Derslerinin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Yetiştirmesi Amacına Uygunluğu:	43
4.2.5. Mesleki Bilgi Ve Becerilerin Mesleki Hayatta Kullanılması:	45
4.3. Lisans Programının Öğrenme – Öğretme Süreci Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular.....	47
4.3.1.Öğrenme Öğretme Sürecinin Gerçekleştiği Ortam:	47
4.3.2. Öğrenme Öğretme Sürecinde Yer Alan Öğretim Elemanı Açısından:	49
4.4. Lisans Programının Ölçme Değerlendirme Süreci Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular.....	53
4.4.1. Ölçme Değerlendirme Süreci:.....	53
4. 4.2. Değerlendirme Sürecinin Yeterliliği:.....	55

5.BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	59
5.2. Öneriler.....	77
KAYNAKÇA	78

EKLER.....	88
EK-1: 2006 SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI.....	88
EK-2: 2018 SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI.....	89
EK- 3: GÖRÜŞME FORMU	90
EK- 4: İZİNLER	93
ÖZGEÇMİŞ	96

TABLÖLAR LİSTESİ

<i>Tablo</i>	<i>Sayfa</i>
1.Katılımcıların Demografik Özellikleri... ..	15
2.Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninde Bulunması Gereken Özellikler	18
3.Nitelikli Bir Sınıf Öğretmenine Kazandırılması Amaçlanan Özellikler	20
4.Nitelikli Bir Sınıf Öğretmenine Kazandırılan Özellikler	21
5.Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Amacına Ulaşma Derecesi... ..	24
6.Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacı Yönüyle Kendini Gözlemleme... ..	27
7.Öğretmenlik Mesleğini İcra Etmenin Nitelikli Bir Öğretmen Olmaya Katkısı.....	30
8.Lisans Derslerinin Mesleki Yeterlilik Kazandırması	33
9.Alan Derslerinin Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacına Uygunluğu.....	36
10.Meslek Bilgisi Derslerinin Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacına Uygunluğu... ..	39
11.Genel Kültür Derslerinin Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacına Uygunluğu... ..	41
12.Mesleki Bilgi ve Becerilerin Mesleki Hayatta Kullanımı... ..	43
13.Eğitim- Öğretim Uygulamalarına Yön Veren... ..	44
14.Öğrenme - Öğretme Sürecinin Gerçekleştiği Ortam	46
15.Öğrenme Öğretme Sürecinde Yer Alan Öğretim Elemanı... ..	48
16.Ölçme Değerlendirme Süreci	52
17.Değerlendirme Sürecinin Yeterliliği... ..	54

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, amaç, önem ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Bilim, teknoloji ve iletişimdeki hızlı gelişmelerle birlikte bilgiye erişim kolaylaşmıştır. Bu gelişmeler bireyin eğitim ihtiyacına yön vermektedir. Yüzyıllar boyunca eğitimi etkileyen ve uygulayıcısı olanlardandır öğretmenler. Yetişen nesil öğretmenlerin eseridir. Öğretmenler, yaşadıkları çağdaki gelişmelere ayak uyduracak ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olmalıdır. Aksi halde cahiller ordusunun yetiştirilmesi söz konusu olabilir. Nitelikli eğitim nitelikli yetişen öğretmenler sayesinde olur bu nedenle de nitelikli ve başarılı öğretmenlerin yetişmesi için öğretmen yetiştirilen eğitim fakültelerine büyük görev düştüğü söylenebilir. Sınıföğretmenleri,farklı dönemlerde durum değişse de, eğitim fakültelerinde dört yıllık lisans eğitim programı ile alan, genel kültür ve meslek bilgisi derslerini alarak öğretmenlerde bulunması gereken nitelikleri temel anlamda kazandıkları düşünülür. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)'nun belirlediği programın uygulandığı eğitim fakülteleri aracılığıyla 21. yüzyıl becerileri ile donatılması beklenen öğretmenlerin, girdikleri sınavlar sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından atamaları yapılmaktadır.

Bireyin temel eğitimini aldığı ilkokullarda görev yapan öğretmenler, genelde hafızalarda uzun süre yer edinirler. Bunun sebeplerinden biri olarak; halkın, ilkokul eğitiminindetemeli oluşturan, ona şekil veren öğretmenin bilgisine, karakterine ve dünya görüşüne göre şekil alması gösterilebilir. Halkın çoğunluğunu kapsayan ilköğretimde, öğretmen başrolü üzerine alan insan demektir. Bina, program, kitap, ders araçları, çevre gibi öğretim ve eğitim vasıtaları öğretmenden sonra gelirler(Tonguç, 2020). Çünkü öğretmenler eğitim programını uygulayan, geliştiren ve değerlendiren bir kaynaktır. Eğitim programının devamlılığı, bütünlüğü, içeriği ve öğeler arasındaki ilişkiler ancak öğretmen sayesinde olur (Ornstein ve Hunkins, 2016). Öğretmenler ve öğrenciler,hazırlanan programın yeterliliği konusunda değerlendirmesine başvuru olan temel kaynaktır ve bu değerlendirme programın istenilen değişimleri sağlayıp sağlamadığını ortaya koymada önemlidir (Demirel, 2021). Bu açıklamalar; öğretmen yetiştirme meselesinin önemini ve öğretmenin program değerlendirmedeki rolünü ortaya koymaktadır.

Mesleki tecrübe, lisans programı ile öğrenilenleri görev yerinde uygulama ile edinilir. Bu uygulamalar lisans programına yönelik değerlendirmelere farklı açıdan

bakmaya katkı sağlayabilir. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin var olan alan bilgilerini üniversitede aldıkları eğitimden çok mesleki hayattaki tecrübeleriyle öğrendiklerini belirttikleri görülmektedir (Bahçeci ve Genç, 2013; Yıldırım, 2016); Pirpiroğlu (2014) ise deneyimli öğretmenlerin kendi deneyimlerine uygun olarak konuyu işlediklerini, yeni bir yayınevinin hazırladığı kılavuz kitabı beğenmedikleri için eski kılavuz kitabı kullandıklarını ve daha etkili olduğunu düşündükleri için oradaki etkinliklerden de seçerek sınıfta kullandıklarını belirlerken, deneyimsiz öğretmenlerin ise öğretmen kılavuz kitabını takip ettiklerini belirlemiştir. Bu farkı da deneyimli öğretmenlerin programa ilişkin bilgilerinin deneyimle arttığı şeklinde yorumlamıştır. Çünkü ona göre deneyimli öğretmenler geçmiş deneyimlerinden faydalanarak öğrenmeyi kolaylaştıracağını düşündükleri farklı öğretim materyallerini ve etkinliklerini seçebilmektedirler. Öğretmen eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalarda tecrübesizliğin yaşanan sorunların sebeplerinden biri olduğu çokça vurgulanmıştır. O nedenle tecrübeli öğretmenlerin konuyla ilgili değerlendirmelerinin daha fazla dikkate alınmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenler, mesleklerini icra ederken karşılarına beklenmedik durumlar çıkar. Bu durumlarla üniversite eğitimi esnasında hiç karşılaşmamış olabilirler. Bu durumların neler olduğunun, etkilerinin ve bu durumlar karşısında nasıl davrandıklarının tespiti konusunda bilgi kaynağı, işin içindeki öğretmenlerdir. Teori ile sahadaki uygulamaların uyuşmadığı ve verilen eğitimin öğretmenleri sınıf ortamında öngörülemeyen durumlara hazırlayamadığı sonucuna ulaşılabilir (Muk, 2021). Üniversite eğitimi, gerçek dünyayı yansıtmamakta, materyal sayısı ve fiziki şartlar beklentileri karşılamamakta, denetleme süreçleri, müfredat ve sınav odaklı eğitim sistemi yapmak istenilen uygulamaları beklediklerinden daha fazla sınırlamaktadır (Güvendir, 2017). Müfredat, ders kitapları ve sınav sistemi sürekli değiştirilmekte, bu nedenle öğretmenler öğrencileri yeni sınav sistemine göre hazırlamak zorunda kalmaktadırlar. Bu da öğretmenlerin uzun vadeli planlar yapamamalarına ve alanda uzmanlaşmalarının gecikmesine neden olmaktadır (Yılmaz ve Tepebaş, 2011). Ayrıca öğretmenler mesleklerini uygularken üniversitede öğrendikleri öğretim yöntem ve tekniklerin birçoğunu kullanamadıklarını, daha çok düz anlatım ve soru cevap yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir (Kocakuşak ve Altun, 2021). Öğretmenlerin alanda uzmanlaşmalarının gecikmemesi ve yeni yetişecek öğretmenlerin aynı sorunlarla karşılaşmamaları için öğretmenlerin karşılaştıkları durumlar karşısında nasıl bir tercih yaptıkları ve bu tercihlerin sebeplerinin bilinmesinin katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenler mesleğe başladıklarında öğretmenlik meslek bilgilerini yetersiz bulmakta, veli ve öğrenci kitlelerini tanıma konusunda ne yapacaklarını bilmemektedirler. Mesleğinin başında olan öğretmenler, hissettikleri bu eksiklikleri gidermek için tecrübeli öğretmenlerin bilgi ve tecrübelerine başvurmakta ya da hizmet içi eğitimlere yönelmektedirler (Kara, 2019; Kocyigit ve Egmir, 2019). Öğretmenlerin birbirleriyle tecrübe paylaşımı yaparak eksikliklerini giderdikleri göz önünde bulundurulduğunda; farklı tecrübe yılına sahip öğretmenlerin, tecrübeleri ışığında, üniversitede aldıkları eğitim hakkındaki görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada lisans programına yönelik mesleki eğitim alan, meslekte acemi ve meslekte kıdemli sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri incelendiğinde elde edilen tespitlere göre; öğretmen adayları, lisans eğitimi ile yeterince bilgi ve beceri ile donatılmadıklarında mesleki yaşamlarında sorunlarla karşılaşacaklarına inandıkları, görevde acemi olan öğretmenlerin ise lisans programı ile gördükleri derslerin teorik olması ve uygulamaların yetersizliği nedeniyle gerçek hayatta öğrenilenleri uygulamakta zorlandıkları belirlenmiştir. Meslekte kıdemli sınıf öğretmenleri, mezun oldukları lisans programını değerlendirirken, aldıkları eğitimin mesleğe yansması ve yaşanan eksikliklerin nedenleri konusunda görüş belirttikleri belirlenmiştir. Nitelikli bir sınıf öğretmenin yetişmesinde; lisans programlarında görülen yeterli ve yetersiz yönlerin mesleğe yansmasının tespitinin ve lisans programında öğrenilenlerin gerçek hayatta uygulayanlar tarafından farklı boyutlarıyla değerlendirmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Alanyazın taramasında sınıf öğretmenliği lisans programı hakkında farklı kıdem yılına sahip öğretmenlerin görüşlerinin alındığı çalışmalar ile sınıf öğretmenliği lisans programının öğretmen görüşlerine göre; amaç, içerik, öğrenme- öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutlarıyla değerlendirildiği çalışmaların az olduğu tespit edilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; farklı deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerini incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. Sınıf öğretmenlerinin, mezun oldukları lisans programının nitelikli öğretmen yetiştirme amacına uygunluğu hakkındaki görüşlerinedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programında yer alan dersler ve içerikleri hakkındaki görüşlerinedir?
3. Sınıf öğretmenlerinin, mezun oldukları lisans programının öğrenme – öğretme süreci hakkındaki görüşlerinedir?

4. Sınıf öğretmenlerinin, mezun oldukları lisans programının ölçme değerlendirme süreci hakkındaki görüşlerinedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz koşullarında öğrencilerin ihtiyaçları ile birlikte öğretmene bakış açısının da değiştiği söylenebilir. Öğretmenlerden 21.yüzyılın becerilerine hakim olmaları ve nitelikli olmaları beklenmektedir. Öğretmenlerin bu becerilerle donatılarak nitelikli bir şekilde yetiştirilmeleri üniversitede aldıkları eğitim yoluyla olacağı düşünülmektedir. Atanma sorununu aşabilen öğretmenler,fakültede öğrendiklerini sahada uygulamaya koymaktadırlar. Bu uygulamalar sırasında birçok sorunlar ortaya çıkmakta, öğretmenler öğrendiklerini nerede ve nasıl uygulayacaklarını bilmemektedirler. Mesleğin ilk dönemlerinde öğretmenler, sınıf yönetimine ilişkin davranış boyutunda; otorite kurma, öğrenci ile iletişim dengesini kuramama, not ile tehdit etme, çok sert veya katı kurallar koyma, öğrenci ile empati kuramama, öğrenciler üzerinde korku oluşturma, güler yüzlü davranışlar, sorunsuz ve sessiz bir sınıf beklentisi, meslektaşını suçlama gibi hatalar yapmaktadırlar (Bozan ve Ekinci, 2020). Öğretmenler yüzleştikleri bu durumlar karşısında deneme yanılma yoluyla lisans eğitimi sırasında alamadıkları bilgi ve becerileri edinmeye çalışmaktadırlar (Yıldırım, 2016). Öğretmenler bu şekilde tecrübe edindiklerini düşünürken bazıları deneme yanılma yolunun karşılaşılan problemlerin çözüm sürecini uzattığını, bu nedenle de eğitim öğretim sürecinin verimliliğinin düştüğünü düşünmektedirler (Özcan, 2022). Diğer taraftan öğretmenler, mesleki uygulamalar sırasında karşılaşılan sorunlara çözüm bulmak için aynı okulda görev yaptıkları diğer öğretmenlerden ya da idarecilerden yönlendirme ve destek beklemektedirler. Mesleklerinin başında kendini yetersiz gören sınıf öğretmenleri beraber çalıştıkları tecrübeli öğretmenlere danışarak ve hizmet içi eğitimler yoluyla kendilerini geliştirmeye çalışmaktadırlar (Uğurlu ve Cengil, 2022). Bazen öğretmenler bekledikleri desteği görememekte hatta kendinde hata bulma, yetersizlik hissi, meslekten soğuma ve başarısızlık kaygısı gibi olumsuz duygularla da baş başa kalabilmektedirler. Öğretmenlik mesleğinin gerçekleri karşısında öğretmenler hayal kırıklığı yaşamakta, moral ve desteğe ihtiyaç duymakta (Öztürk ve Yıldırım, 2014), özlük haklarını bilmediklerinde okul idaresinden çekinmektedirler (Erdemir, 2007). Öğretmenlik mesleği korkuyla, hayal kırıklığıyla ve yetersizlik hissiyle yapıldığında mesleki becerilerin tam ve başarılı olarak ortaya konmasını beklenmemelidir. Türkiye’de eğitim öğretim faaliyetlerinin nitelikli bir şekilde sürdürülmesi ve bu konuda toplumun beklentilerinin gerçekleşmesi için öğretmenlerin kendisini sürekli geliştirmesi ve mesleğini yaparken mutluluk duyması şarttır. Bunun sağlanabilmesi meslek öncesi süreçlerin doğru ve detaylı bir şekilde değerlendirilmesi ve bu değerlendirmeler

doğrultusunda programların iyileştirilmesi gerekmektedir (MEB, 2017). Aksi halde öğretmenlerin hem mesleklerine hem kendilerine hem de eğitim öğretim uygulamalarına karşı tutumları değişmeyecek, sorunlar yaşanmaya devam edecek bu da eğitimde nitelik sorununu beraberinde getireceği söylenebilir. Öğretmenlerin yukarıda bahsedilen sorunları yaşamaları beraberinde başka sorunları da getirdiği görülmektedir. Oysa lisans programlarının doğru ve detaylı değerlendirilmesi sonucunda yapılan iyileştirmeler, güncellemeler yaşanan sorunları en aza indirecek nitelikte olduğunda, öğretmenlerin mesleklerinde daha başarılı olabilecekleri ve eğitim öğretim sürecini daha ileri seviye taşıyabilecekleri düşünülmektedir.

Temel eğitim dediğimiz ve eğitim hayatına atılan adımları yönlendiren sürecin başlangıcı olan ilkokullar, nitelikli sınıf öğretmenleri sayesinde nitelik kazanacağı söylenebilir. Sınıf öğretmenleri lisans eğitimi sayesinde gerekli bilgi ve beceriyle donatıldıklarında gerçek hayata öğrendiklerini yansıtabilecek ve başarılı olabileceklerdir. Bu nedenle de sınıf öğretmenliği lisans programının yeterli, yetersiz yönleri ve gerçek hayatla uyumu derinlemesine ortaya koyulması gerekli görülmektedir. Mesleğini uygulayarak tecrübe kazanan sınıf öğretmenlerinin, tecrübeleri ışığında mezun oldukları lisans programında öğrendiklerinin ne kadarını mesleki hayatlarına yansıtabildiklerini, yansıtamadıklarını ise neden yansıtamadıklarını daha detaylı ortaya koyabilecekleri ve yerinde önerilerde bulunabilecekleri düşünülmektedir. Çelik'in (2020) mezun sınıf öğretmenleri ile yaptığı araştırmada elde edilen bulgular bu düşünceyi destekler niteliktedir. Sözü edilen çalışmada; sınıf öğretmenleri mesleklerini yaparken; lisans programında yer alan ilk okuma yazma ve drama gibi derslerde öğrendiklerinin faydasını gördüklerini fakat kimya, fizik gibi derslerden ise yararlanamadıklarını, lisans programında psikoloji ve sosyal gelişim derslerinin az olduğunu belirterek iyi bir sınıf öğretmeni yetişmesi için de daha fazla uygulama yapılmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması, öğretim elemanlarının ise davranışlarıyla iyi bir model olmaları ve teknolojiyi iyi kullanmaları gibi önerilerde bulunmuşlardır. Bu nedenle de eğitim fakültesi lisans programlarının tecrübe ışığında farklı boyutlarıyla değerlendirildiği çalışmaların önemli olduğu ve gerek lisans programları açısından gerekse programın uygulayıcıları açısından yol gösterici olduğuna inanılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma meslekte en fazla 10 kıdem yılına sahip, orta ve düşük sosyoekonomik bölgede bulunan devlet okulları ile köy okulları ve birleştirilmiş sınıfı olan köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenleriyle sınırlıdır. Üst sosyoekonomik bölgede bulunan okullarda çalışan sınıf öğretmenleri, en az 20 kıdem yılına sahip olmaları nedeniyle

Çalışma ölçütlerini sağlamadığından çalışma gurubunun kapsamından çıkarılmak zorunda kalınmıştır.

2. Araştırmada elde edilen bulgular 2023-2024 eğitim öğretim yılı, bahar yarıyılında toplanan verilerle sınırlıdır.

2.BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, program değerlendirme, sınıf öğretmenliği, ilgili araştırmalar ve sınıf öğretmenliği ile alakalı 2000’li yıllardaki gelişmelere yer verilmiştir.

2.1.Program Değerlendirme

Nitelikli bir eğitim programı tüm öğrencilerin beklenen hedeflere ulaşmasını hedefler fakat bu her zaman böyle olmayabilir. Beklenmeyen sonuçlara sebep olan öğelerin varlığı, yaşanan aksaklıklar ve bu aksaklıkların hangi öğelerden dolayı olduğu, değerlendirmeye sorgulanır ve ortaya konur. Değerlendirme; veri toplama, verileri ölçütlerle karşılaştırarak yorumlama ve eksiklikler hakkında karar verme aşamalarından oluşur. Bu aşamalarda eğitim programının etkililiğini ortaya koymak için (Demirel, 2021); eğitimin hedefleri, eğitim durumları, bu durumların örgütlenmesi ve durumların etkililiği sorgulanır (Ertürk, 1972). Bütün bu sorgulamalar program değerlendirmeyle ilgili veri arayışıdır.

Program değerlendirmeyi bilimsel araştırmada izlenen yollar takip edilerek programın uygunluğu, yararları, uygulanabilirliği gibi özellikleri ortaya koyma süreci olarak tanımlayan Uşun’na (2016) göre program değerlendirmenin amacı; eğitim sisteminin, istedik ya da istenmedik, yeterli ya da yetersiz davranışlara sebep olabileceği ve bu nedenle sistemin mecburi kontrolünün sağlanmasıdır. Değerlendirme eğitim sisteminin ürünlerinin kaynağını ortaya çıkaracağı gibi sistemin devamlılığı için önemli veriler sunar.

Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmenlik programı hakkında yapılan değerlendirmeler sayesinde program hakkında veriler elde edilir. Elde edilen veriler programın güncellenmesi, değişmesi ve yeni program ortaya koyması açısından yol gösterici olduğu gibi öğretmenlerin daha nitelikli yetişmesine katkı sağlayacağı da düşünülebilir.

Alanyazında farklı yıllarda uygulanan programların değerlendirildiği çalışmalarda paydaşların görüşleri alınmış ve değişen programlar arasındaki farklar ortaya konmuştur. Aday öğretmenleri, öğretmen yetiştirme programlarında yer alan dersler hakkında; dersleri hafif ya da ağır şeklinde değerlendirmede bulunurlarken, programda iletişim, program geliştirme ve araştırma gibi derslerin yer alması gerektiğini belirtmişlerdir (Eret, 2013). 2017 ile 2006 lisans programını karşılaştıran alan uzmanları, öğretmen adayları ve MEB uzmanlarının ortak görüşleri; 2017 lisans programının daha sade olduğu fakat yeterliliklerin gözlenebilir ve ölçülebilir olması konusunda niteliksiz olduğu yönündedir (Alan, 2019). Paydaşların görüşleri alınarak programlar hakkında yapılan değerlendirmeler doğrultusunda uygulanan programlardaki dersler ve eksiklikler hakkında veriler toplanarak programların değişme nedenleri de ortaya konmaktadır. Öğretim elemanlarına göre, 2018-2019 öğretim

yılında güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programının güncellenme nedeni; programdan kaynaklanan sorunlar, politik nedenler ve nitelikli öğretmen yetiştirmedir (Çetin ve diğerleri, 2021). Görüldüğü gibi lisans programlarının güncellenme nedenlerinden biri nitelikli öğretmen yetiştirmedir. Bu doğrultuda farklı branştan öğretmenlerin yetiştikleri lisans programları hakkındaki görüşlerine yer verilmesi gerekli görülmüştür.

Farklı branştan aday öğretmenlerin lisans eğitimi hakkında görüşlerinin incelendiği çalışmalarda bulgular şu yöndedir: Fen bilgisi öğretmen adayları hizmet öncesinde alınan eğitim ve öğretimin, öğretmenleri farklı kültürlerle sahip bölgelere ve öğretim ortamına hazırlayamadığını (Erdemir, 2007), genelde lisansta edindikleri bilgilerin gerçek ortamda karşılaştıkları durumlarla uyumlu olmadığını (Saka, 2019), yaşadıkları sorunlardan biri olarak lisans eğitimde aldıkları akademik bilgileri ilköğretim seviyesine indirgemekle ilgili olduğunu ve ilköğretim seviyesine indirgemedi zorlandıklarını belirtmişlerdir (Özcan, 2022). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin aldıkları eğitim programını değerlendirmelerine yönelik yapılan çalışmalarda; Öztürk ve Yıldırım (2014) hizmet-öncesi öğretmen eğitiminin teorik ağırlıklı olması ve uygulamaya yeterince yer verilmemesi nedeniyle mesleğinin ilk yıllarındaki öğretmenlerin ihtiyaçlarına yeterince cevap verecek nitelikte olmadığını ortaya koyarken, Altun ve Gülay (2017) meslekte yeni olan farklı branştaki öğretmenlerle yaptıkları çalışmada, aynı şekilde öğretmenlik uygulaması yetersizliğinden dolayı öğretmenlerin belirli bir süre deneyimli öğretmenlerle birlikte derse girmeyi ve süreci gözlemlemeyi önerdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler deneyim eksikliğinden kaynaklanan sınıf yönetimi sorunu, öğrenci özelliklerine göre davranamama, kalabalık sınıflarda istenmeyen davranışları önleyememe ve etkili bir öğrenme ortamı düzenlemede güçlük çekme gibi sorunlarla karşılaşmışlar (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018), fakültede öğrendikleri teorik bilgileri mesleklerinin ilk yılında uygulamaya dönüştürmekte zorlanmışlardır (Çimen, 2021). Gerek öğrenciler gerekse öğretmen adayları lisans eğitimini teori ağırlıklı bularak uygulama derslerinin önemini belirtmişlerdir. Öğretmenlik uygulaması derslerin ağırlıkta olmaması tek eleştirilen yön değildir. Ergünay ve Adıgüzel'e (2019) göre, lisans eğitimindeki okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasının gerek nicelik gerekse nitelik olarak yetersizdir ve lisans eğitimi kuram ağırlıklıdır. Bu nedenle de öğretmenleri gerçek koşullara hazırlamada yetersiz kalmaktadır. Farklı olarak Kozikoğlu (2016) aday öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin belirlenen yeterlikleri kazandırmada iyi düzeyde olduğunu düşündüklerini fakat bu eğitimlerin onları öğretmenlik mesleğine hazırlamada yeterli olmadığını düşündüklerini belirlemiştir. Benzer sonuçlara ulaşan Gül ve Köse (2021) bu durumda iyi bir hizmet öncesi eğitim almanın kişisel mesleki yetkinlikleri artırmasına rağmen bu tür yetkinliklerin meslek

içinde kazanılacağı kanısına varmışlardır. Aday sosyal bilgiler öğretmenleri lisans döneminde yeterince uygulamalı eğitimin verilmediğini, üniversitede teorik olarak öğrenilen bilgi ile okulda pratik yaparak kazanılan bilgilerin farklı olduğunu, lisans öğrenimlerinin kendilerini görev yaptıkları okuldaki öğrenme ortamına hazırlama açısından yeterli olmadığını, üniversitede öğretilen soyut bilgilerden ziyade ilköğretimdeki gerçek sınıf ortamına girmek suretiyle yaşayarak ve yaparak bir şeyler öğrendiklerini (Yılmaz ve Tepebaş, 2011), matematik öğretmenleri lisans eğitimini yeterli bulmadıklarını (Yanık ve diğerleri, 2016), İngilizce öğretmenleri üniversite eğitiminin gerçek dünyayı yansıtmadığını düşünmektedirler (Güvendir, 2017). Lisans eğitiminin öğretmenlerin mesleki yaşamlarına yansımalarını inceleyen Kocakuşak ve Altun (2021), benzer sonuçlara ulaşarak mesleki uygulamalar konusunda aday öğretmenlerin yaşadıkları sorunların yetersiz lisans eğitimi, çevre ve olanaklar, öğrenci, öğretmen ve Milli Eğitim Bakanlığı alanları altında toplandığını, yetersiz lisans eğitiminden kaynaklanan sorunların da uygulama, mevzuat, kapsayıcı eğitim ve toplantı ve törenlerin yönetimi konusundaki eksikler olduğunu belirtmişlerdir. Farklı branştan öğretmenlerin lisans programları hakkındaki değerlendirmeleri çeşitli eksikliklerin olduğu yönündedir.

Aldığı eğitimi okullarda uygulayan ve meslekte kıdemli olan öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimi tecrübeleri ışığında nasıl değerlendirdikleri ve görev yaptıkları okullarda öğretmenlik eğitim programını ne kadar ve nasıl uyguladıkları merak konusudur. Oysaki hizmet öncesi verilen eğitimin mesleğe yansımalarının ne düzeyde ve ne kadar yeterli olduğunun belirlenmesi verilen lisans eğitiminin yeterliliğinin belirlenmesi yanında daha da geliştirilebilmesi için önemli bir veri kaynağı oluşturabilir (Saka, 2019). Alanyazında farklı branşta ve mesleğinde farklı kıdeme sahip öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimi uygulamaya yansıtmaları ve yaptıkları değerlendirmeler konusunda yapılan çalışmalar taranmıştır. Aypay (2009) Marmara bölgesinde bir eğitim fakültesinden 1986 yılından 2008 yılına kadar mezun olan farklı branşta öğretmenlerle yaptığı çalışmada, eğitim fakültesinin geçmiş yıllarda öğrencilerini sınıf yönetimi ve mesleki gelişim konusunda istenilen düzeyde hazırlamamış olabileceği kanısına varmıştır. Beden eğitimi öğretmenleri okudukları dönemde verilen eğitimin göreve başladıktan sonra aldıkları eğitimin uygulamada farklılıklar gösterdiğini ve lisans dönemindeki eğitimin açığını kapatabilmek için çeşitli yollardan kendilerini geliştirme ihtiyacının doğduğunu belirtmişlerdir (Uğraş ve Güllü, 2019), bilişim teknolojileri öğretmenleri ise alan bilgisini daha çok mesleki hayattaki tecrübeleriyle öğrendiklerini belirtmişlerdir (Bahçeci ve Genç, 2013). Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının değerlendirildiği çalışmaya göre; lisans dersleri açısından teorik ders saati fazla

ve uygulamalar yetersiz olduğu (Tonga, 2012) ve hizmet içi eğitime orta düzeyde ihtiyaçlarının olduğu (Bostanci, 2021), okul öncesi öğretmenlerin yarısından çoğu aldıkları lisans eğitimini yeterli olduğu (Öztürk ve diğerleri, 2016), tecrübeli resim-iş öğretmenleri alan eğitimi derslerinin mesleki hayatlarına daha çok katkısı olduğu (Karip, 2019), Türkçe öğretmenlerinin lisans eğitimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği çalışmada öğretmenlerin çoğunun lisans eğitiminin hayatlarına katkısının olduğu (Akcin ve Dinçel, 2022), ortaokul matematik öğretmenlerinin ilköğretim matematik öğretmenliği lisans programı hakkındaki görüşlerine göre ise güncellenen lisans programında alan bilgisi ders saatlerinin artırılmasının ve bazı derslerin getirilmesinin olumlu olduğu (Akıncı ve Dübüş, 2022) bulunmuştur. Farklı branşta görev yapan öğretmenlerin mezun oldukları lisans programına yönelik olarak olumlu ve olumsuz görüşler ortaya koydukları görülmüştür.

2.2. Sınıf Öğretmenliği

İlköğretim, vatandaşlara ortak ve gerekli temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı kademedir. Bireylerin aldıkları bu temel eğitimle karşılaştıkları sorunları çözmeleri ve toplumsal değerleri benimsemeleri hedeflendiği düşünülmektedir. İlköğretim sayesinde belirlenen hedeflere ulaşarak kültürel sürekliliğin sağlanması, demokratik toplumun oluşması ve bireylerin kaliteli bir yaşama kavuşması beklenir (Güven, 2018). Bu beklentilerin gerçekleşmesi sınıf öğretmenleri aracılığıyla olacağı söylenebilir.

Sınıf öğretmenleri ilkokullarda son yapılan düzenlemeyle 1-4. sınıf öğrencilerini yetiştirmektedir. Üniversitede aldıkları eğitim birçok disiplini bünyesinde barındırmaktadır. Öğrenciler, davranış eğitimi ile birlikte akademik bilgiler aldıkları sınıf öğretmenlerini aradan yıllar geçse bile unutmamaktadırlar. Sınıf öğretmenliği, ülkenin en ücra köşesinde, farklı sosyoekonomik seviyedeki çeşitli yerleşim yerlerinde (köylerde, kasabalarda, kentlerde), farklı aile ortamında yetişmiş öğrencilerle çalışan bir mesleklerden biridir.

Öğretmenlik tecrübe ile geliştirilen bir meslek olduğu söylenebilir. Öğretmenlikte uygulama esastır. Öğretmenler mesleklerinin ilk gününden başlayarak farklı sorunlarla karşı karşıya kalmakta bu sorunlara tecrübe kazandıkça çözümler bulmaktadırlar. Aday öğretmenler tecrübeli öğretmenlerin yönlendirmesine ihtiyaç duymakta ve öğretmenliğin ilk yıllarında öğrenciler üzerinde deneme yanılma yoluyla uygulamalar yapmaktadırlar. Bu durum eğitimde ileriye dönük sıkıntılara yol açabilir. Bu durumu en aza indirmek için öğretmenler daha donanımlı hale getirilmelidir. Öğretmenlik tecrübe ile daha verimli hale geldiğinden tecrübeli öğretmenlerin öğretmen yetiştirme konusunda fikirlerinden faydalanmak önem arz etmektedir. Tecrübeler bir çok fedakârlık ve sıkıntılarla elde edildiğinden bu tecrübeler ışığında yetişen öğretmenlerin yaşayacakları sıkıntılar ve zorluklar

azaltılabilir. Deringöl'e (2007)göre bir toplumun siyasal, ekonomik ve sosyal alanda kalkınması diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de öğretmenler sayesinde olduğu düşünülür ve nitelikli öğretmenler sayesinde o ülkede başarı artarak devam eder. Öğretmen yetiştiren kurumlar donanımlı yani etkili ve verimli öğretmen yetiştirme görevini üstlenmişlerdir. Hizmet öncesi eğitimle başlayan ve emekliliğe kadar sürekli geliştirilmesi gerek bir meslek olan öğretmenlik, toplum açısından önemli bir konuma sahiptir. Bu konumda istek ve azmin korunması ve kalitenin sağlanması öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen nitelikli eğitim sayesinde olur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Zira ülkemiz coğrafi anlamda farklı şartlar taşıyan bölgelerden oluşmaktadır. Hatta aynı bölgenin veya ilin iki farklı okulunda bile şartlar değişebilmekte ve farklı ihtiyaçlar oluşabilmektedir. Bu noktada öğretim ilkelerinden öğrenciye görelilik ve esneklik ilkeleri gereği öğretmenin bu şartlara karşı adapta olabilecek ve hatta bu ihtiyaçları aldığı eğitim ile giderebilecek bir yetiye sahip olması önemli görülmektedir(Kocyigit ve Egmir, 2019) . Ülkemizin farklı bölgelerden oluştuğu gerçeği gibi farklı ihtiyaçlara cevap verecek nitelikte öğretmen yetiştirilmesinin mühim olduğu da bir gerçektir.

2.3. İlgili Araştırmalar

Alanyazında eğitim fakültesi lisans programının değerlendirilmesi konusunda sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri, aday öğretmenler ve mesleğinde tecrübeli öğretmenlerle yapılan çalışmalar ile akademisyenlerin bu konudaki değerlendirmeleri incelenmiştir. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminin öğretmen adaylarını mesleğe hazırlaması bakımından değerlendirildiği araştırma kapsamında elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde aldıkları eğitimin ve uygulamaların etkili öğretmenlikle ilgili bilgi ve becerileri kazandırmada yetersiz olduğu (Eret, 2013), programda teorik bilgilerin fazla olduğu eleştirisinde bulunmuşlardır (Kavas ve Bugay, 2009). Adaylıktan göreve öğretmen öz yeterliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlardaki değişimleri inceleyen Bümen ve Özaydın (2013) ise çalışmada sınıf öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin aldıkları eğitim boyunca öz yeterliliklerin arttığını fakat mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde gelişmesine katkı sağlamadığını bulgulamışlardır. Aday öğretmenlerin öz yeterlilikleri konusunda benzer sonuca ulaşan Çaycı (2011), aday sınıf öğretmenlerinin resmi yazışmaların nasıl yapılacağı, ayrıca mesleki ve özlük hakları ilgili mevzuatı tanımları konusunda lisansta alınan eğitimin yetersiz kaldığını tespit etmiştir. Öğretmen adayları, uygulanmakta olan Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programı'nın eksikliklerine vurgu yapmakta, bazı dersleri gereksiz bulmakta ve öğretmenlik mesleğine yönelik etkililiğinin sınırlı olduğunu düşünmektedirler. Bazı derslerin de yanlış dönemlerde verildiğini vurgulamaktadırlar (Şahin ve Kartal, 2013).

Sınıf öğretmeni adayları gibi öğretim elemanları da bazı derslerin programdan çıkarılması, içeriğin sınıf öğretmenliği alanına uygun hale getirilmesi ve uygulamanın teoriden fazla olması gerektiğini eleştirisinde bulunmuşlardır (Taş ve diğerleri, 2017). Bu eleştirilerin aksine Akdoğdu ve Uşun (2017), eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği lisans programının öğretmen adayları görüşlerine göre sınıf öğretmeni yetiştirme açısından kısmen yeterli olduğu bulgusuna ulaşmış, Aktaş (2016) ise çalışmasında sınıf öğretmenliği lisans programı 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak birleştirilmiş sınıflarda öğretim, etkili öğretim becerileri, sınıf yönetimi, meslektaşlarla yaşanabilecek sorunlar, tecrübesizlik, rehberlikten yoksunluk, tek öğretmen olma ve el yazısı ile yazma gibi sorunlar yaşayabileceklerini fakat belirtilen bu sorunların çözümünde aldıkları eğitimi yeterli gördüklerinin bulgulanmıştır. Bu bulguların aksine Durdukoca ve Ege (2016), öğretmen adaylarının çoğunun öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin içeriğinin pratikte karşılaştığı eğitsel problemlerin çözümünde yeterli olmadığını belirlemiştir.

Sınıf öğretmeliği programının değerlendirildiği araştırmaların sonuçlarına bakıldığında ise öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimin öğretmenlik hayatına başlarken karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmelerine yardımcı olduğu, fakat alınan eğitimin teorik olması nedeniyle uygulamada birçok zorluklarla karşılaştıkları, bunlara çözüm üretmekte yetersiz kaldıkları görülmektedir. Sınıf öğretmenliği programında yer alan birçok dersin ilkökul müfredatında yer almaması, aday öğretmenlerin bu derslerde öğrendikleri bilgi ve beceriyi kullanamamalarına sebep olmaktadır. Bu sebepler öğretmenlerin zorluklar yaşamasının kaynağıken, meslek öncesi dönemdeki yetersiz eğitim, kültürel, coğrafi ve sosyal farklılıklardan dolayı da öğretmenler üniversiteden mezun olup göreve başladıklarında gerçeklik şoku yaşamaktadırlar (Akan ve Başar, 2022). Yeni mezun sınıf öğretmenleri bazı lisans derslerinin mesleki hayatlarında ihtiyaç duymadıklarını belirtirken (Elma ve Ergen, 2016), resmi yazışmaların nasıl yapılacağı, ayrıca mesleki ve özlük hakları ilgili mevzuatı tanımaları konusunda lisansta alınan eğitimin yetersiz kaldığı (Sarı, 2011), uygulamalı derslerin faydasının daha çok görüldüğü (Aksakal ve diğerleri, 2016) belirlenmiştir. Mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerin yeterli olmaması nedeniyle (Kara ve Demir, 2021) göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri, mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşlarının bilgi ve tecrübelerinden faydalanmış, ders anlatma ve etkinlik planlama konusunda onlardan yardım aldıklarını ve evrak işlemlerinde bilgilerine başvurduklarını ifade etmişlerdir (Kara, 2019). Sınıf öğretmenleri, lisans eğitiminden mezun olduktan sonra öğretmenlik mesleği açısından kendilerini yetersiz ve deneyimsiz görürken (Delican, 2019), deneyim kazanarak zaman içinde başarılı olabileceklerine inanmaktadırlar (Delican ve

Sönmez, 2020). Aslında öğretmenlerin görev yaparken karşılaştıkları sorunların yaşanmamasına yönelik eğitim fakültelerinin lisans programlarında güncellemeler yapılması beklenir. Fakat çalışmalar gösteriyor ki; sadece aday öğretmenler değil öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerle birlikte öğretim elemanları da sınıf öğretmenliği lisans programı ile nitelikli öğretmen yetiştirilmesinin mümkün olmadığına inanmaktadırlar. Bu nedenle de 2006 yılında 174 saat olarak yer alan sınıf öğretmenliği lisans programının 2018 yılından sonra 150 saat olarak uygulanmasını eleştirmişlerdir (Çam, 2022). Sonuç olarak yapılan güncellemelerle paydaşların beklentileri karşılanmamıştır (Güllaç, 2023). Bu açıklamalar ışığında öğretmenlik lisans programı hakkında göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin yanında meslekte kıdemli sınıf öğretmenlerinin görüşlerine de yer verilmesi önemli görülmüştür. Böylelikle lisans programlarına yönelik farklı açılardan yapılan değerlendirmelerin ortaya konmasının çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Mesleğinde tecrübeli sınıf öğretmenleriyle yapılan çalışmalarda; sınıf öğretmenliği lisans programlarının öğretim becerilerini kazandırma yönünden değerlendirildiği (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Örneği) çalışmada 2006 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı'nın önceki programlara göre daha çok öğretim becerisi kazandırdığı (Taçman, 2009), Trakya Üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerin program değerlendirdiği çalışmada ise sınıf yönetimi, resmi yazışmalar ve uygulamanın zorluk yaşanan konular arasında olduğu (Vural, 2007), sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri açısından sınıf öğretmeni lisans programının yeterliliği konusunda öğretmenlerin olumsuz görüş belirttikleri (Kara ve diğerleri, 2018), sınıf öğretmenlerinin lisans programı ile verilen derslere ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği çalışmada öğretim elemanlarının bazı yönlerden eksik, lisans derslerinin ise kısmen nitelikli olduğu (Yılmaz ve Kural, 2018), 2018 sınıf öğretmenliği lisans programının değerlendirildiği çalışmada lisans programının öğretmen ve öğretmen adaylarının beklentilerini karşıladığı (Özmen, 2019), mezunlarının görüşlerine göre sınıf öğretmenliği programlarının değerlendirildiğinde lisans derslerinin bazılarının mesleki hayatta faydasını görürken öğretim derslerinin uzman ve tecrübeli öğretim elemanları tarafından verilmesi gerektiği (Çelik, 2020), aksineköy okullarında görev yapan öğretmenlerin lisans derslerine yönelik düşüncelerinin incelendiğinde derslerin teorik olması nedeniyle köy şartlarına uymadığı (Kurtay ve Kavafoğlu, 2020) gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Mesleğini sahada hayata geçiren ve bu sayede deneyim kazanan sınıf öğretmenlerinin lisans programına yönelik değerlendirmeleri, aldıkları eğitimin mesleklerine yansımalarına yöneliktir. Çalışmalarda sadece lisans programlarında yer alan derslere yönelik değil lisans programının farklı boyutlarına yönelik de değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir.

Öğretim elemanlarının eğitim programını değerlendirdiği çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalardan Adıgüzel (2008) eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartları genel olarak orta düzeyde gerçekleştiği tespitini yapmaktadır. Türkiye’deki hizmet öncesi öğretmen eğitimi politikaları sıklıkla değişmektedir ve program değişikliklerinde kurumsal farklılıkların dikkate alınmamakta, programdaki öğretmen adayı sayılarının fazla olması ve uygulama derslerinin ilk yıllardan itibaren verilmemesi kuram-uygulama bağlantısında sorunlar yaşanmasına sebep olmaktadır (Ünver, 2016). Bir program güncellemesi 2018 yılında YÖK tarafından yapılmış, güncellenme sonrası öğretim elemanları, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin olarak “programın eksiklikleri olduğu ve en kısa zamanda revize edilmesi gerektiğini” belirtmişlerdir (Kırmızı ve Yurdakal, 2020). Şuna da dikkat edilmelidir ki öğretmen eğitimine sadece lisans programlarında değişiklik yapılarak eksiklikler giderilmemektedir. Çünkü öğretmen yetiştirme, aday öğretmenin seçiminden başlayan çok boyutlu bir süreçtir ve bu süreçte program değerlendirme ve gelişme ilkelerine uygun hareket edilmelidir (Güllaç, 2023). Öğretim elemanları sınıf öğretmenliği lisans programında değişiklikler yapılmasını gerekli gördükleri gibi öğretmenlik lisans programına öğrenci alımına yönelik de görüş belirtmişlerdir.

2.4. 2000’li Yıllardaki Gelişmeler

2000’li yıllarda eğitim alanına yönelik yapılan değişikliklere bakıldığında: eğitim fakültesi lisans programında sınıf öğretmeni ihtiyacının giderilmesine yönelik yeterli çalışmaların olmadığı, bu yıllardan sonra eğitim fakültelerinde yeniden yapılanmaya gidilerek meselenin nicel sorunun iyileştirildiği yıllar olduğu ve 2009 yılında sınıf öğretmeni yetiştirilen eğitim fakültelerinin sayısı 53 iken, 2017 yılı itibarıyla sayının 90’a yaklaşmış, vakıf üniversitelerinde de bu bölümlerin açılmış(Güven (2018)olduğu görülmektedir. Bu şekilde hızla açılan eğitim fakültelerinde yetişen sınıf öğretmeni mezun sayısının her geçen gün artmasına, bunun da atanmama sorununa neden olduğu söylenebilir

2012 yılında 8 yıl zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılarak, ilköğretim ve lise eğitimi 4+4+4 şeklinde kademelendirilmiştir, 2013 yılında ise öğretmenlerin atanmak için girdikleri KPSS sınavına öğretmenlik alan bilgisi testi dahil edilmiştir(Çalışıcı, 2019).Yukarıda bahsedilen değişiklik nedeniyle okullarda geçilen kademeli sistem ile ilköğretim süreleri dörtte düşürülmüştür. Bu durum sınıf öğretmenlerinin norm fazlası olmasına sebep olmuş, Milli Eğitim Bakanlığı norm fazlası olan sınıf öğretmenliği için bir dönem yan alan uygulaması ile zihinsel engelliler öğretmenliğine ve teknoloji tasarım öğretmenliğine geçiş uygulaması yapmıştır(Atmış, 2013). 2014 yılında yapılan 19. Millî Eğitim Şûrası’nda; öğretmen niteliğinin artırılmasında mesleğin gerektirdiği bilişsel, sosyal ve psikomotor yeterlilikleri taşıyan ve mesleğini seven

bireylerin seçimi başta olmak üzere hizmet öncesi eğitimin nitelikli olması için fakülte-okul işbirliğinin etkili yürütülmesi, uygulamaya ağırlık verilmesi, öğretim elemanlarının öğretmen yetiştirme konusunda daha üst düzey yeterliliğe sahip olması, öğretmen yetiştiren kurumların on iki yıllık zorunlu eğitime uyumlu hale getirilmesi, alanında deneyimli ve başarılı öğretmenlerle öğretmen eğitimi konusunda işbirliği yapılması gibi daha bir çok karara yer verilmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2018). Bu süreçte sınıf öğretmenliği lisans programında da bir takım değişiklikler yapılmıştır. Sınıf öğretmeni yetiştirme programında, 2007 yılında 134 saat teorik ve 44 saat uygulamalı olmak üzere toplam 178 saat ders varken, 2018 yılında teorik ders sayısı aynı kalırken uygulamalı saati 16 saate düşürülerek toplam da 150 saat ders yer almaktadır. Bu sürede alan eğitimi ders saatlerinde genel bir azaltmaya gidilerek 72 olan teorik ders saati 64'e ve 20 uygulamalı ders saati 2'ye düşürülmüştür. Meslek bilgisi ders saatlerinde, teorik ders saati 30'dan 44'e çıkarılırken, uygulama ders saati 18'den 12'ye düşürülmüştür. Genel kültür saatlerinde de alan eğitiminde olduğu gibi düşüşe gidilmiş, son düzenlemeyle 32 teorik ders saati 26 olurken, 6 uygulamalı ders saati 2 olmuştur. Ders saatleri açısından karşılaştırılan 2007 ile 2018 sınıf öğretmeni yetiştirme programında seçmeli derslerin sayılarında da farklılıklar görülmekte, meslek bilgisi derslerinden 1'i seçmeliyken daha sonra 6'ya çıkarılmıştır. Açıklamada görüldüğü gibi 2018 yılı sınıf öğretmeni yetiştirme programında ders sayısı, ders saati ve ders içeriklerinde kısıtlamalar söz konusu olmuş, ayrıca Okul Deneyimi dersi kaldırılmıştır. Bu durumunlar sınıf öğretmenlerinin alan bilgisi açısından yetersiz yetiştirildiği ve deneyim eksiklikleri ile mesleğe başlayacakları düşüncesine sebep olmuştur (Yılmaz ve ark., 2021). Bu konuda yapılan son değişiklikle eğitim fakültesi lisans programınadördüncü sınıfta iki dönem şeklinde işlenen Öğretmenlik Uygulaması 1 ve Öğretmenlik Uygulaması 2 dersi konmuştur.

3.BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ve araştırma süreci, geçerlilik ve güvenilirliğe ait bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Farklı kıdemdeki sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu çalışmada öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitim tecrübesini pratikteki mesleki yaşantıları ışığında kendilerine has algı ve anlamlandırmaları doğrultusunda nasıl betimlediklerini ve edinilen bilgi ve becerinin mesleki hayatta uygulanabilirliğini tespit etmek için görüşlerine başvurulmuştur. Bu nedenle öğretmenlerin bu araştırmanın odağında olan olguyu tecrübe edinerek görüşlerini yansıtmalarını sağlamak amacıyla nitel araştırma yapılarak olgu bilim deseni (Yıldırım ve Şimşek, 2021) kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada farklı kıdem yılına sahip öğretmenlerle çalışarak farklı deneyimler sonucunda amaca uygun zengin veriler elde etmek için çalışma grubunu belirlerken maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir. Bu örneklem yöntemini tercih etme nedeni olarak; bireysel kaynak çeşitliliği sağlamanın yanı sıra genelleme yapmak yerine çeşitli durumlar arasında ortak ve benzer yanları tespit etmek (Yıldırım ve Şimşek, 2021) gösterilebilir. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim yeterliliğine yönelik yapılan çalışmada mesleki deneyim değişkenine göre anlamlı fark olmadığını bulgulayan Aydın(2022), bunun sebebinin; kıdemi az öğretmenlerin deneyim yetersizliğinden, deneyimli öğretmenlerin ise mesleki bilgilerinin güncel olmamasından ötürü hizmet öncesi mesleki yeterlilik algılarının düşük çıkmış olabileceğine ihtimal vermektedir. Hem bu nedenle hem de 19. Milli Eğitim Şurası'nda; eğitim fakülteleri lisans programının 2012 yılında okullarda geçilen zorunlu 4+4+4 kademeli eğitim sistemi ile uyumlu hale getirilmesine yönelik alınan kararlar nedeniyle araştırmanın amacına uygun güncel ve zengin veriler elde etmek amacıyla; en fazla 10 kıdem yılına sahip, MEB'e bağlı devlet okullarından; birleştirilmiş sınıflı köy okullarında, köy okullarında (birleştirilmiş sınıflı olmayan), düşük, orta ve üst sosyoekonomik bölgede bulunan okullarda görev yapan, (2 - 4 'er kişi) kadrolu sınıf öğretmenleri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Görüşme yapılacak öğretmenleri belirleme sürecinde farklı sosyoekonomik bölgelerde bulunan birçok okula telefonla ulaşılmaya çalışılmıştır. Bazılarına da bizzat gidilmiştir. Ulaşılan okullarda araştırma ölçütlerine uygun öğretmenlerin olup olmadığı tespit edilmiştir. Fakat çalışmadaki ölçütlerden biri olan üst sosyoekonomik bölgede bulunan

okullarda çalışan öğretmenlerin en az 20 yıl kıdeme sahip oldukları belirlenmiş, bu durum çalışmanın ölçütlerini sağlamadığı için üst sosyoekonomik okullar çalışma grubunun kapsamı dışına çıkarılmıştır. Ölçütleri sağlayan okullarda görev yapan öğretmen ve idarecilere araştırma hakkında bilgi verilerek gönüllülük esasına göre çalışmada yer alma konusunda görüşleri alınarak çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenin demografik özellikleri ve öğretmenlere verilen kodlar göre Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Kıdem	Çalıştığı okulun bulunduğu yerin sosyoekonomik özelliği	Mezun Olduğu Üniversite
Ö ₁	Erkek	8 yıl	Orta Düzey	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Ö ₂	Kadın	6 yıl	Alt Düzey	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Ö ₃	Kadın	6 yıl	Alt Düzey	Pamukkale Üniversitesi
Ö ₄	Kadın	5 yıl	Alt Düzey	Balıkesir Üniversitesi
Ö ₅	Kadın	5 yıl	Alt Düzey	Uludağ Üniversitesi
Ö ₆	Erkek	8 yıl	Alt Düzey	Sinop Üniversitesi
Ö ₇	Kadın	10 yıl	Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okulu	Adnan Menderes Üniversitesi
Ö ₈	Erkek	8 yıl	Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okulu	Uludağ Üniversitesi
Ö ₉	Kadın	9 yıl	Köy Okulu	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Ö ₁₀	Kadın	7 yıl	Köy Okulu	Uludağ Üniversitesi
Ö ₁₁	Kadın	8 yıl	Orta Düzey	Trakya Üniversitesi
Ö ₁₂	Kadın	9 yıl	Orta Düzey	Uludağ Üniversitesi

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin dokuzunun kadın, üçünün erkek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların kıdem yılına bakıldığında dört öğretmenin sekiz yıl, ikişer öğretmenin beş yıl, altı yıl ve dokuz yıl, birer öğretmenin ise yedi yıl ve on yıl kıdemde olduğu görülmektedir. Görev yapılan okulun bulunduğu yerin sosyoekonomik yapısı bakımından iki öğretmenin birleştirilmiş sınıflı olan köy okulunda, iki öğretmenin köy okulunda, üç öğretmenin orta düzey ve dört öğretmenin ise alt düzey okullarda çalıştıkları belirlenmiştir. Çalışmaya katılan dört öğretmen Uludağ Üniversitesi’nden, iki öğretmen Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nden, birer öğretmenin ise Pamukkale Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi’nden mezun olmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmanın yapıldığı bu çalışmada, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken, alanda lisans programları hakkında farklı branşlardan mezun öğretmenlerin, aday öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve paydaşların görüşlerine başvurulmuş çalışmalar incelenmiş, sınıf öğretmenleriyle ön görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonrasında ve incelenen çalışmalarda lisans programı hakkında elde edilen bulgulardaki görüşler olumlu ve olumsuz olarak gruplandırılmıştır ve ortaya konan sorunlar belirlenmiştir. Araştırmacı tarafından elde edilen ham verilerle araştırmanın amacına ve belirlenen alt problemlere uygun olası sorular ve derinlemesine veriler elde etmeyi sağlayacak sonda sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular bir uzmana gösterilmiş ve uzman görüşü doğrultusunda bazı sorularda katılımcıları yönlendirmeyecek şekilde değişiklikler yapılmış, soruların daha tarafsız olması sağlanmıştır. Ayrıca hazırlanan sorulara, lisans programının amaç, içerik, öğrenme öğretme süreci ve ölçme- değerlendirme boyutları ile bilgi, beceri ve duyuşsal yönde eksik bulunan kısımlar konusunda eklemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemeler sonrasında tekrar uzman görüşü alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Araştırmaya gönüllülük esasına göre katılacak sınıf öğretmenlerinin tespiti için okul idareleri aracılığıyla öğretmenlerin rızaları alınarak görev yapılan okullar belirlenmiştir. Belirlenen bu okulların isimleriyle etik kuruluna başvurulmuş ve kurumlardan gerekli izinler alınmıştır. Araştırmacı tarafından sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okullara gidilerek yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinden görüşme öncesi gönüllülük esasına göre katılım yaptıklarını belirten katılım onay formu imzalatılmıştır. Araştırmacı tarafından sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okullara gidilerek, idareciler veya öğretmenler tarafından ayarlanan okulun boş bir odasında, öğretmenlerin görevini aksatmayacak şekilde ve vakitte yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu formda görüşme esnasında verilen cevaplardaki ayrıntıların unutulması ihtimali ve ayrıntıların araştırma için önemli olduğu belirtilerek ses kaydı alınacağı, araştırmacı ile iletişime geçmeleri için e mail adresi ve telefon numarası, özel bilgilerin paylaşılmayacağı, istenilen durumda görüşmenin sonlandırılabilceği belirtilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin formu okuyup imzalamaları ile birlikte araştırmacı tarafından sözel olarak da araştırmanın amacı, sonuçların nerede kullanılacağı ve belirttikleri görüşlerin istenilmemesi halinde araştırmada hiç bir şekilde yer almayacağı söylenmiştir. Ayrıca görüşme esnasında her soru araştırmacı tarafından sesli olarak okunmuş, ses kaydıyla birlikte verilen cevapların soru ile alakalı olan kısımları not edilmiştir. Görüşme ortalama 40- 45 dk sürmüştür. Bazı katılımcı öğretmenlerle görüşme bu süreden daha kısa sürerken, bazı katılımcı öğretmenlerin soruyu cevaplandırırken

örnekler vermesi, hatırlamaya çalışması ve ayrıntıya girmesi nedeniyle görüşmenin daha uzun sürmüştür. Araştırmacı, görüşmeye başlarken katılımcılara onayları olup olmadıklarını sorarak soruları yöneltmiş ve görüşme sonrasında konu ile alakalı eklemek istediklerinin olup olmadığını sorarak ve yapılan eklemeleri de kaydederek görüşmeyi sonlandırmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında katılımcı öğretmenlerle yüz yüze yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve notlar alınmıştır. Elde edilen kayıtlar, internet ortamında sesi yazıya dönüştürme programı ile yazıya dönüştürülerek, 12 sınıf öğretmenine ait görüşler ayrı ayrı word dosyasına kaydedilerek veri seti oluşturulmuştur. Yapılan görüşmeler ve elde edilen ham veriler hakkında uzmanla online görüşme yapılmış, uzman görüşü doğrultusunda her bir öğretmenin sorulara verdikleri cevaplar soru soru bir araya getirilerek ayrı word dosyalarına kaydedilmiştir. Betimsel analizin yapıldığı bu çalışmadaverilerin analizi iki kişi tarafından yapılmıştır. İki kişinin yaptığı analizler birbiriyle karşılaştırılarak kontrol edilmiş, görüş ayrılığı olan durumlarla ilgili görüş birliği sağlanmış ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra uzmana email aracılığıyla gönderilerek, görüş alınmıştır. Uzman görüşü doğrultusunda kodlar sadeleştirilerek ve benzer durumu ifade edenleri temsil edecek kodlar oluşturulmuş, temalar daha net hale getirilmiş ve kategoriler de eklenerek tablolar oluşturulmuştur. Bu doğrultuda bütün veri seti analiz edilerek kodlar ve temalar oluşturulmuş, tekrar uzman görüşü alınmıştır. Dönütler doğrultusunda çalışma ilerletilmiştir.

3.5. Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırma kapsamında güvenirliliği ve geçerliliği sağlamak amacıyla çalışmanın; deseninin tespiti, veri toplama aracının oluşturulması, toplanan veriler ve bulgular gibi bir çok aşamasında uzman görüşüne başvurulmuş ve uzman tarafından geri bildirimde bulunulmuştur. Yapılan araştırmanın bir çok boyutunda nitel araştırma konusunda uzmanlaşmış kişilerin bilgisine başvurmak, araştırmanın inandırıcılığı açısından alınmış bir önlemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu önlem doğrultusunda araştırmanın her aşamasında uzman görüşüne göre düzeltme, ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Araştırmada, araştırmanın yöntemi, veri toplama aracının oluşturulması, veri toplama, verileri analiz etme ve izlenen süreç hakkında detaylı açıklamalar yapılmıştır. Araştırmanın yapılış aşamalarının ayrıntılı ve açık bir şekilde belirtilmesi dış güvenirlilik için önemlidir(Yıldırım ve Şimşek). Araştırmada elde edilen veriler ham şekliyle bilgisayar ortamında saklanmıştır.

Çalışma gurubunun farklı sosyoekonomik bölgelerde çalışan öğretmenler olmasına dikkat edilmiş, katılımcı öğretmenlerin özellikleri ve görüşme süreci ayrıntılı bir şekilde

yöntem kısmında belirtilmiştir. Ayrıca çalışmanın bulgular kısmında bir çok katılımcı öğretmenin soru ile alakalı görüşleri alıntılanmıştır.Araştırmada bulgular, sonuç ve tartışma kısmına uzman görüşü alınarak son hali verilmiştir.

4.BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın alt problemleri doğrultusunda çalışma gurubundan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Lisans Programının Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacına Uygunluğu Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular

Farklı deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada öğretmenlerin, mezun oldukları lisans programının nitelikli öğretmen yetiştirme amacına uygunluğu hakkındaki düşünceleri alınmıştır.

4.1.1.Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Bilgi, Beceri ve Duyuşsal Özellikleri:

Nitelikli bir sınıf öğretmenine bulunması gereken temel özellikler konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo 2 'de verilmiştir.

Tablo 2

Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninde Bulunması Gereken Temel Özellikler

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Bulunması gereken temel özellikler	Duyuşsal	Mesleği sevmek	Ö ₁ ,Ö ₂
		Çocuklara duyarlılık	Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
		Eğlenceli	Ö ₂
		Sorumluluk sahibi	Ö ₇
		Merhamet	Ö ₅ ,Ö ₉ ,Ö ₁₀
		Gelişime açık	Ö ₁ ,Ö ₇ ,Ö ₁₂
	Bilgi	Alan Bilgisi	Ö ₁ ,Ö ₄ ,Ö ₅
		Materyallerle zenginleştirme	Ö ₁ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
		Müfredata hakim olma	Ö ₄
		Bölgeye uyarlama	Ö ₅
	Beceri	Anlatma yeteneği	Ö ₂ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
		İletişim	Ö ₃ ,Ö ₆ ,Ö ₈ , Ö ₁₁
		Yaratıcılık	Ö ₅ ,Ö ₇
		Sınıf yönetimi	Ö ₄ ,Ö ₆ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₂
		Yetenek	Ö ₉
		Gözden anlama	Ö ₁₁

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcı öğretmenlerin yarısı (altı öğretmen), nitelikli bir sınıf öğretmenin çocuklara duyarlılık göstermesinin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Dörder öğretmen nitelikli bir sınıf öğretmenin materyallerle zenginleştirme bilgisine, iletişim ve sınıf yönetimi becerisine sahip olmasını gerekli görürken; üçer öğretmen, merhametli olmanın, gelişime açık olmanın, alan bilgisinin ve anlatma yeteneğinin olmasını gerekli bulmuştur. İkişer öğretmen; nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özellikler olarak; meslek sevgisini ve yaratıcı olmayı belirtirken, birer öğretmen ise eğlenceli, sorumluluk sahibi, müfredata hakim, bölgeye uyarlayabilen, gözden anlayan ve yetenekli olan olarak

belirtmiştir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden dördünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Yani öncelikle iletişimin iyi olması lazım çocuklarla,iletişimini kurması lazım. Ek olarak onları yönetebilmesi lazım. Hatta iyi de yalan söylemesi lazım bence(Ö₆).

Tabii ki sınıf yönetimi olması lazım, merhamet, çocukları sevmesi lazım, en önemli şey sınıf öğretmeninde olması gereken, konuyu en basit düzeyde anlatabilme yeteneğine sahip olması gerekiyor, materyallerle zenginleştirilmiş bir sınıf olması gerekiyor, o kadar diye bilirim(Ö₁₀).

Bilgi beceriden öte öncelikleri çocukları sevmesi şart. Yani sınıf öğretmenliğinde bu olmadan yapılabileceğini düşünmüyorum. Çocukla çocuk olmayı bilmesi gerekiyor. Yani onların seviyesine inmesi gerekiyor. (...)Anlatma gücünün olması gerekiyor yani direkt akademik olarak anlatmaktan çok ötesinde sınıf öğretmenliği. Çocuğa olabildiğince somut materyalleri kullanarak ona konuyu geçirebilmesi gerekiyor. Yani biz gözlerinden anlıyoruz, öyle söyleyebilirim. Anlayamayan ya da işte kafasında soru işareti olduğunu bile çocukların gözlerinden anlıyoruz gerçekten de. Sadece bir öğretmen değil onların her şeyi olmak durumundayız. Bu beceriler olmadan direk derse gireyim anlatayım çıkayım gibi bir durum yok maalesef. Yani bu becerilerin temelde olması gerekiyor, onu söyleyebilirim öncelikle(Ö₁₁).

Sınıf yönetimine hâkim olabilecek, etkili yöntem, sınıf yönetimi, yöntem ve tekniklerini kullanabilecek bir öğretmen olmalı. Kesinlikle ve kesinlikle günümüz çocuklarına farklı öğrenme isteklerine karşı kendini geliştirmeye açık biri olmalı(Ö₁₂).

Görüldüğü gibi katılımcı öğretmenler, ağırlıklı olarak nitelikli bir sınıf öğretmenin çocukları sevmesi gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerle iyi bir iletişim kurma, etkili sınıf yönetimine sahip olma ve dersleri materyallerle zenginleştirme bilgi ve becerilerine sahip olmanın da katılımcı öğretmenler tarafından önemsendiği görülmüştür. Bu çalışmada nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken temel özellik olarak duyuşsal özellikler ile becerilerin, bilgiye göre daha fazla ifade edildiği görülmüştür.

Mezun olunan lisans programı ile nitelikli bir sınıf öğretmenine kazandırılması amaçlanan bilgi ve beceriler konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo 3 'de verilmiştir.

Tablo 3

Nitelikli Bir Sınıf Öğretmenine Kazandırılması Amaçlanan Temel Özellikler

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Kazandırılmak amaçlanan temel özellikler	Duyuşsal	Mesleği sevme	Ö ₂
		Çocuklara duyarlılık	Ö ₂ , Ö ₈ , Ö ₁₁
	Bilgi	Alan Bilgisi	Ö ₄ , Ö ₁₂

	Materyallerle zenginleştirme	Ö ₁ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁
	Müfredata hakim olma	Ö ₄
	Donanım	Ö ₃ , Ö ₅ , Ö ₇ , Ö ₈ , Ö ₉ ,
	Özel öğrenciler	Ö ₁₂
	Teorik	Ö ₅
Beceri	Anlatma yeteneği	Ö ₂ , Ö ₅ , Ö ₁₁
	İletişim	Ö ₁ , Ö ₈ , Ö ₁₁
	Yaratıcılık	Ö ₃ ,
	Sınıf yönetimi	Ö ₄ , Ö ₁₀ , Ö ₁₂
	Temel düzey beceriler	Ö ₆

Tablo 3 incelendiğinde katılımcı beş öğretmene göre; mezun olunan lisans programı ile nitelikli bir sınıf öğretmeninin donanımlı olması amaçlanmıştır. Üçer öğretmen, çocuklara duyarlılık, iletişim, materyallerle zenginleştirme, anlatma yeteneği ve sınıf yönetiminin öğretmenlere kazandırılmasının amaçlandığını ifade ederken ikişer öğretmen, alan bilgisi ve meslek sevgisinin kazandırılmasının amaçlandığını belirtmiştir. Ayrıca birer öğretmen ise kazandırılmak istenen özellikleri; müfredata hâkim olma, yaratıcılık, temel düzey beceriler ve teorik bilgi olarak ifade etmişlerdir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden üçünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Donanımlı bir öğretmen olmam sağlanmıştır. Onun için işte staj gördük. Stajda uygulamalarımızda ona yönelik, çocuklarla birebir eğitim öğretim gösterebileceğimiz, yapabileceğimiz, atıyorum drama olsun. Hani çeşitli dolanımlara sahip olmamız istenmiştir, diyebilirim(Ö₃).

İyi bir sınıf öğretmeni olma gibi amaçları var. Matematik, Türkçe ya da hayat bilgisi, fen ya da hepsinden alanında yetkin bir öğretmen hani. İyi bir öğretici olmamızı istiyorlardı(Ö₅).

Öğrencilerin seviyesine inen, öğrencileri seven, hem akademik hem de duyuşsal anlamda onlara faydalı olabilecek özellikler kazandırmak istenmiştir(Ö₈).

Yukarıda verilen katılımcı öğretmen görüşlerine göre mezun olunan lisans programı ile nitelikli bir sınıf öğretmeninin alanında yetkin, bilgi ve duyuşsal özelliklerle donanımlı olması amaçlanmıştır. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin lisans programı ile kazandırılması amaçlanan olarak ifade ettikleri temel özelliklerin bilgi ağırlıklı olduğu görülmüştür. Katılımcı öğretmenler; nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken olarak belirttikleri mesleği sevmek, çocuklara duyarlılık, alan bilgisi, materyallerle zenginleştirme, müfredata hâkim olma, , anlatma yeteneği, iletişim, sınıf yönetimi ve yaratıcılığı aynı zamanda mezun oldukları lisans programı ile kazandırılması amaçlanan temel özellikler olarak da belirtmişlerdir. Aksine katılımcı öğretmenlerin nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken özellikler arasında belirttikleri; eğlenceli, sorumluluk sahibi, merhamet, gelişime açık

olma, yetenek ve gözden anlama becerisi lisans programı ile kazandırılması amaçlanan temel özellikler arasında belirtilmemiştir. Bununla birlikte lisans programı ile kazandırılması amaçlanan özel öğrenciler bilgisi ve temel düzey beceriler nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulundurulması gereken özellikler arasında yer almamıştır. Görülmektedir ki katılımcı öğretmenlerin, nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunmasının gerekli olduğunu düşündükleri özelliklerin çoğu lisans programı ile kazandırılması amaçlanan özellikler arasında yer almıştır. Bu da katılımcı öğretmenler tarafından belirtilen bu özelliklerin donanımlı olmak anlamına geldiğini düşündürmektedir.

Mezun olunan lisans programı ile nitelikli bir sınıf öğretmenine kazandırılan duyuşsal özelliklerle ilgili bilgi ve beceriler konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo4 'de verilmiştir.

Tablo 4

Nitelikli Bir Sınıf Öğretmenine Kazandırılan Temel Özellikler

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Kazandırılan temel özellikler	Duyuşsal	Mesleği sevmek	Ö ₁ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
		Çocuklara duyarlılık	Ö ₁ ,Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₉ , Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
		Gelişime açık	Ö ₂ ,Ö ₃ , Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁
		Özveri	Ö ₂ ,Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
		Motivasyon	Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁
		Tarafsızlık	Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
	Bilgi	Alan bilgisi	Ö ₁ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₅
		Öğretim dersleri	Ö ₁ ,Ö ₅ , Ö ₈ , Ö ₁₂
		Eğitim-öğretimi planlama	Ö ₂
		Materyallerle zenginleştirme	Ö ₂ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Eğitim psikolojisi	Ö ₃ ,Ö ₆ , Ö ₈
		Yöntem teknik	Ö ₃
		Teorik bilgi	Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₉
		Ölçme değerlendirme	Ö ₁₁
	Beceri	Anlatma yeteneği	Ö ₁ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₉ ,Ö ₁₂
		Sınıf yönetimi	Ö ₂ ,Ö ₅ ,Ö ₉ ,Ö ₁₀
		Rehberlik yapma	Ö ₂ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁
		İletişim	Ö ₇ ,Ö ₉
		İşbirliği	Ö ₇
		Yaratıcılık	Ö ₉ ,Ö ₁₁
		Eleştirel düşünme	Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
		Uygulamalı dersler	Ö ₁ ,Ö ₄ ,Ö ₈ ,Ö ₁₂

Tablo 4 'e göre katılımcıların tamamına yakını (11 öğretmen), mezun oldukları lisans programı ile çocuklara karşı duyarlılık kazandıklarını belirtmişlerdir. Yedişer öğretmen mesleği sevmek, özveri ve gelişime açık olmayı;altı öğretmen ise materyallerle zenginleştirme bilgisini kazandıklarını belirtmişlerdir. Beşer öğretmen tarafsızlık ve anlatma yeteneğini, dörder öğretmen motivasyon, alan bilgisi, öğretim dersleri, teorik bilgi, sınıf yönetimi ve uygulamalı dersler; üçer öğretmen eğitim psikolojisi ve rehberlik yapma; ikişer öğretmen iletişim, yaratıcılık ve eleştirel düşünme; birer öğretmen ise eğitim – öğretimi

planlama, yöntem teknik ve ölçme değerlendirme ve işbirliğini kazandığını ifade etmiştir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden beşinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Birincisi çocuğun seviyesine inmeyi kazandırıyor, çocuğun seviyesine iniyorsun. Eğer uygulama olursa gidip bizzat görüyor, yaşıyorsun. Alan bilgisi denilen şey de kazandığın zaman bu kez çocuğa nasıl ineceğini de biliyorsun. (...) Mesleği sevdirdi nasıl sevdirdi, şöyle yani sevdirdi çocuklar çok masum. Masum olunca sarıldığı zaman sen bütün her şeyi unutuyorsun. (...) Mesleği o zaman seviyorsun aslında. Fakülte mesleği çok sevme stajda, staja gidersen mesleği seviyorsun. Staja gitmeden aynı lisedeki gibi tarih, coğrafyaydı, Türkçe'ydi. (...) O zaman mesleği de sevdik, öğrenciyi de sevdik. Sabrı da sevdik. (...) Genel olarak alan bilgisi eğitimi verdiğini söyleyebilirim. Harflerin nasıl öğretilmesi gerektiğini, çocukların seviyesine nasıl inmemiz gerektiğini hepsini mezun olduğum lisans programında öğrendik. Beceri olarak ise uygulamalı derslerin bize daha çok fayda getirdiğini yaşayıp görmüş oldum. Aslında bize cevaplama zor ama çok basit bir soruyu öğretiler: Çocukların seviyesine nasıl inilir(Ö₁).

Ben üniversiteye giderken ilk baş ben öğretmen olmak istemiyordum onu söyleyeyim. Okulu bırakırım diyordum hocam, çocuk da çok sevmezdim ama üniversiteden mezun olduktan sonra çocukları sevdiğimi fark ettim hani çocukların dünyasını anladığımı fark ettim. (...) [Kazanılan bilgi ve beceriler] materyal yapımı ve kullanımı, özellikle matematik alan bilgisi ve ders anlatım becerisi, sınıf yönetimi (kalabalık sınıflarda çok etkili değil) ve okuma yazma öğretimi(Ö₅).

Yani sabır kazandırdı daha çok. Ben lisede okuduğum zamanlarda falan çok sabırsız bir öğrenciydim. (...) Mezun olduğum üniversitede kaliteli ve daha önce öğretmenlik yapmış 1 hocamız vardı. Doğu bölgesinde köylerde çalışmış ve öğrencilerin seviyesine inme konusunda zorlandığı yerleri anlatarak dersi anlatıyordu ve yaşadıkları olayların benzerleri benim karşıma da çıktı. Yani eğitim psikolojisi ve öğrenci davranışları konusunda ondan eğitim aldığım için şanslıydım. Aynı zamanda köy okulunda çalışmamız ihtimalini göz önüne alarak teknolojiye ulaşım ve teknolojinin kullanımı konusunda bize bir çok farklı alternatif gösteren bir hocamız da oldu. Bazı noktalarda işime yaradı. Fakat bizim en çok haşır neşir olduğumuz fotokopi makinesi kullanımı maalesef göstermek kimsenin aklına gelmedi. Yeni mezun arkadaşlarıma baktığım da hala aynı problemin olduğunu görüyorum(Ö₆).

Aslında hemen hemen hepsinden [mesleği sevme, öğretmenlikten gurur duyma, çocukları sevme, motivasyon, tarafsızlık, sabır, özverili olma, hoşgörü, gelişime açık

olma] bir parça. Ama özellikle şunun üzerinde durduğunu duyuşsal özellik olarak durduğunu direkt söyleyemem. Belki bu dediğim gibi içimde olan bir şeyler zaten vardı hani olmasa oradan kattığım bir şey olsa bunu daha net size söyleyebilirim ama üniversitenin şey anlamında beni daha yeterli hale getirdiğini düşünüyorum: yetenek. Mezun olduğum lisans programı öncelikle sınıf öğretmenliğine dair yeterli bilgi birikimini verdi daha sonra da bu bilgileri öğrencilerime nasıl aktarabileceğim konusunda beni geliştirdi. Aynı zamanda sosyal iletişim, zaman yönetimi, problem çözme, yapıcı olma gibi becerileri kazandırdı(Ö₉).

Ben kendi adıma hepsini [mesleği sevmek, öğretmenlikten gurur duyma, çocukları sevmek, isteklendirme, tarafsızlık, sabır, özverili olma, hoşgörü, gelişime açık olma] kazandığını düşünüyorum. (...) Yani hoşgörülü olmadan, çocukların gözünden bakmadan olmayacağını öğretilirdi Ethem Hoca hep. (...) Yani bunları kazandırmaya çalıştı üniversitem. Materyal geliştirme, başarıyı ölçme değerlendirme, öğrenciye rehberlik yapabilme, eleştirel düşünebilme, yaratıcılık vs...(Ö₁₁).

Görüşlere göre, katılımcı öğretmenler; ağırlıklı olarak mezun oldukları lisans programı ile çocuk sevgisini, çocukların seviyesine inmeyi, sabır ve hoşgörüyü kazandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmada sırasıyla özverili olma, gelişime açık olma ve meslek sevgisi de lisans programı ile kazanılan duyuşsal özellikler arasında önemli sayıda katılımcı öğretmen tarafından belirtilmiştir. Katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak, mezun oldukları lisans programı ile teknolojiyi kullanma ve materyal geliştirme gibi materyallerle zenginleştirme bilgisini ve anlatma yeteneğini kazandıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmada önemli sayıda katılımcı öğretmen tarafından lisans programı ile; alan bilgisi, öğretim dersleri, teorik bilgi ile sınıf yönetimi, anlatma yeteneğini kazanıldığı belirtilmiş ve uygulamalı derslerin katkısından bahsedilmiştir. Ayrıca birçok katılımcı öğretmen tarafından belirtilen; çocuklara duyarlı olma, alan bilgisi, materyallerle zenginleştirme, anlatma yeteneği ve sınıf yönetimi hem nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özellikler arasında hem lisans programı ile kazandırılması amaçlanan özellikler arasında hem de lisans programı ile kazanılan özellikler arasında yer almıştır.

4.1.2. Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacına Ulaşma Derecesi:

Mezun olunan lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına ulaşma derecesi hakkındaki öğretmen görüşleri tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5*Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Amacına Ulaşma Derecesi*

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Amaca ulaşma derecesi	Başarılı	Staj	Ö ₁ , Ö ₆ , Ö ₈
		Uygulama	Ö ₁ , Ö ₇
		Başarılı	Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₉ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Öğretim dersleri	Ö ₆ , Ö ₇
		Öğretim elemanı	Ö ₅ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Teorik	Ö ₄ , Ö ₉
	Başarısız	Öğretim yöntem teknik	Ö ₁ , Ö ₅
		Staj	Ö ₂ , Ö ₇ , Ö ₁₁
		Uygulama	Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₈
		Dersler	Ö ₃ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁
		Yetersiz	Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₀
		Öğretim elemanı	Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₉
		Gerçekle bağlantı	Ö ₂ , Ö ₈ , Ö ₉
		Seminer	Ö ₁₂
		Resmi işler	Ö ₃ , Ö ₉ , Ö ₁₁
		İdarecilik	Ö ₉
	Öneri	Uygulama	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁
		Staj	Ö ₂ , Ö ₄ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Gerçekle bağlantı	Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₉
		Öğretim elemanı	Ö ₅ , Ö ₁₀
		Program değişikliği	Ö ₇
		Resmi işler	Ö ₉
		İdarecilik	Ö ₉

Tablo 5 incelendiğinde yedi öğretmenin, mezun oldukları lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına ulaşma derecesini başarılı olarak ifade ettikleri görülmüştür. Üçer öğretmen, öğretim elemanı, staj; ikişer öğretmen uygulama, öğretim dersleri ve teorik yönüyle mezun oldukları lisans programlarını başarılı bulmuşlardır. Bunların aksine altı öğretmen mezun oldukları lisans programını uygulama konusunda başarısız bulurken, dört öğretmen ise lisans programının amacına ulaşma derecesini yetersiz olduğu görüşündedir. Ayrıca üçer öğretmen staj, dersler, öğretim elemanları, gerçekle bağlantı ve resmi işler konusunda, iki öğretmen öğretim yöntem teknik konusunda, birer öğretmen ise seminer ve idarecilik konusunda mezun oldukları lisans programını başarısız bulmuşlardır. Lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına ulaşması konusunda katılımcı öğretmenlerden yedisi uygulamaya yönelik öneride bulunurken, altısı staj, üçü gerçekle bağlantılı olma, ikisi öğretim elemanı ve birer öğretmen ise resmi işler, idarecilik ve program değişikliği konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden dördünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Bizim okulda genel olarak yani % 70 hemen hemen amacına ulaştı. Yani % 70 'lik bir kısım atandı zaten.(...) Derse giriyorduk, atıyorum sınıf yönetiminden bahsediyorlar. Sınıf yönetimi güzel anlatıyorlar, böyle olur, böyle yapılır ama hiçbir şey sınıfa girdiğin gibi olmuyor. Sınıfa girdikten sonra her şey bambaşka. Yani teorikte birazcık eksik kalıyordu bence. Pratiğe geldiğimiz zaman birazcık deneyim sahibi olmamız gerekiyor. Yani bu açıdan stajlar çok bir şeye yaramıyor. Evet stajda deneyim kazanıyoruz ama. Okul ortamı bambaşka, okul kültürü... Uygulamada daha aktif olmamız gerektiğini düşünüyorum. Üniversitelerde de daha teorik olmaktan ziyade uygulama yapılması. Stajların belki daha uzun olması olabilir(Ö₂).

Başarısız tarafı ben sadece genel olarak sınıf öğretmenliği fizik, kimya, biyoloji olayı var ya çok fazla alanlara, dallara sahip olması bence tek dezavantajı bu.(...) Ama diğer türlü bana yeterli katkıyı sağladığını düşünüyorum. Başarılı buluyorum. ... Eee bize evet atıyorum, fen öğretimi, gösterdiler, matematik öğretimi bu şekilde her üniversitede olduğu gibi gösterdiler ama mesela ben geldiğimde sınıf defterini doldurmayı bilmiyordum. Mesela benim için en büyük dezavantajı buydu. Diğer yani insan göreve başladığında insan sudan çıkmış balık gibi oluyor. O açıdan onlar geliştirilebilir mesela(Ö₃).

Burada da daha fazla uygulamaların olabileceğini düşünüyorum yani eğitim fakülteleri şahsen benim okuduğum eğitim fakültesi Necatibey.(...) Ama eğitim fakültelerinin sorunları olduğunu düşünüyorum ya daha fazla uygulama daha fazla hani teorik. Bilgiden çok pratiğe yönelik eğitim fakültelerinin işleri olması gerektiğini düşünüyorum. Onun dışında ama yine de iyiydi bence. Şöyle bence teorik bilgiyi gayet iyi veriyor ama pratikte daha fazlaşeye uygulamaya ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Bunu da yine elinden geldiğince yaptı. Ama genel olarak bütün eğitim fakültelerinde uygulamaların daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum, yani biz sınıfın içinde sanki öğrenci varmış gibi anlatmak yerine gerçekten öğrencilerle bir arada olarak eğitim sürecinin ilerletilmesini düşünüyorum. Çünkü aynı şey değil yani okulda üniversite arkadaşlarını öğrenci gibi görüp onlara ders anlatmakla sınıfa girmek aynı şey değil, bunu stajda çok net gördük. Yani. O yüzden bunun artması gerekiyor(Ö₄).

Yani nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda bir önceki soruda ifade ettiğim gibi deneyim ve tecrübe kazanma açısından eksiklik olduğunu düşünüyorum daha fazla. Çünkü eğitim fakültesi programları teorik anlamda bilgi yükleme yapıyor ama tecrübe alanında stajlar sınırlı olduğu için çok fazla deneyim kazanamıyoruz. Mesleğe

başladığımız zaman bu tecrübeyi orada eksiklik görüyorum. Mezun olduğunuz üniversitenin nitelikli sınıf öğretmeni yetiştirme başarısı hakkında şöyle. Eğitim dersleri açısından başarılı olduğunu düşünüyorum. Özellikle ilkokuma yazma dersi öğretim dersleri....Öğretim dersleri açısından matematik öğretimi açılardan başarılı olduğunu düşünüyorum. Fen öğretimi ve sosyal eğitiminde birazcık daha az tecrübe kazandığımı düşünüyorum. Başarılı olmasının sebebi de şu: Biz deneyim kazanmak için çok fazla sunum yaptık. Çok fazla ödev hazırladık. O açıdan başarılı olduğunu düşünüyorum. Bu amaca ulaşması için üniversitelerin özellikle eğitim fakültelerinde program değişikliğine gitmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü oradan başlayarak meslek hayatımızda da sadece öğretmen eğitimine önem veriliyor. Bunun haricinde veli eğitimi, öğrenci eğitimi, eğitimin üçayağından o iki ayağın eksik kaldığını düşünüyorum. Oralara odaklanılması gerektiğini önerebilirim(Ö7).

Görüşlerden de anlaşıldığı gibi katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak, mezun oldukları lisans programını nitelikli öğretmen yetiştirme amacına ulaşması bakımından başarılı bulmuşlardır. Ancak katılımcı öğretmenlerin çoğu tarafından mezun olunan lisans programı, pratiğe ve tecrübeye fazla imkân sağlanmaması nedeniyle uygulama yönüyle başarısız bulunmuştur. Bu nedenle de en çok sırasıyla uygulama ve staj konularında önerilerde bulunulmuştur. Staj, uygulama ve öğretim elemanları ifadeleri tabloda hem başarılı hem de başarısız yönler arasında yer alırken, bu konularda katılımcı öğretmenler önerilerde bulunmuşlardır. Buna ek olarak gerçekte bağlantı, idarecilik ve resmi işler lisans programının başarısız yönleri olarak belirtildiği gibi bu konularda da öneriler getirilmiştir. Ancak katılımcı öğretmenlerin; öğretim yöntem teknik, dersler, seminerler yönüyle mezun oldukları lisans programını başarısız bulmalarına rağmen bu konularda öneride bulunmadıkları görülmüştür.

4.1.3. Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacı Yönüyle Kendini Gözlemleme:

Mezun olunan lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacı yönüyle kendini gözlemleme konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo 6 'da verilmiştir.

Tablo 6

Nitelikli Öğretmen Yetiştirme Amacı Yönüyle Kendini Gözlemleme

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Kendini gözlemleme	Donanımlı ve yeterli	Teorik	Ö ₁ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₂
		Başarılı dersler	Ö ₂
		İletişim	Ö ₃ , Ö ₉
		Müfredat	Ö ₄
		Öğretim dersleri	Ö ₇ , Ö ₈ , Ö ₉ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Sınıf yönetimi	Ö ₁₀
		Donanımsız	Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁
		Eğitim dersleri	Ö ₅

Eksiklik	Gerçekle bağlantı	Ö ₁ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₁₂
	Resmi işler	Ö ₁ ,Ö ₃ ,Ö ₆ ,Ö ₉
	Sınıf yönetimi	Ö ₂ ,Ö ₄ ,Ö ₅ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₁₂
	Öğretim dersleri	Ö ₆ ,Ö ₈ ,Ö ₁₁
	Yetenek dersleri	Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
	Materyal	Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
	Özel öğrenciler	Ö ₁₁
	Uygulama	Ö ₂ ,Ö ₆ ,Ö ₈
	İletişim	Ö ₁₂
İzlenen yol	Birilerine sorma	Ö ₁ ,Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₆ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
	Deneme yanılma	Ö ₁ ,Ö ₇
	Araştırma	Ö ₁ ,Ö ₂ ,Ö ₄ ,Ö ₆ ,Ö ₈ ,Ö ₁₁
	Ceza	Ö ₅
	Veli	Ö ₅ ,Ö ₁₁
	Hizmet içi eğitim	Ö ₁₂

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmada görüşleri alınan beş öğretmen, eğitim fakültesinden mezun olup göreve başladıklarında öğretim dersleri konusunda kendilerini donanımlı ve yeterli bulduklarını ifade ederken, bunun aksine dört öğretmen ise göreve başladıklarında kendilerini donanımsız hissetmişlerdir. Dört öğretmen derslerin teorik kısmında, iki öğretmen iletişim, birer öğretmen ise sınıf yönetimi, müfredat, üniversitede başarılı olduğu dersler ve eğitim dersleri konusunda kendilerini donanımlı ve yeterli hissettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden altısı göreve başlarken sınıf yönetimi konusunda zorlandıklarını belirtirken, dörder öğretmen gerçekle bağlantı kurmada ve resmi işlerde, üçer öğretmen öğretim derslerinde ve uygulamada, ikişer öğretmen yetenek dersleri ve materyal konularında zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Birer öğretmen ise özel öğrenciler ve iletişim konusunda kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmişlerdir. Yapılan araştırmaya göre dokuz öğretmen mesleklerini yaparken zorlandıkları konuları; birilerine sorarak çözmeye çalışırken, altı öğretmen araştırma yaparak, ikişer öğretmen deneme yanılma yoluyla ve veli ile iletişim kurarak; birer öğretmen ise ceza yöntemi kullanarak ve hizmet içi eğitim yoluyla çözmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden beşinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Çoğu konuda çok yeterli hissetmedim. Çünkü sınıf defteri doldurmayı bile ücretli çalıştığım bir dönem oradan öğrendim.(...) İlk okuma yazmaya yönelik teorik olarak bize gösterdiler hani o yöntemleri biliyordum ama yine uygulamada çok eksikler vardı. (...). Daha çok hepsini böyle deneyimli öğretmenlere sora sora o şekilde tamamladım. Matematik öğretiminde çok zorlandım. Yine deneyimli öğretmenlere sordum ekstradan internetten kaynaklar araştırdım(Ö₆).

İlk okuma yazma öğretimi ve matematik öğretimi konusunda daha donanımlı hissettim. (...)Sınıf yönetimi, zaman yönetimi konusunda daha çok zorlandım. Bunları söyleyebilirim. [Sorunları çözmek] O deneyim kazandıkça oldu(Ö7).

Yani tam donanımlı mezun olduğumu düşünmüyorum. Yani öğretim derslerinin katkısı olduğunu, staj eğitiminin, hani çocukları önceden görmenin, okul ortamını önceden görmenin bana katkısı olduğunu düşünüyorum. Üniversitedeki eğitimin daha çok akademik bilgi ağırlıklı kaldığını fark ettim uygulamada, sınıf yönetimi, ders öğretimi konularında eksikler olduğunu fark ettim. (...)Bunları çözmek için de kitaplar okuyarak, değişik öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunarak kendimizi geliştirmeye çalıştık(Ö8).

Sınıf yönetimi olabilir. Biraz daha kendimi donanımlı ve yeterli hissettiğim, müzik dersi olarak adı altında alamam, beden eğitimi olarak adı altında alamam, sosyal dersler bulabilir hani. Şimdi 1. sınıftı okutuyorum ama okuma yazma adı altında ama eleştirecek olursam kendim ne hissediyorsam galiba öğrencilerime de onu aşılyormuşum gibi. (...) Ya da müzik derslerimiz ilkokul öğrencilerine nasıl müzik dersi öğreteceğiz hani sıfırdan başlayacağız hep ilkokul öğrencisi bize hep lise düzeyinde gösterdiler ya da hep üniversite düzeyinde gösterdiler hani. Mesela fizik dersini, evet alırsın ama ilkokul düzeyinde bu fizik dersini çocuklara nasıl kavratma adı altında bir şey yapabiliriz, onu göstermediler hani. (...)Sorarak bir şeyleri, şey yaparak öğretmen arkadaşlarımdan yardım alarak [çözüyorum](Ö10).

Bunu donanımdan ziyade donanımsız olduğumu önce bir söyleyeyim ben size. Materyal, görsel sanatlar dersi ile ilgili yetersizliğim olduğunu düşünüyorum. Sanırım bu kişisel olarak öğrencilik yıllarımda da o dersi sevmediğinden kaynaklanıyor. Tabii ki çocuklarıma faydalı olmak için elimden geleni yapıyorum ama baktığım zaman ve öz eleştiri yapacaksam evet görsel sanatlar, eski adıyla iş eğitimi, resim derslerinde çok fazla yeterli değilim. (...)Matematik derslerinde kendimi böyle donanımlı hissediyorum. Somut materyaller hazırlamak olsun, çocuklarıma böyle biraz zorlayıp onların bakış açılarını geliştirmek açısından matematik dersinde donanımlı olduğumu düşünüyorum. Zaman zaman fen bilimleri dersin de zorlandığımız oluyor. Çünkü biraz ucu açık ve yaş seviyesi olarak her şeyi böyle tam anlamıyla anlatamadığımız bir gurup. (...) Bunun yanında raporlu BEP raporlu öğrencilerimiz de var. Hem onları kazanmak için hem diğer sınıfın gidişat sürecini daha iyi ulaştırabilmek için zaman zaman oralarda zorlanıyoruz. Bir öğrencimin konuşma bozukluğu var. Mesela onunla ilgili daha böyle faydalı olmak için uğraşıyorum. Tecrübeli öğretmenlerimden

destek istiyorum.(...) Ama zaman sınırlı,mekân sınırlı, çocuklarımız kalabalık, sayılarımız kalabalık. O kısmında biraz zorlandığım oluyorum hocam. Tecrübeli öğretmenler dışında yani araştırıyorum, okuyorum, bazen kitaplar alıyorum, işte benim kendi kayınvalidem de öğretmen ona danışıyorum. Emekli o. Rehberlik servisimize sürekli gidip işbirliği içindeyiz, velimizle keza yine aynı şekilde. Çocuğumun gittiği bir psikolojik destek ekipleri var onlarla da sürekli bir iletişim içerisindeyiz. Kekemelik var öğrencimde ne yapmalıyız, nasıl tepkiler göstermeliyiz diye(Ö₁₁).

Ben donanımlı ve nitelikli olarak mezun olduğumu düşünüyorum. Kendimi daha sonradan daha çok geliştirdim ama üniversiteden mezun olurken gelişime açık bir halde mezun olduğumu düşünüyorum. Özellikle ders öğretimleri konusunda; matematik öğretimi olsun, hayat bilgisi öğretimi, fen bilgisi öğretimi, öğretimler konusunda donanımlı olduğumu hissettim akademik olarak. (...)Sınıf yönetimi konusunda gerçekten çok zorlandım ve ilk görev yerinde Suriyeli öğrenciler o zaman ilk defa gelmeye başlamıştı, dil öğretimi konusunda zorluk çektim.(...) Daha sonrasında bu zorluklarımı da okul idaresine ilettiğimde beni, sene içinde sürekli hizmet içi eğitimlere gönderdiler. Sınıf yönetimi ve yabancı öğrencilerin dil öğrenmesi konusunda Avrupa birliği ile beraber yapılan iş birliği ile yapılan bir hizmet içi eğitimde görevlendirilmiştim. Onların çok faydalı olduğunu düşünüyorum benim için (Ö₁₂).

Görüşlere göre; katılımcı öğretmenlerin, eğitim fakültesinden mezun olup göreve başladıklarında kendilerini donanımlı hissettikleri konular arasında öğretim dersleri ön plana çıkmıştır. Ayrıca katılımcı öğretmenlerden bazıları kendilerini teorik bilgi yönüyle donanımlı hissederken bazıları da mezun olurken kendisini donanımsız hissettiğini belirtmiştir. Donanımsız/eksiklik hissedilen konular arasında, katılımcıların nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunmasını gerekli gördükleri ve lisans programının öğretmenlere kazandırmayı amaçladığını belirttikleri özellikler arasında yer alan; sınıf yönetimi ağırlıktadır. Gerçekle bağlantı ve resmi işler de mezun olurken eksiklik olarak hissedilen konular arasında önemli sayıda katılımcı öğretmen tarafından belirtilmiştir. Öğretim dersleri, sınıf yönetimi ve iletişim katılımcı öğretmenler tarafından hem yeterlilik hem de eksiklik olarak ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin eğitim fakültesinden mezun olup göreve başladıktan sonra kendilerini yetersiz hissettikleri konuların yeterli hissettikleri konulardan daha çok olduğu görülmektedir. Katılımcılar eksiklik hissettikleri durumları çözmek için en çok birilerine sormayı tercih etmektedirler.

4.1.4.Öğretmenlik Mesleğini İcra Etmenin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeni Olmaya

Katkısı:

Öğretmenlik mesleğini icra etmenin nitelikli bir sınıf öğretmeni olmaya katkısı konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Öğretmenlik Mesleğini İcra Etmenin Nitelikli Bir Öğretmen Olmaya Katkısı

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Mesleği icra etmek	Katkı	Katkısı var	Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₂
		Kısmen var	Ö ₁₁
	Meslekte kazanılanlar	İdarecilik	Ö ₁ ,Ö ₄ ,Ö ₉
		Birleştirilmiş sınıf	Ö ₁
		Çocuklara duyarlılık	Ö ₂ ,Ö ₈ ,Ö ₁₁
		Yaratıcılık	Ö ₂
		Sınıf yönetimi	Ö ₃ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈
		Resmi işler	Ö ₇ ,Ö ₉
		Ders öğretimi	Ö ₅ ,Ö ₁₀ , Ö ₁₂
		Materyal	Ö ₇ ,Ö ₁₀
		İletişim	Ö ₁₁
		Özel öğrenciler	Ö ₁₂

Tablo 7 ‘ye göre öğretmenlerin çoğu (10 öğretmen), öğretmenlik mesleğini icra etmenin nitelikli bir sınıf öğretmeni olmaya katkısı olduğunu düşünürken bir öğretmen ise kısmen katkısı olduğunu ifade etmiştir. Araştırmaya katılan beş öğretmen, sınıf yönetimini üniversite eğitimi sırasında edinemediklerini fakat mesleklerini yaparken kazandıklarını ifade etmişlerdir. Üçer öğretmen idarecilik, çocuklara duyarlılık ve ders öğretimi; ikişer öğretmen resmi işler ve materyal; birer öğretmen ise birleştirilmiş sınıf, yaratıcılık, özel öğrenciler ve iletişim konularında görev yaparken beceriler kazanımlar elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden beşinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Evet düşünüyorum katkısını. Öğretmenlik mesleğini icra etmeden asla nitelikli, bir öğretmen olamazsın. Kesinlikle sınıflarda olman gerekiyor. Kesinlikle ve her bölgeyi de görmek gerektiğini düşünüyorum, doğuya gidip 1 -2 yıl öğretmenlik yapmak gerekiyor. Batıda ayrı, doğuda ayrı. Doğudaki öğretim yöntem teknikleri, sınıf yönetimi, şey diyorlar ya sınıf yönetiminde şey yapın, ödüllendirin. Ama işe yaramıyor işte, bazı çocuklar evde dayak yiye yiye hocam, arsız olmuşlar. Ödül bile işe yaramıyor onlarda. Yani hani ne yapacağını bilemiyorsun. İdareyle korkutuyorsun. Korkarak çocuk almış, sevgiyi de görmediği için şaşırıyor, ne yapacağını bilmiyor. Sınıf yönetiminde asla üniversitedekilerin işe yaradığını düşünmüyorum. Ceza da işe yaramıyor. Üniversitede mesela ceza çok tasnif edilmezdi ama bir yöntem olarak kullanılır mı? Ceza da işe yaramıyor. Korkmaya alışmış çocuklar, dayak yemeye

alışmış. (...) Bir de şey öğretim yöntem tekniklerinden de farklı yöntem tekniklerdir geliştirmek zorunda kaldım. Düz anlatıma başka yöntemler karıştırıyorsun. Kürtçe Türkçe, bazı Kürtçe kelimeler kullanarak Türkçe öğrettim. Bana üniversitede bize öğretilen şey değildi çünkü(Ö₅).

Düşünüyorum, çünkü nasıl desem yani yapa yapa insan daha çok şey yapıyor deneyimleriyle hep daha iyi oluyor. Yani en ufak şeylerde ben ilk başladığımda ilk sıralarda çok sinirliydim. Çünkü sayıları bile öğretirken çocuk karıştırıyordu. Nasıl bu kadar karıştırır diye çok sinirliydim. Daha sonrasında hep deneye deneye, yapa yapa, çocukların belli bir zamanda öğreneceğini hani kabul ettiğin zaman her şey benim için daha rahat oldu, çocuklar için de daha rahat oldu. En azından mutluyuz sınıfta yani. (...) Sınıf hâkimiyeti en bariz örnek o(Ö₆).

Düşünüyorum. Böyle bir örnek verebilirim. Defteri doldurma konusunda ilk başta başladığım zaman o konuda bile bir tecrübem yoktu, sınıf defteri doldurmayı. İşte belirli gün ve haftalarla ilgili etkinlikler düzenlemeyi, sınıf yönetimini, zaman yönetimini mesleğe başladıktan sonra öğrendim. Teknolojik anlamda işte bilgisayar kullanımını etkin biçimde kullanma gibi teknoloji kullanımında ki eksiklerimi de aldığım hizmet içi eğitimlerde bazen tamamladım. Bazen de kendimi araştırarak tamamladım. Onları söyleyebilirim(Ö₇).

Tabii ki yani icra edince işi gerçek manasıyla öğrenme süreci başlıyor. İlkokul öğrenci yaş grubunun halini öğretmenlik yapınca daha iyi anladığımı fark ettim ve sınıf yönetimini zamanla daha da geliştirmeye, geliştirdiğimi fark ettim İlk zamanlar daha çok zorlanıyorduk(Ö₈).

Öğretmenlik mesleğini icra etmenin nitelikli bir sınıf öğretmeni olmaya kısmen katkısının olduğunu düşünen katılımcı öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

Ya muhakkak katkısı vardır. Ama mesleği yapan her öğretmen ne kadar niteliklidir soru işareti yani.... Yani bu öğretmenin kişiliği, karakteri, az öncede söylediğim gibi çocuklara olan ilgisi, merhamet duygusu, bunlar olmadan sadece öğretmen olmak demek nitelikli midir hayır bir öğretmen olmak sayı olarak nicelik getirebilir ama nitelik konusunu düşünmüyorum. Tabii ki vardır, bir eğitim fakültesi mezunu olmak bazı akademik bilişsel şeylere sahip olmak evet, ama yüzde kaçtır? Ellidir(Ö₁₁).

Katılımcı öğretmenlerin önemli bir kısmının görüşüne göre; öğretmenlik mesleğini yapmanın nitelikli bir sınıf öğretmeni olmaya katkısı vardır. Öğretmenlik mesleğini icra etmekte olan katılımcılar, üniversite eğitimi sırasında edinemedikleri fakat görevdeyken kazandıkları özellikler arasında ağırlıklı olarak sınıf yönetimini belirtmişlerdir. Bu

değerlendirme katılımcıların nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşündükleri ve lisans eğitim programı ile kazandırılmasının amaçlandığı özelliklerden biri olarak belirttikleri sınıf yönetiminin göreve başlanıldığında hissedilen eksiklikler arasında ön plana çıkmasının nedenini açıklamaktadır. Katılımcıların mezun oldukları lisans programı ile kazandıklarını belirttikleri çocuklara duyarlılığın, öğretmenlik mesleğini icra ederken kazanılan özellikler arasında da ifade edildiği görülmüştür. Ayrıca katılımcılar, eğitim fakültesinden mezun olup göreve başladıklarında kendilerini eksik hissettikleri; iletişim, sınıf yönetimi, materyal, özel öğrenciler konularını nitelikli bir sınıf öğretmenini için gerekli olduğunu belirtmekte ve bu eksikliklerini meslekte geliştirmeye çalışmakta oldukları görülmektedir.

4.2. Lisans Programında Yer Alan Dersler ve İçerikleri Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular

Farklı deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada öğretmenlerin, mezun oldukları lisans programında yer alan dersler ve içerikleri hakkında düşünceleri alınmıştır.

4.2.1. Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi ve Genel Kültür Derslerinin Mesleki Yeterlilik Kazandırması:

Mezun olunan lisans programında yer alan meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür derslerinin mesleki yeterlilik kazandırmasına ilişkin öğretmenlerin görüşleri tablo 8 'de verilmiştir.

Tablo 8

Lisans Derslerinin Mesleki Yeterlilik Kazandırması

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Mesleki yeterlilik kazanma	Öğrenciye görelilik	Teorik	Ö ₁ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₇
		Kısmen	Ö ₂ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Yeterli	Ö ₄ , Ö ₈ , Ö ₉
	Öğrenme-öğretme süreci	Faydalı	Ö ₁
		Yetersiz	Ö ₅ , Ö ₇ , Ö ₁₀
		Yeterli	Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₉ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
	Ölçme ve değerlendirme	Teorik	Ö ₁ , Ö ₆
		Yeterli	Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₉ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Yetersiz	Ö ₇ , Ö ₈
		Hatırlamıyorum	Ö ₁₀
	Okul-aile ve çevre	Faydalı	Ö ₁ , Ö ₃ , Ö ₈
		Kısmen	Ö ₂ , Ö ₉
		Yetersiz	Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
	Resmi işler	Kısmen	Ö ₈ , Ö ₁₀
		Yetersiz	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₉ , Ö ₁₂
		Yeterli	Ö ₁₁

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin yarısı (6 öğretmen), mezun olunan lisans programında yer alan derslerin öğrenciye görelilik olması bakımından teorik yönüyle mesleki yeterlilik kazandırdığını ifade ederken, dört öğretmen kısmen mesleki yeterlilik kazandırdığını, üç öğretmen ise lisans derslerinin bu konuda yeterli olduğunu düşünmektedir. Mezun olunan lisans programında yer alan derslerin öğrenme – öğretme süreci açısından mesleki yeterlilik kazandırması konusunda 8 öğretmen yeterli görürken, bunun aksine üç öğretmen ise yetersiz olduğu görüşündedir. Bir öğretmen de faydalı olarak değerlendirmiştir. Ölçme ve değerlendirme süreci için yedi öğretmen lisans derslerini yeterli bulurken, iki öğretmen yetersiz bulmaktadır. İki öğretmen dersleri bu konuda teorik olduğunu düşünürken bir öğretmen ise hatırlamadığını ifade etmiştir. Katılımcılar lisans derslerini okul-aile ve çevre yönüyle değerlendirdiklerinde; yedi öğretmen yetersiz, üç öğretmen faydalı ve iki öğretmen kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Resmi işler açısından ise değerlendirme yapan katılımcıların dokuzu yetersiz bulurken, iki öğretmen kısmen yeterli biri ise yeterli olduğu düşüncesindedir. Bu soruda öğrenciye görelilik yönüyle düşüncesini belirten öğretmenlerden üçünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Teknik açıdan karşılıyor. Aslında fazlası var ya. Üniversitede daha çok böyle ders değil de daha çok dediğim gibi uygulama alanı getirirse daha çok iyi olur. Örneğin, çocuk sıtma, işte çocuksal hastalıklardan bahsediliyor, bunlardan bahsettiler ama biz hiç görmedik. Yani bir uygulama alanı gittiğimizde örneğin; materyal yaptık, biz materyali hiç unutmuyorum ben, materyal kalmış benim kafamda. (...) Uygulama olursa unutmama daha az olur. Yaparak yaşayarak öğrenmeyi biz üniversitede öğrendik(Ö₁).

Ben bilgilerin yetersiz olduğunu düşünmüyorum. Bence bilgiler yeterli. Hatta bazı bilgiler fazla bile veriliyor. (...)Tamam, bilgi öğreniyoruz Ama bunun çocuğa nasıl geçireceğiz. Bunun üzerinde istedi orada da dediğim gibi uygulamalar işin içine giriyor birazcık. Teorik bilgiler, tamam veriliyor ama biz bu teorik bilgileri pratiğe nasıl dönüştürürüz? Yani o çocuğun seviyesine göre nasıl dönüştürürüz? Bunun üzerine burada öğretmene sonsuz bir evren bırakılıyor, bunun yerine daha böyle örneklerle daha pratik yaptırılarak biraz daha fikir verilebilir hani diye düşünüyorum.(Ö₄).

Teorik anlamda bilgiler verilse de sınıfımızda böyle bir öğrenci olduğu zaman tecrübe kazanıyoruz. Yani kaynaştırma ve özel eğitim konusunda teorik anlamda evet ama pratik anlamda neler yapacağımız, çocuğa nasıl yaklaşacağımız, nasıl bir eğitim vereceğimizi, onu çocukta birebir çalıştıktan sonra tecrübe edebiliriz. Bunu da

üniversitenin sadece teorik bilgi kısmında bir katkısı var ama diğer kısımda katkısı olduğunu düşünmüyorum.Çünkü ona yönelik bir stajımız da yoktu(Ö7).

Bu soruda öğrenme- öğretme süreci yönüyle düşüncesini belirten öğretmenlerin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Fazlasıyla kazandırdı. Çünkü çeşitli, her ders de materyal yapıyorduk zaten. Planlama da aynı şekilde sürekli ders planı hazırladık. Yani o konuda bana fazlasıyla katkısı oldu (Ö3).

Orda da kendi eğitim fakültem adına konuşursam, bize bunun[materyal] üzerinde çok duruldu. Yani biz bunun çok ağırlı derslerini aldık. (...) Planlama, işte materyal hazırlama bunları çok fazla yaptık bu konuda bize bilgi beceri kazandırıldı diye düşünüyorum. Okuldaki duruma gelirsek bunları yapmak okulda o kadar kolay olmuyor ama hani sürekli materyal hazırlama, sürekli ders planı yani(Ö4).

Bunlar da yeterliydi. Ama yine sınıf defterine geleceğim.Ya biz hep böyle bunları günlük planlar halinde öğrendik.Günlük plan doldurmayı evet biliyorduk ama belki sadece her birimize bir sınıf defteri verilmeliydi. Daha özele inilebilirdi. Yetersiz diyemem kesinlikle ama daha detaylandırılabilirdi. Çok fazla plan yaptık(Ö9).

Bu soruda ölçme değerlendirme süreci yönüyle düşüncesini belirten öğretmenlerden üçünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Onları da çeşitli şekilde gördük ama uygulayabiliyor muyuz, ben şahsen çok uygulayamıyorum, kalabalık bir ortamdayken. Yani üniversite kazandırdı bize. Verdi ama ortamı sağlandığında belki hani. Kişi sayısı, azaldığında bekli uygulayabiliriz. Ben çok uygulayamıyorum şahsen şimdi onları(Ö3).

Ölçme değerlendirme program derslerimizde çok zorlanıyorduk yani bayağı. Çünkü böyle oturup matematiksel olarak işlemler vesaireler yapıyorduk. Üniversitemi o konuda kendimi daha doğrusu şanslı buluyorum ama bizde zaten şu anda sınavlar kaldırıldı biliyorsunuz.(...) Ama üniversitem olarak gayet güzeldi derslerimiz o konuda yeterliliğimiz olmuştı o yıllarda(Ö11).

Bu dersi çok iyi hatırlıyorum ayrıntılı bir şekilde işlendiğini. Bunun öneminden bahsedildi yani. Ölçme ve değerlendirme kısmını çok bilimsel olarak bize aktarıldığını biliyorum(Ö12).

Bu soruda okul, aile ve çevre yönüyle düşüncesini belirten öğretmenlerden ikisinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Üniversitenin bununla ilgili bir katkısı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü gittiğimiz her ortam, her çevre, aile yapısı, veli profili, bütün yani köy, okul, şehir, her yerde farklı olduğu için üniversitenin buna bir katkısı yok(Ö₆).

Böyle bir faydası yoktu üniversitemde, yani hiç ne bir veliyle ben muhatap oldum öğrencilik yılıyla ne bir çevreyle. Yani müdürü bile göremedik staj olarak gittiğimiz stajyer olarak gittiğimiz okulda,müdürü bile görmedik. Yani sıradan bir öğrenciymişçesine derslere girdik ne yazık ki sadece sınıfında derse gireceğim öğretmeniniz yardımcı oldu. (...) Ya da işte şunu şöyle yapabilirsin diye ama onun dışında bırakın çevreyi okulun sınırlarında bile girdiğimiz sınıfın dışına çıkmadık. Ne yazık ki öğretmenler odasında bile hani sanki sen de geleceğin öğretmeni değilmişçesine bi bakışlar, sorgulamalar vesaireler vardı. (...) Bu konuda bir desteğini görmedim. Üniversitemde de herhangi bir veli, okul, çevre öyle bir şey görmedim, faydasını görmedim(Ö₁₁).

Bu soruda resmi işler yönüyle düşüncesini belirten öğretmenlerden ikisinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Hayır, bunlar gibi bir şey yapılmadı lisans dönemimizde. Mezun olduktan sonra kendimiz, adaylık eğitimi, adaylık seminerine gittikten sonra bunlar daha çok ön plana çıktı. Adaylık sınavına çalışırken... (Ö₂).

Yetersiz, üniversitelerde mevzuat bilgisi vermiyorlar çok az bizim zamanımızda en azından. Başıma bir şey geldiğinde, sorunlu müdürlerle karşılaştığımda ne yapmam gerektiğini söylüyorlardı ama doğal şartlara uymuyordu yine her şey(Ö₅).

Yukarıdaki katılımcı görüşlerine göre; mezun olunan lisans programında yer alan derslerin öğrenciye görelilik olması bakımından teorik kaldığı yönündedir. Lisans derslerinde planlama ve materyal hazırlama konusunda fazlasıyla çalışmalar yapılması ve ölçme değerlendirmeye ilişkin de ayrıntılı bilgi verilmesi sebebiyle çoğu katılımcı mesleki yeterlilik kazandığını düşünmektedir. Fakat katılımcılar ağırlıklı olarak, okul-veli, çevre ve resmi işler konusunda üniversitede bilgi verilmemesi sebebiyle bu konularda lisans derslerini yetersiz bulmaktadırlar. Resmi işler konusunda bazı katılımcılar, mezun oldukları lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına ulaşmacı yönüyle başarısız bulduklarını, göreve başladıklarında bu konuda eksiklik hissettiklerini ifade etmiş ve öneride bulunmuşlardır. Ayrıca bu konudaki eksikliklerini mesleklerini icra ederken gidermeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

4.2.2. Alan Bilgisi Derslerinin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Yetiştirilmesi

Amacına Uygunluğu:

Mezun olunan lisans programı ile alınan alan bilgisi derslerinin nitelikli bir sınıf öğretmenin yetiştirilmesi amacına uygunluğu konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo 9 'da verilmiştir.

Tablo 9

Alan Bilgisi Derslerinin Nitelikli Öğretmen Yetiştirilmesi Amacına Uygunluğu

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Alan bilgisi derslerinin amaca uygunluğu	İçerik	Öğretim elemanı	Ö ₁ , Ö ₆
		Yetersiz	Ö ₂ , Ö ₁₁
		Yeterli	Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₈ , Ö ₉ , Ö ₁₂
		Bazıları	Ö ₅ , Ö ₇ , Ö ₁₀
	İhtiyaç ve beklenti	Kısmen Karşıladı	Ö ₂ , Ö ₅ , Ö ₁₀
			Ö ₁ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₈ , Ö ₉ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
	Önerilen dersler	Süre	Ö ₁ , Ö ₆ , Ö ₉ , Ö ₁₀
		Beceri	Ö ₂ , Ö ₁₁
		Serbest etkinlik	Ö ₃ , Ö ₄
		Farklı durumlar	Ö ₅ , Ö ₁₀
		Meslek dersleri	Ö ₇ , Ö ₁₂
		Resmi işler	Ö ₇

Tablo 9'da beş öğretmen mezun oldukları lisan programı ile alınan alan bilgisi derslerinin içeriklerini nitelikli bir sınıf öğretmenin yetiştirilmesi amacına uygunluğu konusunda yeterli bulmuştur. Üç öğretmen bazı derslerin içeriklerini amaca uygun bulurken, iki öğretmen derslerin içeriklerini yetersiz olarak ifade etmişlerdir. İki öğretmen ise alan bilgisi derslerinin içeriklerinin amaca uygunluğunu öğretim elemanlarına göre değiştiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (9 öğretmen), alan bilgisi derslerinin ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığını düşünürken, üç öğretmen kısmen, bir öğretmen ise fazlasıyla karşıladığını düşünmektedir. Öğretmenler araştırmada lisans eğitimi sırasında aldıkları alan bilgisi dersleri dışında önerdikleri dersler sorulduğunda; dört öğretmen derslerin süreleri konusunda değişiklik olması gerektiğini düşünürken, ikişer öğretmen beceri dersleri, serbest etkinlik dersi, karşılaşılan farklı durumlar ve meslek dersleri ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır. Bir öğretmen ise resmi işler konusunda derslerin eklenmesini önermiştir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden dördünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Bu konuda şanslı olduğumu düşünüyorum, eğitim fakültem gerçekten üzerinde duruyordu yani bu derslerin. Bu dersleri çocuklara nasıl öğretebilirsiniz üzerinde çok duruyordu. Bir çoğunu zaten uygulamalı işliyorduk. Mesela fen dersinde hep laboratuvarında uygulamalı işledik. [İçerik] yeterliydi. Ama tabii ki daha fazla pratikle

daha da iyi olabilir. [İhtiyaç ve beklentileri] bence karşıladı. (...) Mesela şöyle bir şey olabilirdi, şimdi biliyorsunuz serbest etkinlik dersleri var. Çocukların onunla ilgili bir ders yoktu mesela hani çocuklara öğretilebilecek oyunlar, gerçi drama dersi falan vardı. Bunları orada kullanabilirdik tabii ki ama öyle bir ders olabilir. Yani serbest etkinlikle ilgili çocuklara yaptırılacak aktivitelerle ilgili bir ders olabilirdi(Ö₄).

Şimdi burada işte öğretim üyelerinin farkı çok öne çıkıyor. Mesela ilk okuma yazma öğretiminde, eğitim bilimleri dersine giren hocamız giriyordu. Müzik eğitimine de kaliteli hocamızdı. Onlar mesela çok iyi ama fen ve teknolojiye giren hocamız mesela üstün zekâlılara yönelik çalışıyormuş. (...)Belki eğitim hayatımızda 2 tane 3 tane öğrenci göreceğiz. Anca o türde olan ama bizden herkes öyleymiş gibi davranmamızı istedi. O yüzden yani bunları toplu bir şekilde değerlendirmesi zor. [İçerik] yeterli bence. Bunlar karşıladı çoğu ihtiyacımı. (...)Dramanın daha çok olması lazım bence. Hani bizim okulda vardı ama azdı(Ö₆).

Bu derslerin olmasını çok faydalı buluyorum. Özellikle işte ilk okuma yazma, hayat bilgisi öğretimi, matematik öğretimi, Türkçe öğretimi, müzik öğretimi derslerinin yani katkısı olduğunu düşünüyorum Ama tabii daha da geliştirilerek verilebilir. [Derslerin içerikleri] yeterliydi. Fakat gereksiz olduğunu düşündüğüm dersler de vardı hani. Bunun yerine daha çok uygulama yönüne gerçekten sınıf öğretmeninin işine yarayacak derslere ağırlık verilebilirse daha iyi olur bence. [İhtiyaç ve beklentileri]karşıladığını düşünüyorum. [Önerilen ders] Şu an yani zaten en gerekli olduğunu düşündüğüm ders stajdı o da zaten vardı(Ö₈).

Burada en memnun olduğum konu işte burasıydı üniversitemizin. (...) Çok iyi bir şekilde aldık. Bu derslerin[içerik] yeterliydi. [İhtiyaç ve beklentileri] karşıladı. Ben yetersiz aldığımı düşünmüyorum birazda bunlar yetenekle de alakalıdır ya. Mesela görsel sanat, resimde ben çocuklarla hiç zorlanmam. Müzik derslerini almadık mı kesinlikle onu da aldık. Hepimiz bir şey aleti çalarak ayrıldık üniversiteden ya da beden eğitimi derslerinde hepimiz bir oyun kitabı yazarak ayrıldık. Ama biraz daha ders saatleri arttırılabilir. Mesela özellikle müziğin burada gerçi öğretmen kendine göre değerlendirilecektir hani müziğin biraz daha detaylandırılması daha saatinin arttırılması gerekir(Ö₉).

Çok yeterli, oldukça yeterli. [İhtiyaç ve beklentileri] evet fazlasıyla karşıladı. ...[Bu dersler dışında] bence özel eğitim öğretimi var tabii ki ama bu çocukların artık çok yaygın olduğu için bunların sınıfa olan entegrasyonları konusunda bence daha farklı bir ders olabilir(Ö₁₂).

Yapılan değerlendirmeler incelendiğinde; mezun oldukları lisans programı ile aldıkları alan derslerinin içeriklerini yeterli bulan katılımcılar, ağırlıklı olarak bu derslerin ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılar, faydalı buldukları bu dersler dışında başka bir ders önermektense daha çok var olan derslerin sürelerinde değişiklik yapılmasını önermişlerdir. Önerilen dersler ise beceri, serbest etkinlik, farklı durumlar ve resmi işlerdir. Ayrıca lisans programında alınan alan dersleri dışında meslek bilgisi dersleri önerisinde bulunduğu görülmüştür.

4.2.3. Meslek Bilgisi Derslerinin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Yetiştirilmesi Amacına Uygunluğu:

Mezun olunan lisans programı ile alınan meslek bilgisi derslerinin nitelikli bir sınıf öğretmenin yetiştirilmesi amacına uygunluğu konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

Meslek Bilgisi Derslerinin Nitelikli Öğretmen Yetiştirilmesi Amacına Uygunluğu

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Meslek bilgisi derslerinin amaca uygunluğu	İçerik	Geliştirilmeli	Ö ₁ , Ö ₃ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Yeterli	Ö ₂ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₈ , Ö ₉
	İhtiyaç ve beklenti	Kısmen Karşıladı	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₇ , Ö ₈
		Karşılamadı	Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₉ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
	Önerilen dersler	Özel eğitim	Ö ₁₀
		Yok	Ö ₁ , Ö ₁₁
		Güncel	Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₂
		Farklı durumlar	Ö ₄
		İdari işler	Ö ₁ , Ö ₅
			Ö ₉

Tablo 10 incelendiğinde yedi öğretmen, mezun oldukları lisans programı ile aldıkları meslek bilgisi derslerinin içeriklerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Beş öğretmen ise içeriği yeterli bulmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden yedisi, bu dersler ile ihtiyaç ve beklentilerinin karşılandığını ifade ederken, dört öğretmen kısmen karşılandığını, bir öğretmen ise tam aksine beklentilerinin karşılanmadığını ifade etmiştir. Lisans programında yer alan meslek dersleri dışında önerisi alınan katılımcıların yedisi, önerecekleri bir dersin olmadığını belirtirken, ikişer öğretmen özel eğitim ve farklı durumlar konusunda önerilerde bulunurken, bir öğretmen idari işler ile ilgili öneride bulunmuştur. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden dördünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Hani onlar ne şu ilk yıllarda gördüğümüz derslerdi ama yine de faydalıydı bizim için.

Hani kitap çeşitli kitaplar okuduk, onların özetlerini çıkarttık. Ondan hatırlıyorum.

Yani bunları zaten çok uygulamaya dökülebilecek şeyler değil daha çok kitap üzerinde

işlenebilecek şeyler. Yani ideal diyeyim. [İçerikler] yani geliştirilebilir. Bence yeterli diye bir şey yok, her zaman üstüde olabilir yani. Çok büyük bir eksiklik yaşamadım yani. Bu dersler dışında olması gerektiğini düşündüğün ders yok(Ö₃).

Yani benim bu derslerim çok kötüydü üniversitede. Bu derslerimden hatırladığım doğru düzgün hiçbir şey yok. [çerikler] bu derslerin muhtemelen yeterlidir ama bence fazla. (...) Günümüzdeki bu eğitim sistemine uygun değil, çocuklara uygun değil. Bize geleneksel yöntemi mesela bize 2 hafta 3 hafta anlattılar. Hiç günümüze kimse kullanmıyor zaten. Bakanlıkta istemiyor, onun yerine o saatleri başka bir şeye ayırsalar daha etkili olurdu. [İhtiyaç ve beklentilerin] bir çoğunu karşıladı. Yok bunlardan başka düşündüğüm bir [önerilen]ders yok(Ö₆).

Şöyle sadece bunlar daha teorik kalan dersler olarak o şekilde eğitim aldık. Öğretim, ilke ve yöntemlerin isim olarak başlık olarak biliyoruz ama sınıfımızın nasıl uygulanması gerektiğini bilmiyoruz. Diğer derslerde de daha teorik kitaba yönelik daha böyle sunum olarak okulda dersi nasıl kullanırız o açılardan eksik olduğunu düşünüyorum. Ölçme değerlendirme açısından da öğretim teknolojilerinde de biz şöyle bir uygulama yapıyorduk. Yine sınıfta kullanacağımız kısmı orada bizim için. Çünkü oyun tasarımı falan yapıyorduk. Ona yönelik ödevlerimiz oluyordu. Onun faydasını görmüştüm. Derslerin içerikleri geliştirilmeli bence alanda daha çok kullanmamıza yönelik olarak yapılmalı ve beklentileri kısmi olarak karşıladı. Şu an için farklı bir [önerilen] ders aklıma gelmedi(Ö₇).

Bence gayet uygun, bu saydıklarınız için. Tek eklemem gereken şey şu: yine aynı şeyi söyleyeceğim güncellenmeli bu derslerin içerikleri. Atıyorum, sınıf yönetimi, öğretim ilke ve yöntemleri belki hani günümüze göre güncellenmeli ve kitaplar buna göre hazırlanmalı üniversitelerde gösterilenler. [İçerikler] geliştirilebilir buluyorum. [İhtiyaç ve beklentileri] evet karşıladı. [Bu dersler dışında] yani şuan pek aklıma gelmiyor. Hatırlayamadım. Bunlar şu anlık yeterli gibi(Ö₁₂).

Katılımcıların görüşleri, mezun olunan lisans programında yer alan meslek bilgisi derslerinin teorik olduğu ve güncel olmadığı gibi gerekçeler nedeniyle içeriklerinin geliştirilmesi gerektiği yönündedir. Fakat bu görüşle birlikte katılımcılar bu derslerin ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığını ifade etmişlerdir. Dikkat çekici olan ise çoğu katılımcının meslek bilgisi derslerinin içeriklerinin geliştirilmesi gerektiğini ifade etmelerine rağmen bu dersler dışında başka bir ders önerisinde bulunmamalarıdır. Önerilen dersler ise özel eğitim, farklı durumlar, güncel ve idari işlerdir. Mezun olunan lisan programında yer alan dersleri, resmi işler konusunda yetersiz bulan katılımcılardan sadece birinin bu konuya yönelik ders

önerisinde bulunması da düşündürücüdür. Ek olarak bu araştırmada bazı katılımcılar tarafından lisans programı ile alınan hem alan hem de meslek bilgisi derslerin dışında, görev yapılan yerlerde karşılaşılan farklı durumlar konusunda derslerin olması önerisinde bulunulduğu görülmüştür.

4.2.4. Genel Kültür Derslerinin Nitelikli Bir Sınıf Öğretmeninin Yetiştirilmesi

Amacına Uygunluğu:

Mezun olunan lisans programı ile alınan genel kültür derslerinin nitelikli bir sınıf öğretmenin yetiştirilmesi amacına uygunluğu konusunda öğretmenlerin görüşleri tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Genel Kültür Derslerinin Nitelikli Öğretmen Yetiştirilmesi Amacına Uygunluğu

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Genel kültür derslerinin amaca uygunluğu	İçerik	Geliştirilmeli	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₉
		Yeterli	Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
	İhtiyaç ve beklenti	Karşıladı	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₈ , Ö ₉ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Kısmen	Ö ₆ , Ö ₇
	Önerilen dersler	Uygulamalı yönetim	Ö ₁
		Sosyal aktivite	Ö ₂
		Yok	Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅ , Ö ₇ , Ö ₈ , Ö ₉
		Anı	Ö ₆
		Coğrafi şartlar	Ö ₁₀
		Sanat	Ö ₁₁
		Yakın tarih	Ö ₁₂

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısına yakını (7 öğretmen), genel kültür derslerinin içeriklerinin yeterli olduğu görüşündeyken beş öğretmen derslerin içeriklerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Genel kültür dersleri konusunda; katılımcı öğretmenlerin tamamına yakını (10 öğretmen) ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığını düşünürken, iki öğretmen kısmen karşıladığını düşünmektedirler. Araştırmada öğretmenlerin lisans programında yer alan dersler dışında önerdikleri dersler sorulduğunda altı öğretmen önerecekleri ders olmadığını ifade etmişlerdir. Birer öğretmen ise başka ders olarak uygulamalı öğretim, sosyal aktivite, anı, coğrafi şartlar, sanat ve yakın tarih önerilerinde bulunmuşlardır. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden beşinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Uygundu onlar bizim için. Eğlenceliydi, hele topluma hizmet dersi faydalı şeyler yaptık. Bence amacına uygundu gayet. [İhtiyaç ve beklentileri] evet karşıladı. [Olması gerektiği düşünülen başka ders] yok(Ö₃).

Bence onlar da yeterliydi diye değerlendiriyorum, yeterliydi. Hatta bazı dersler biraz daha sadeleştirilebilir yani diye düşünüyorum. Benim için mesela şey ben sayısal çıkışlı biri olduğum için hani çok zorlanmadım.[İçerik]biraz daha sadeleştirilebilir yani. [İhtiyaç ve beklentiler]benim karşıladı. Ya bunlar zaten genel yetenek, genel kültür dersleri ekstra bir ders şuan aklıma gelmiyor, yok yani(Ö₄).

Geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle topluma hizmet uygulamaları daha çok böyle çalışabileceğimiz bir ders. Onda ihtiyaç eksikleri olan öğrenciye yönelik gidip ders anlatmıştık ama zaman olarak kısıtlıydı, tecrübe edinmek açısından kısa bir süreydi. O geliştirilebilir, farklı üniversitelerde de onun farklı uygulamaları varmış sanırım. Yani onu böyle dönem olarak hani bir yarım dönem gibi değil de dört sene boyunca olması gereken bir ders olarak görüyorum. [İhtiyaç ve beklentileri] kısmi olarak diyebiliriz. Yani bu kategoriye girebilecek bir ders şu an için bilmiyorum(Ö₇).

Yani tarih bilgisinin artmasına tabii ki vesile oldu. Yabancı dilin de önemli, özellikle topluma hizmet uygulamaları dersi faydalı olduğunu düşünüyorum. [İhtiyaç ve beklentileri] evet karşıladı.[Ders önerisi] Şu an için bir ders yok aklıma gelmiyor(Ö₈).

Evet, Atatürk ilke ve inkılap tarihi yeterli buluyorum. Yapacağımız fazla bir şey yoktu, oku anlamaya çalış, ezberle. Yabancı dilde yeterliydi onu evet şey yapmadılar, çok fazla aşırı zorlamadılar ve yeteri kadar olduğunu düşünüyorum. Topluma hizmet uygulamaları dersi onu da yani yapabilecekleri kısıtlı şeyler vardı, onları da yaptırdıklarını, hani uzun süreli işte başka bir okullarda uygulamalar vardı onları, huzur evine gitmiştik. Başka ne vardı. Onları yeterli buluyorum ya bence uygunluk konusunda yeterli. [İhtiyaç ve beklenti] karşıladı. [Dersler dışında] mesela coğrafya vardı ama gereksizdi. (...)Coğrafya olarak kendilerine özel coğrafya bilgilerini ya da doğu görevim vardı. Batıda öğrenim gördük. Doğu ile ilgili bilgiler verilebilirdi. Coğrafi koşulları, ne zorluklar yaşayabileceğim, onunla ilgili coğrafyada onunla bilgiler verilebilirdi. Ya da Türkiye'nin kendi coğrafya özelliklerini işleyebilirdik(Ö₁₀).

Yukarıdaki katılımcı ifadelerine göre; katılımcılar mezun oldukları lisans programında gördükleri genel kültür derslerinin içeriklerini, özellikle toplum hizmeti uygulamaları dersinde yaptıkları etkinlikleri hatırlayarak yeterli görmektedirler. Bununla birlikte çoğu katılımcı öğretmen, ihtiyaç ve beklentilerinin karşılandığını belirttikleri genel kültür dersleri dışında başka bir ders önerisinde bulunmamışlardır. Önerilen dersler ise; uygulamalı yönetim, sosyal aktivite, anı, coğrafi şartlar, sanat ve yakın tarihtir.

4.2.5. Mesleki Bilgi Ve Becerilerin Mesleki Hayatta Kullanılması:

Mezun olunan lisans programı ile edinilen mesleki bilgi ve becerilerin ne kadarının mesleki hayatta kullandığı konusunda öğretmenlerin düşünceleri tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Mesleki Bilgi Ve Becerilerin Mesleki Hayatta Kullanımı

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Mesleki bilgi ve becerinin kullanılması	Ne kadar	Azını	Ö ₆ ,Ö ₁₀
		Yarısını	Ö ₁ ,Ö ₂
		Çoğunu	Ö ₃ ,Ö ₅ ,Ö ₉ ,Ö ₁₂
		Hepsini	Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₁₁
	Ne zaman	Mesleği yaparken	Ö ₁ ,Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
		İyi hazırlandığımda	Ö ₅
		Üniversitede	Ö ₉
		Öğretmen lisesinde	Ö ₁₂

Tablo 12 ‘ye göre araştırmaya katılan dört öğretmen üniversitede aldıkları lisans programı ile edindikleri bilgilerin çoğunu mesleki hayatta kullandıklarını ifade etmektedir. Üç öğretmen üniversitede edindikleri bilgi ve becerilerin hepsini, ikişer öğretmen ise yarısını ve azını kullandığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin tamamına yakını (9 öğretmen), bir ders konusunun öğrenciye etkili bir şekilde öğretebilme becerisini mesleği yaparken kazandıklarını düşünmektedirler. Bu beceriyi bir öğretmen üniversitede, bir başka öğretmen, öğretmen lisesinde edindiğini belirtirken; bir öğretmen ise iyi hazırlandığında bu becerinin gösterilebileceğini ifade etmektedir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden altısının görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Çok büyük çoğunluğunu, gerçekten öğretim derslerinde özellikle aldıklarımın hepsini kullandım.Yaptığımız materyallerin hepsini aynı şekilde anlattım. Yapabildiklerimi yaptım gösterdim, kullandım. Ama işte bu teorik olan şeylerde çok kullandığımı söyleyemem. Yani hiçbir çocuğa ben formül yazdırmadım(Ö₉).

Yüzde olarak vermem gerekirse yine %90 ‘ını kullandığımı düşünüyorum(Ö₁₂).

Bir ders konusunun öğrenciye etkili bir şekilde öğretebilme becerisinin ne zaman kazanıldığına dair öğretmen görüşleri:

Yani bunu yaşayıp görmedikten sonra olmuyor. İlla o ortamın içine düşeceksin. Üniversitenin bize verdiği ön bilgi, o da yani o gençlik yıllarının verdiği, ne kadar duyarsan. O sınıfa düşmeden ama düştükten sonra öğretmenin söylediklerini hatırlıyorum. (...)Yani işin pratiğini biz aslında okulda öğrenirdik. Onlar bizim mutfakta şunu şunu yapacağımızı diyorlar. O yüzden ben uygulamanın daha çok olmasını istiyorum(Ö₁).

Ne zaman edindiğimi düşünüyorum, mesleğimin ilk yılında. İlk yılından sonra, ilk yılından birkaç ay sonra diyeyim ben(Ö₂).

Pratik kazandıktan sonra. Yani okula girdikten sonra, o sınıfa girdikten, öğrencileri tanıdıktan sonra kazandığımı düşünüyorum(Ö₄).

Etkili bir şekilde edindiğimi zannetmişim öğrenciyken. Yani o zaman edindiğimi zannetmişim ama öğretmen olunca bir dersin konusu, işleyişi vesaire daha farklı bir şey olduğunu mesleğe atıldığımda öğrendim(Ö₁₁).

Yapılan açıklamalara göre; katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak mezun oldukları lisans programı ile edindikleri mesleki bilgi ve becerilerin çoğunu mesleki hayatlarında kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ortaya çıkan bu görüş; katılımcı öğretmenlerin lisans eğitimi ile aldıkları alan bilgisi ve genel kültür derslerinin içeriklerinin yeterli olduğu ve bütün dersler için ihtiyaç ve beklentilerin karşılandığını düşüncesiyle aynı yöndedir. Ancak katılımcı öğretmenlerin çoğunun bir ders konusunun öğrenciye etkili bir şekilde öğretme becerisini, mesleği yaparken edindiklerini belirtmeleri dikkat çekicidir. Bu durumu; katılımcı öğretmenlerin lisans programı derslerinin öğrenciye görelilik olması bakımından ağırlıklı olarak teorik bulmaları desteklemektedir. Aynı şekilde meslek bilgisi derslerinin içeriklerinin geliştirilmesi düşüncesi de araştırmada ortaya konan bu değerlendirmeye paralellik göstermektedir

4.2.6.Mesleki Hayatınızda Eğitim Öğretim Uygulamalarına Yön Veren:

Farklı deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mesleki hayatlarında eğitim öğretim uygulamalarına yön veren olarak düşündükleri tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13

Eğitim Öğretim Uygulamalarına Yön Veren

Tema	Kod	Öğretmenler
Eğitim öğretim uygulamalarına yön veren	Yörenin insanı	Ö ₁
	Öğrenciler	Ö ₂ ,Ö ₄ ,Ö ₅ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
	Lisans eğitimi	Ö ₃ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₉
	Planlar	Ö ₃ ,Ö ₇ ,Ö ₈
	Ders kitapları	Ö ₃ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₁₀
	Veli beklentileri	Ö ₃ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈
	Sınav sistemi	Ö ₃ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₁₀
	Öğretmenler	Ö ₆ ,Ö ₈
	Okulun vizyonu	Ö ₁₂

Tablo 13 'e göre katılımcı öğretmenlerin yarısı (6 öğretmen), mesleki hayatta eğitim öğretim uygulamalarına yön verenin öğrencilerolduğunu belirtmişlerdir. Beşer öğretmen lisans eğitimi ve ders kitaplarını; dörder öğretmen, veli beklentileri ve sınav sistemini; üç öğretmen, planları, iki öğretmen öğretmenleri; birer öğretmen ise yörenin insanı ve okulun

vizyonu yön veren olarak ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan yedi öğretmenin mesleki hayatta eğitim öğretim uygulamalarına yön verenin birden fazla olduğu görülmüştür. Beş öğretmen ise tek yön veren belirtmiştir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden üçünün görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Çocukların ihtiyaçları, sınıfın genel durumu bence ilk öncelik o ya. Ben onu görüyorum(Ö₄).

Tamamen sınıfın atmosferi. Yani bazen işler öyle bir ilerliyor ki evde hazırlığını yapmışım materyalimi yapmışım. Yani kendimi ona göre hazırlamışım ama sınıfa girdiğimde o an sınıfın modu düşük yani. Ama çocuklar havanın sıcaklığından akıllarında beden eğitimi var ya da işte hava soğuk, işte kimisi geç kalmış. Sınıfta dağınıklık söz konusu. Hastalık dönemlerimiz oluyor, işte 9 öğrenci yok. Ben çok böyle mutlulukla, enerjiyle girmişim ama 9 tane 10 tane öğrenci yok, olanlar öksürüyor halsiz. O an mesela o tüm uğraşım, beklentim tepe taklak oluyor. Yani tamamen sınıfın atmosferi belirliyor aslında bu durumu benden çok(Ö₁₁).

Bence tamamen güncel çocukların ihtiyaçları ve bu ihtiyaca yönelik öğrenme teknikleri ve yani okulun vizyonu da bence burada çok önemli. Bu yön veriyor bence okulun vizyonu(Ö₁₂).

Görüşler gösteriyor ki, çoğu katılımcı öğretmen eğitim öğretim uygulamalarına öğrencilerin ihtiyaçlarına göre yön vermektedirler. Bu değerlendirme; katılımcı öğretmenlerin nitelikli bir sınıf öğretmeni olmada çocuğa duyarlılığın önemli olduğu görüşünü desteklemektedir. Ders kitaplarının, lisans eğitimi kadar eğitim öğretime yön veren olduğunun düşünüldüğü ve bu düşünceye sahip katılımcı öğretmen sayısının da fazla olduğu görülmüştür.

4.3. Lisans Programının Öğrenme – Öğretme Süreci Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular

Farklı deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada öğretmenlerin, mezun oldukları lisans programının öğrenme – öğretme süreci hakkında görüşlerine başvurulmuştur.

4.3.1.Öğrenme Öğretme Sürecinin Gerçekleştiği Ortam:

Mezun olunan lisans programının öğrenme öğretme sürecinin gerçekleştiği üniversite açısından öğretmen görüşleri tablo 14' te verilmiştir.

Tablo 14

Öğrenme Öğretme Sürecinin Gerçekleştiği Ortam

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Ortam açısından	Üniversite	Yetersiz	Ö ₁ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₂
		Yeterli	Ö ₂ ,Ö ₇ ,Ö ₁₁
		Geliştirilmeli	Ö ₃ ,Ö ₄
	Staj okulları	Yetersiz	Ö ₁ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
		Yeterli	Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₄

Tablo 14'e göre katılımcı öğretmenlerin yarısından fazlası (7 öğretmen), mezun oldukları lisans programının öğrenme öğretme sürecinin gerçekleştiği üniversite açısından yetersiz olduğu görüşündedirler. Üç öğretmen üniversite ortamını yeterli bulurken, iki öğretmen ise geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenlerden tamamına yakını (9 öğretmen), lisans eğitimleri sırasında uygulama amaçlı gittikleri staj okulları ile ilgili olarak yetersiz olduğu yönünde görüş bildirirken, üç öğretmen ise yeterli olduğu görüşündedir. Araştırmada görüşlerine başvurulmuş katılımcılardan; mezun oldukları üniversiteleri öğrenme öğretme süreci açısından yetersiz olduğunu düşünenlerle, staj için gidilen okulların yetersiz olduğunu düşünenlerin aynı öğretmenler oldukları görülmektedir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden beşinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Teknolojik donanımları konusunda yetersiz. Ben akıllı tahtayı okullarda gördüm... Teknolojinin bizzat öğretimi, bu tahta nasıl açılıyor, işte e okul sistemine nasıl giriliyor. (...) Yani uygulamaya gidiyorsun, hoca sana orada anlatıyor. Ama staja gittiysen daha güzel öğreniyorsun. 1 yıl staja gittim, birleştirilmiş sınıf değildi ama birleştirilmiş sınıfı görmeye gittim sadece. (...) [Staj için gidilen okullar] yetersiz kalıyor. Bir yıla bir yıl ne yarım dönem sığdırıyorsun(Ö₁).

Teknolojik donanımı çok iyi değildi. Bizim zamanımızda şey vardı, şu yansıtıcılar hocam. Tepegöz vardı. (...) Her okulda akıllı tahta var ama üniversitelerde bununla ilgili ders yok. (...) Uygulama okulları staja gittiğim, alakası yok hocam. Çok farklılar, yani çok farklılar gerçekten. (...) Bak düşünüyorum ben köy okulunda yaptım, yine okulum 16 kişilik okuldu. Alakası yoktu hocam. Ne öğrenci profili açısından, ne imkânlar açısından, ne veli, ne öğretmen arkadaşlarım, ne idare açısından alakaları yoktu hocam(Ö₅).

Yani küçük üniversite, yeni açılmış üniversite, liseden bozmaydı her şeyimiz. Projeksiyon vardı sınıflarda, normal slâyttan okuyordu hocalar. Lisede daha kaliteli eğitim aldığımı düşünüyorum açıkçası. Şehrin en iyi okullarından, en iyi okullarına gittik hep. Köy okulu yapmak istediler ama sonrasında vazgeçtiler büyük ihtimal. Bilmiyorum neden. Ama uğraşmak istemediler çok. Hep en iyi okullara gittik(Ö₆).

Eski bir okuldu Çanakkale 18 Mart Üniversitesi eğitim fakültesi benim dönemimde, ben mezun olduktan sonra yenilendi. O eksikliği, teknolojik anlamda çok donanımlı olduğunu söyleyemem. [Staj için]Giden arkadaşlarımız oldu ama ben köy okuluna gidemedim. Biz gruplara ayrıldık, Bize düşmedi gibi bir durumlar oldu bir köy okulu, bir birleştirilmiş sınıf görmedik. Ama diğer kalabalık sınıflı birçok okullara gittik(Ö₈). Teknolojik donanım olarak yeterli tabi ama fiziki ortam olarak üniversitemiz yıpranmış ve eskiydi. [Staj için gidilen okullar] bir tane şehir içinde yaptığımı hatırlıyorum.(...) Bu okullar seçilirken bence öğrencinin evine yakınlık noktasında da bir pozitif ayrımcılık yapılabilir. Çünkü şunu hatırlıyorum.Yıldırım'da oturduğumda Hasanağa'ya gitmek benim için çok zordu. Eve bu hani beni o uygulamaya giderken olumsuz etkileyen bir şeydi. Sadece şehir içindeki okullara gönderiyorlardı. Tabi 10 sene öncesinden bahsediyoruz, o zaman Hasanağa bence şehir dışı kalan bir yerdi. Köy okulu, birleştirilmiş sınıf hiç görmedik(Ö₁₂).

Katılımcı görüşlerine göre, lisans programının öğrenme öğretme sürecinin gerçekleştiği ortam açısından üniversiteler, akıllı tahtanın olmaması, projeksiyonun kullanılması, fiziki yapısının eski, yıpranmış olması ya da lise binasının dönüştürülmesi gibi nedenlerden dolayı ağırlıklı olarak yetersiz bulunmuştur. Aynı zamanda katılımcıların büyük bir çoğunluğu uygulama yapmak için birleştirilmiş sınıfı olan okullara, köy okullarına gitmediklerini belirterek staj için gidilen okullar yönüyle öğrenme öğretme sürecini yetersiz olarak ifade etmişlerdir. Oysa mezun olunan lisans programının nitelikli öğretmen yetiştirme amacına ulaşma derecesikonusunda staj, eşit sayıda katılımcı tarafından başarılı ve başarısız olarak değerlendirilirken; bu amaca ulaşılması konusunda birçok katılımcı staj için öneride bulunmuşlardır. Ayrıca bazı katılımcılar lisans eğitimde farklı durumlar olarak belirtilen; birleştirilmiş sınıflar, kalabalık sınıflar ve zor şartlar konusunda derslerin lisans eğitimi ile verilmesi önerisinde bulunmuşlardır.

4.3.2. Öğrenme Öğretme Sürecinde Yer Alan Öğretim Elemanı Açısından:

Mezun olunan lisans programının öğrenme öğretme sürecinde yer alan öğretim elemanları açısından düşünceleri tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15

Öğrenme Öğretme Sürecinde Yer Alan Öğretim Elemanı

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Öğretim elemanı açısından	Donanım	Geliştirilmeli	Ö ₁ ,Ö ₅
		Donanımlı	Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₇ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂
		Çoğu donanımsız	Ö ₆ ,Ö ₈ ,Ö ₁₀
	Uzmanlık	Geliştirilmeli	Ö ₁ ,Ö ₈

	Uzman Öğretmenden öğretmene	Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁ ,Ö ₁₂ Ö ₁₀
Yöntem teknik	Geliştirilmeli Çeşitlilik Öğretmenden öğretmene	Ö ₁ ,Ö ₂ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₇ ,Ö ₁₀ Ö ₃ ,Ö ₁₂ Ö ₄ ,Ö ₈ ,Ö ₁₁
İletişim ve rehberlik	Rehberlik eksik İletişim iyi İyi Öğretmenden öğretmene Geliştirilmeli	Ö ₁ ,Ö ₁₀ Ö ₁ Ö ₃ Ö ₄ ,Ö ₅ ,Ö ₇ ,Ö ₁₁ Ö ₂ ,Ö ₆ ,Ö ₈ ,Ö ₉ ,Ö ₁₂
Materyal	Geliştirilmeli Öğretmenden öğretmene Hatırlamıyorum İyi	Ö ₁ ,Ö ₃ ,Ö ₆ ,Ö ₈ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₂ Ö ₂ ,Ö ₅ ,Ö ₁₁ Ö ₄ Ö ₇ ,Ö ₉
Teknoloji	Geliştirilmeli İyi Öğretmenden öğretmene	Ö ₁ ,Ö ₈ Ö ₂ ,Ö ₃ ,Ö ₄ ,Ö ₆ ,Ö ₉ ,Ö ₁₂ Ö ₇ ,Ö ₁₀ ,Ö ₁₁
İlkokullard a tecrübe	Çoğu tecrübesiz Çoğu tecrübeli Bilmiyorum Öğretmenden öğretmene	Ö ₁ ,Ö ₂ ,Ö ₅ ,Ö ₆ ,Ö ₁₂ Ö ₃ ,Ö ₉ ,Ö ₁₁ Ö ₄ ,Ö ₇ Ö ₈ ,Ö ₁₀

Tablo 15 'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (7 öğretmen), üniversite lisans programının öğrenme öğretme sürecinde görev alan öğretim elemanlarını donanımlı bulmaktadır. Ancak üç öğretmen, öğretim elemanlarının çoğunun donanımsız olduğunu düşünürken, iki öğretmen ise öğretim elemanlarının donanım açısından kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Sekiz öğretmen, öğretim elemanlarının uzman olduğunu düşünürken; iki öğretmen bu açıdan geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Bir öğretmen ise uzmanlık açısından değerlendirmenin öğretmenden öğretmene göre değiştiğini ifade etmektedir. Öğretim elemanlarını, kullandıkları yöntem ve teknik açısından değerlendirildiklerinde katılımcıların yarısından fazlası (6 öğretmen), öğretim elemanlarının bu açıdan kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünürken, üç öğretmen bu değerlendirmenin öğretmenden öğretmene göre değiştiğini düşünüyor. İki öğretmen öğretim sürecinde öğretim elemanlarının çeşitli yöntem ve teknik kullandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmada öğretim elemanları iletişim rehberlik açısından değerlendirildiğinde; beş öğretmen geliştirilmeli olarak ifade ederken; 4 öğretmen, öğretmenden öğretmene göre bu değerlendirmenin değiştiğini ifade etmiştir. İki öğretmen öğretim elemanlarını rehberlik açısından eksik bulurken; bir öğretmen iletişim açısından iyi olarak değerlendirmektedir. Sadece bir öğretmen öğretim elemanlarını hem rehberlik hem de iletişim açısından iyi olarak ifade etmiştir. Katılımcı öğretmenlerin yarısı (6 öğretmen), öğretim elemanlarının materyal geliştirme ve kullanma açısından kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünürken; üç öğretmen, bu durumun öğretmenden öğretmene göre değiştiğini ifade etmiştir. İki öğretmen öğretim elemanlarını bu

açından iyi olarak değerlendirirken bir öğretmen hatırlamadığını ifade etmiştir. Öğretim elemanlarını teknolojiyi etkin kullanmaları açısından değerlendiren katılımcı öğretmenlerin yarısı (6 öğretmen), bu konuda iyi olduklarını düşünmektedirler. Üç öğretmen bu değerlendirmenin öğretmenden öğretmene değiştiğini ifade ederken, iki öğretmen kendilerini geliştirmelerinin gerektiğini düşünmektedir. Sınıf öğretmeni olarak görev yapıp tecrübe sahibi olmaları açısından öğretmenlerin görüşleri alındığında; beş öğretmen çoğu öğretim elemanlarının tecrübesiz olduğunu düşünmektedir. Ancak üç öğretmen ise çoğu öğretim elemanının tecrübeli olduklarını düşünmektedir. İki öğretmen, tecrübe açısından değerlendirmenin öğretmenden öğretmene göre değiştiğini belirtirken; iki öğretmen ise bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden üçünün öğretim elemanlarının donanımı ve uzmanlığı konusundaki görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Çoğu donanımlıydı. Arada hani bir kaç sunum açıp sadece ders veren de oluyordu ama çoğu donanımlıydı yani, özellikle eğitim derslerimizin hocaları. Evet, kendi uzmanlık alanlarıydı(Ö₃).

Ben birçoğunun yeterli olduğunu düşünüyorum. Bizi gerçekten hem eğitim öğretim olarak donanım sahibi yaptılar hem de nelerle karşılaşabileceğimiz, mesela birleştirilmiş sınıflarla ilgili. (...)O yüzden hazırlıklıydık diye düşünüyorum. Birçoğu doçentti zaten, profesörler de vardı içlerinde. Alanlarında uzmanlardı bence. Öyle değerlendiriyorum(Ö₄).

Genel olarak söylemem gerekirse ders veren öğretmenler gayet donanımlıydı. Fakat hep aynı noktaya çıkacak ama şey var yani belirli bir kalıp var, o kalıbı hep aktarma üzerineydi donanımları da. Yeniliklere açıklar mıydı çok, hepsi de değildi. Ama genel olarak onlara öğretilen donanımları çok iyi kazanmışlar. Bize aktarma konusunda çok başarılıydılar.[Uzmanlık alanı açısından]tabikonularında hepsi çok uzman ve hâkimdiler(Ö₁₂).

Öğretim elemanlarının kullandığı yöntem ve teknik konusundaki öğretmen görüşlerinden üçü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Bence eksiktiler ya. Evet, nitelikli açısından iyidiler ama yöntem ve teknikleri bence eski tarzdı artık(Ö₂).

Kullandığı yöntem ve teknikler açısından düz anlatım yapıyordu zaten öğretim yöntem teknikçisi bile, düz anlatım yapıyordu. ...Hoca falan bize gidin şu resmi yapın gelin diyordu. Mesela bunun nasıl yapılacağını söylemiyordu. Beden eğitimi hocamızda fena değildi hani. Müzik hocamızdan memnundum mesela, bizimle oturur uğraşırdı.

... Hoca çalgı aleti çalmayı işte bize metala fon çalmayı öğretiyordu. Ben arada bir köy okuluna götürüp çalıyordum. Ben mesela hala onu kullanıyorum ama...Hocanın öğrettiği birçokşeyi kullanmıyorum(Ö₅).

Bize mesela sunumun zararlarını anlatırlardı, kendileri çıkıp sunum olarak anlatırlardı. (...) Böyle olmaması gerektiğini söyleyip kendileri çıkıp anlatırlardı. Onu hatırlıyorum(Ö₁₀).

Öğretim elemanlarını, iletişim ve rehberlik konusunda değerlendiren öğretmenlerden ikisinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Yeterli olduğunu düşünmüyorum(Ö₈).

O noktada kendileri geliştirebilirler(Ö₁₂).

Öğretim elemanlarının materyal geliştirme ve kullanmaları konusunda öğretmenlerden ikisinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Yani genelde biz yapıyorduk, biz aktiflik o konuda(Ö₃).

Nadir diyelim daha çok sanki düz anlatım, klasik anlatım metotları...(Ö₈).

Öğretim elemanlarının teknolojiyi etkin kullanmaları konusunda öğretmenlerden ikisinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Birçoğu belki 2 tanesi, o da yaşlarından dolayı çok yeterli değildi. Ama genel çoğunluk yeterliydi(Ö₉).

Donanımlıydılar o noktada. Çünkü herkeste akıllı tahta kullanımı vardı, yansıtmalı öğretim yani. Akıllı tahta kullanımı bile öğretildi(Ö₁₂).

Öğretim elemanlarının ilkokullarda görev yapmış olmaları konusunda öğretmenlerden ikisinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Yani o konuda eksik olduklarını düşünüyorum. Bir köy okulunda sınıf öğretmenliği yaptığını düşünmüyorum. Direk üniversite bitiyor, üniversitede kalıyorlar. Bu mantığın yanlış olduğunu düşünüyorum. İlk önce gideceğim en alt seviyeden başlayacaksın. Oraya tırnaklarınla yani KPSS'ye girip, üniversitede kalma işi yanlış olduğunu düşünüyorum. Profesörü seçersin, dekanını seçersin. Öğretim üyesi olsun bunlar, alınacak kişinin bu işin mutfağından yetişmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani o çaresizliği o da yaşamış olması gerekiyor daha iyi aktarabilmesi için(Ö₁).

Bizim fakültede, eğitim fakültesinde sadece 2 tane öğretmen daha önce milli eğitimde çalışmış, diğerleri hiç çalışmamış(Ö₆).

Katılımcı öğretmen görüşlerine göre; mezun olunan lisans programının öğrenme öğretme sürecinde görev alan öğretim elemanlarının donanımlı ve alanlarında uzman oldukları görüşü ön plana çıkmıştır. Ancak bu görüşü sadece destekleyen, katılımcıların çoğunun

öğretim elemanlarının teknolojiyi etkin kullanmada iyi oldukları yönündeki düşünceleridir. Aksi yönde ise katılımcılar ağırlıklı olarak, öğretim elemanlarının kullandıkları yöntem teknik, iletişim ve rehberlik, materyal kullanma ve geliştirme konularında kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Hatta katılımcıların çoğu, öğretim elemanlarının ilkokullarda görev yapmadıklarını yani tecrübe sahibi olmadıklarını düşünmektedirler. Katılımcı öğretmenlerden bazıları araştırma sorusuna yönelik yapacakları değerlendirmenin genelleme yapmaktansa öğretim elemanlarına göre değiştiğini belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmada mezun olunan lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına ulaşması açısından eşit sayıda katılımcının, öğretim elemanı yönüyle lisans programını başarılı ve başarısız olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Hatta bu amaca ulaşılması yönüyle öğretim elemanları ile ilgili önerilerde bulunulmuştur. Ek olarak lisans programı ile alınan alan derslerinin nitelikli öğretmen yetiştirilmesi amacınca uygunluğu konusunda katılımcı öğretmenlerin görüşleri alındığında bazı katılımcıların bu durumun öğretim elemanına göre değiştiğini ifade ettikleri de tespit edilmiştir.

4.4. Lisans Programının Ölçme Değerlendirme Süreci Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular

Farklı deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada öğretmenlerin, mezun oldukları lisans programının ölçme değerlendirme süreci hakkındaki düşüncelerine başvurulmuştur.

4.4.1. Ölçme Değerlendirme Süreci:

Mezun olunan lisans programında ölçme değerlendirme sürecinde kullanılan ölçme araçları konusunda öğretmen görüşleri tablo 16 'da verilmiştir.

Tablo 16

Ölçme Değerlendirme Süreci

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Ölçme değerlendirme süreci	Kullanılan ölçme aracı	Klasik ölçme araçları	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₈ , Ö ₉ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Uygulamalı sınav	Ö ₃ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₈ , Ö ₉ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Derse göre	Ö ₄
		Proje	Ö ₅
	Önerilen ölçme aracı	Uygulamalı sınav	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₆ , Ö ₇ , Ö ₉ , Ö ₁₀
		Değerlendirmede hakkaniyet	Ö ₅
		Derse göre	Ö ₄ , Ö ₈ , Ö ₁₁
		Kullanılanlar	Ö ₁₂

Tablo 16'ya göre katılımcı öğretmenin tamamına yakını (11 öğretmen), üniversitede alınan lisans programının ölçme değerlendirme sürecinde klasik ölçme araçlarının kullanıldığını ifade etmişlerdir. Bu öğretmenlerden dokuzu uygulamalı sınavların da

kullanıldığını belirtirken, bir öğretmen proje ile ölçme değerlendirme yapıldığını ifade etmişlerdir. Bir öğretmen ise ölçme değerlendirme sürecinde kullanılan ölçme aracının derse göre değiştiğini ifade etmiştir. Yedi öğretmen, ölçme değerlendirme sürecinin daha başarılı sonuç vermesi için uygulamalı sınavların yapılmasını önerirken; üç öğretmen bu durumun derse göre değişeceğini belirtmiştir. Bir öğretmen kullanılan ölçme araçlarının kullanılmaya devam edilmesini önerirken başka bir öğretmen ise ölçme aracı önermektense değerlendirmenin hakkaniyetle yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden beşinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Klasik ölçme yani klasikti çoğu. Klasik dediğimde doğru yanlış ya da test. Yüzde 90 test. Ya test ya klasik. Bence uygulamalı, uygulamalı olacak. Videoya alıp kaydedebilir, bizde işte buna mikro öğretim diyoruz. Yani bizi okula gönderip öğretmenin yanında staj yaptırıyorlar. Şu an bize meslek liselerinden geliyorlar. Bizim ana sınıfında 3 gün staj görüyor. Ya bunu meslek liselerine yaymışız. Üniversiteye de yayalım, gitsin 3 gün boyunca yardım etsin öğretmene. 3 gün demek mükemmel bir sistem olur. 2 gün de ders görür(Ö₁).

Yani sınav yapıyorduk. Ürün ortaya koyuyorduk. Sunum yapıyorduk. Yani bizim aktif olduğumuz bir ürün ortaya koyma daha faydalı oluyor. Çünkü hem mesleki olarak da ileriki zamanlarda bizim için tecrübe sağlamış oluyor. O zaman kıymetini bilmesek de daha eğlenceliymiş(Ö₃).

İşte yazılı sınavlar, sunumlar, bir de oyun öğretimi falan. Uygulamalı sınav yapılması çok daha iyi olur çünkü yani biz oraya belli sınavı kazanıp geliyoruz zaten. Ekstradan bir daha bir daha yazılı becerilerimizin test edilmesi onlar için mantıklı gelebilir ama atandıktan sonra bir derse girdikten sonra anlamsızlaşıyor. Bir yerden sonra onun yerine uygulamalı bize baksalar. İletişimimiz nasıl, çocuklarla muhabbetimiz nasıl, bunlara baksalar daha iyi olur. Bunlara yönelik daha böyle gerçekçi bir şey olsa bizlere daha çok faydalı olurdu(Ö₆).

Yani yazılı sınavlarımız, ödevlerimiz, sunumlarımız, ödev açısından da sunum, materyal hazırlama, makale, inceleme bu açılardan değerlendirme yapıyorlardı. Bence öğrencinin aktif olarak sürece katıldığı bu ödev hazırlama gibi süreçler daha fazla kullanılırsa, bu araçlar daha fazla kullanılırsa daha anlamlı olur. Çünkü orası yani eğitime yön veren bir kurum olduğu için öğretmen adaylarını yetiştiren bir kurumdur eğitim fakültesi. Öğretmenler tecrübe edilmeden oradan bence mezun olmamalı. Bir öğretmen kendini ifade edebilmeli. İletişim becerileri kuvvetli olmalı, araştırmayı sevmeli, yani gelişime açık olmalı. Öğrenciler arasındaki diyalogun da iyi

olması lazım. O yüzden staj gibi işte böyle ödevler gibi. Materyal hazırlama, sunum hazırlama gibi ölçme değerlendirme araçlarının bunlar olması gerektiğini düşünüyorum. Yazılı sınavlardan daha çok bunlar olmalı(Ö7).

Klasik sınavlar kullanılıyordu. Stajda geliyordu bakıyorlardı, stajda haftada bir demişim, dönemde bir kere gelip puanlamayı yapıyorlardı. Bunlar kullanılıyordu, klasik sınavlar, ölçme değerlendirmede ya da uygulama sınavları vardı. Evet, uygulama sınavları vardı. Beden eğitiminde uygulama sınavlarında işte basket atamadım diye kaldım, onun dışında şey yoktu. Uygulama sınavları vardı resim dersinde, hem de müzik dersinde uygulama sınavları vardı. Sadece bilgi değil de yetenek derslerinde de sınavlar vardı. Uygulama sınavları daha başarılı olabilir. Çünkü öğrenip öğrenmediğini anca o şekilde görürsün, çünkü bir öğretmen yetiştiriyorsun sonuçta. Uygulama sınavları daha çok olursa daha iyi olur. Klasik sınavlardan ziyade uygulamalı olarak olsa daha iyi olur(Ö10).

Görüşlere göre, katılımcıların büyük çoğunluğu üniversitede aldıkları lisans programının ölçme değerlendirme sürecinde farklı araçların yanı sıra en çok klasik sınavların kullanıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca çok sayıda katılımcı öğretmenin ölçme değerlendirme sürecinde kullanıldığını belirttikleri uygulama sınavını, çocuklarla birlikte yapılanlara bakılarak, ortaya ürün çıkarılarak yapılırsa öğretmen yetiştirmeye daha uygun olduğu gerekçesiyle önerdikleri görülmüştür.

4.4.2. Değerlendirme Sürecinin Yeterliliği:

Mezun olunan lisans programının değerlendirme sürecinin yeterliliği konusundaki öğretmen görüşleri tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17

Değerlendirme Sürecinin Yeterliliği

Tema	Kategori	Kod	Öğretmenler
Değerlendirme sürecinin yeterliliği	Dönüt	Yetersiz	Ö ₁ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Yeterli	Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₇ , Ö ₉
		Uygulama sınavları yeterli	Ö ₄
	Sınavlar ve uygulama sınavları	Uygulama sınavları yeterli	Ö ₁
		Yetersiz	Ö ₂ , Ö ₄ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁
		Yeterli	Ö ₃ , Ö ₇ , Ö ₉ , Ö ₁₂
Performansı ortaya çıkarma	Derse göre	Yetersiz	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₄ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₁ , Ö ₁₂
		Yeterli	Ö ₃ , Ö ₅ , Ö ₉
		Uygulama sınavları yeterli	Ö ₇
	Tam ve doğru ölçme	Yetersiz	Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₄ , Ö ₈ , Ö ₁₀
		Yeterli	Ö ₃ , Ö ₆ , Ö ₉

Derse göre	Ö ₅ , Ö ₁₁
Öğrenciye göre	Ö ₇
Standart	Ö ₁₂

Tablo 17 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin yarısından fazlasının (7 öğretmen), mezun oldukları lisans programının değerlendirme sürecini dönüt verilmesi açısından yetersiz olduğu düşüncesindedir. Dört öğretmen verilen dönütleri yeterli bulurken bir öğretmen uygulama sınavlarında verilen dönütleri yeterli bulmuşlardır. Öğretmenlerin yarısı (6 öğretmen), değerlendirme sürecinde yapılan sınavlar ve uygulama sınavlarını yetersiz olarak ifade ederken dört öğretmen ise yeterli olarak ifade etmişlerdir. Bir öğretmen sadece uygulama sınavlarını yeterli olarak düşünürken, bir öğretmen bu değerlendirmenin dersten derse göre değişeceğini düşünmektedir. Değerlendirme sürecini; sekiz öğretmen, performansın ortaya çıkarılmasında yetersiz olduğunu düşünürken, üç öğretmen ise yeterli olduğunu düşünmektedir. Bir öğretmen uygulama sınavlarının performansın ortaya çıkarılması konusunda yeterli olduğunu düşünmektedir. Araştırmada, değerlendirme sürecinde kazandırılmak istenen bilgi ve becerinin tam ve doğru ölçüldüğü konusunda beş öğretmen, yetersiz olarak görüş belirtirken, üç öğretmen yeterli olduğunu düşünmektedir. İki öğretmen dersten derse bu durumun değiştiğini belirtirken bir öğretmen ise öğrenciden öğrenciye değiştiğini belirtmiştir. Bir öğretmen ise değerlendirme sürecini kazandırılmak istenen bilgi ve beceriyi ölçmede standart olduğunu ifade etmiştir. Bu soruya cevap veren öğretmenlerden beşinin görüşü aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Geri dönüt yok. Kaldın ya da geçtin. Ya büte kalacaksın ya da geçeceksin. Uygulama sınavları daha güzel oluyor. Bilgisayar, ben bilgisayarı üniversitede öğrendim çünkü uygulamalıydı. [Performansı ortaya çıkarma konusunda] eksik kalıyor. Uygulama olmadığı için performansta eksik kalıyor. [Başarıyı ortaya çıkarabilme] yüzde 50, ancak çıkarıyor. Çünkü bilmek, öğretmek çok farklı(Ö₁).

Sınavlardan sonraki çoğunda geri dönüt almıyordum. Sen 40 aldın tamam. Çan vardı, geri dönüt yoktu. Ha belki sınavdan sonra bazı hocalar soruları çözüyordu bazıları hiç yüzümüze bakmıyordu. Bunu aldın devam [Sınavlar ve uygulama sınavları] bazıları çok gereksiz ve eski bilgi doluydu. Biyoloji çok anlamsız bizi fazla zorluyordu. Uygulama sınavları konusunda normaldi. Beden eğitimi, müzikte, şeyde vardı. (...) Bu uygulama sınavları yeterli değildi. Müzikte yeterliydi. Bizden bir video istiyordu. Videoyu saatlerce günlerce hazırlıyor en iyi performansımızı uygulardık. Ama dediğim gibi...Hoca memnun olmuyordu hiçbir şeyden. Beden eğitimi hocamız da aynı şekilde. Canı isterse puan veriyordu. Performanslarımızı ortaya çıkarıyordu

normal. Onlar beğenmiyordu. Kazandırmak istenen bilgi beceriyi genel konuşamıyorum ben burada. Mesela bireysel konuştuğumda müzikte çıkartıyordu hocam. Resim dersinde beceriyi tam çıkarıyordu ortaya ama doğru ölçmüyordu hocamız. Yani resim çizemeyen bir insanın orda getirip o resim çizmesi bence güzel bir şey. Hani bireysel değerlendirmiyordu. Gözüne hoş gelip gelmemesi de önemli değil miydi artık egosu mu bilmiyorum. Ama ben çoğu hocada ego seziyordum ve bu beni rahatsız ediyordu. Beden eğitiminde de önce beceriyi veriyordu ama konuyla derste uygulayacağım alanda yetersizdi. Alakası yoktu(Ö5).

Geri dönüt pek sağlanmadı bize. Puanımızı gördük bu kadar. Uygulama sınavında yine en azından söylüyorlardı şunu şunu yapsan daha iyi olur, böyle yapsan daha etkili olur diye. Ama yazılıda hiç geri dönüt yoktu. [Performansı ortaya çıkarma] sadece normal sessiz bir öğrenci gibi oturuyorduk işte. Öğretim görevlilerine biz anlatıyorduk, işimizi yapıyorduk. Hani ekstradan bir anda gelişen hani bir olay, bir heyecan katmıyorlardı işimize. Yani ben hatırlıyorum, böyle ilk başlarda anlattığımız zamanlarda bir tane hoca işte parmak kaldırıp tuvaletim geldi dese, ben ne yapacağımı şaşırdım. Anlatacağımı unutturdum hani. Susar otururdum mesela. Bu tarz böyle daha heyecan getiren şeyler katsalar bizde doğaçlama yönümüz gelişir. [Bilgi ve beceriyi tam ve doğru ölçme] biraz etkiliydi. Çünkü bizden istenen genelde işte anlatacağımız konuyu hani bütün hatlarını bilerek anlatmamızdı. Onu bize sağladılar. Çünkü sessiz duruyordu herkes zaten. Sessiz durduğu için bizde konuşuyorduk, ezberliyorduk, anlatıyorduk(Ö6).

Sonuçlar yazılıyordu tahtaya yani yapan hocalar da vardı. Bazı hocalar hani tamamen hepsini diyemem. Ama genellikle sınavları oku yaz duyuru panosuna asıyorlardı, bu kadardı. Uygulama sınavlarında bunu bu şekilde yapmayacaksın dememişlerdi yani, geri dönüt yoktu. Yani sınavlar, klasik sınavlar vardı. Uygulama sınavları da işte dediğim gibi resimde hatırlıyorum, müzikte hatırlıyorum. Beden eğitimi uygulama sınavları konusunda onları hatırlıyorum. Onlarda da olması gerektiği gibi yani çok fazla şey yapmışlardı, tamamen yeteneğe bakmamışlardı. Mesela benim resme yeteneğim çok fazla yoktur. Hani o çizdiği sınavla da sınavdaki resimle de geçebileceğim konusunda şey yapmamam lazım ama geçtim. Çünkü yeteneğim yok. Performansı bence ortaya çıkartmıyordu. Başarıyı ortaya çıkardığını düşünmüyorum(Ö10).

Yani geri dönütü biz bilgisayarda notlarımıza girdiğimizde aldık. Yani AA almışsam geri dönüt olarak kendi iç dünyamızda tamam olmuş dedik. CC almışsam demekki

eksiğim var dedik. Hiçbir hocamla da böyle, hiçbir demiyim 1-2 tane istisna vardı. İşte 10 tane o dönem hocam varsa 8 tanesi ile hiçbir şekilde geri dönüt almadık ve öğretim derslerimizde biraz daha geri dönüt vardı. (...) Ama mesela zorlamalar da oldu bu derslerde. Yani müzik dersinde uygulama olarak İstiklal Marşı ‘nı söylerken ağlayan arkadaşlarım vardı benim. (...) Sonuçta zaten bir marş söylemek, bir şarkı söylemek, müziksel bir şey yapmak yeteneği olmayan ya da isteği olmayan birisine baskıdır. Hocamız mesela geri dönüt olarak yapan hocalarımız demiştik ya değerlendirme sürecinden sonra. Mesela tek tek işte yanına çağırarak her hafta işte 3 öğrenciyi alıp bak şunu şöyle anlattın ama şunu da sorabilirdin. Çocukların dikkatini çekebilirdin ya da işte diyelim ki arkada dikkati dağınık olan bir çocuk var. Ona şu tepkiyi verebilirdin gibi o değerlendirmelerin de dönütünü sağlamıştı ama yine dediğim gibi hocadan hocaya değişti. Tarih değerlendirmesine girdik ve çıktık. Yani o biraz ders, hoca, öğrenci o üçgenin içerisinde dönen bir şey. [Performansı ortaya çıkarma] burada aslında öğretmen adaylarının karakteri biraz tanınması bence daha doğru olurdu. Yani şimdi utangaç sıkılgan bir öğrenciyi, üniversitede amfide işte ölçme değerlendirmeye alıyor hocalarımız ama çocuk zaten daha yani karakter olarak utangaç. Belki bunlar biraz daha böyle öğrenciye yönelik olabilirdi ya da bu kadar öğrenci için de değil de biraz daha küçük gruplarla değerlendirmeye gidilebilirdi. [Başarıyı ortaya çıkarma] biraz düşüneyim yani dersten derse değiştiğini söyleyebilirim yine.(Ö11).

Katılımcıların görüşleri, mezun olunan lisans programının değerlendirme sürecinin, dönütlerin genellikle sınavlardan alınan puanların açıklanması şeklinde olduğu için yetersiz olduğu yönündedir. Bu süreçte yapılan sınavlar ve uygulama sınavları, öğretim elemanlarının yaptıkları uygulamalar nedeniyle katılımcı öğretmenler tarafından ağırlıklı olarak yetersiz görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların çoğu bu sınavlarda performanslarını tam olarak ortaya çıkaramadıklarını ve bu sürecin lisans programı ile kazandırılmak istenen bilgi ve beceriyi tam ve doğru ölçmede yetersiz kaldığını düşünmektedirler. Bu sonuç katılımcıların performanslarını ortaya koyabilecekleri uygulama sınavlarının kullanılması önerisinde bulunmalarını desteklemektedir. Ayrıca araştırmada katılımcıların çoğu tarafından ölçme değerlendirme sürecinde kullanılmasının başarılı sonuç vereceği gerekçesiyle önerilen uygulama sınavı, mezun olunan lisans programında var olan haliyle yetersiz bulunmuştur.

5.BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Çalışmada farklı deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda oluşturulan veri toplama araçları ile elde edilen bulgular alanyazında elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak tartışılmış ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmadaki bulgulara göre katılımcı öğretmenlerin görüşü ağırlıklı olarak, nitelikli bir sınıf öğretmenin çocuklara duyarlı olması gerektiği yönündedir. Ayrıca bazı öğretmenler öğrencilerle iyi bir iletişim kurma, etkili sınıf yönetimine sahip olma ve dersleri materyallerle zenginleştirme bilgi ve becerilerine sahip olmayı gerekli görmüşlerdir. Alanda bu bulguyla örtüşen çalışmalar vardır: Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler, bir öğretmenin öğrencisine karşı sabırlı, iyi bir iletişimle çocuğa sevgisini hissettiren, teknolojiyi kullanmada yeterli olan ve uygulamaya ağırlık veren birinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen olacak birinde; çocuklara karşı hassas ve sabırlı olma (Koçyiğit ve Egmir, 2019), çocukları sevmek, fedakâr olma gibi karakteristik özelliklerin bulunması gerekir (Girgin, 2016). Çünkü öğretmenlik, sabır ve özveri gerektiren bir meslektir (Şahin, 2021). Nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken özellikler öğretmenlere göre bu şekildeken paydaşların değerlendirmeleri incelendiğinde ve dışarıdan bir gözle bakıldığında benzer değerlendirmelerin yapıldığı görülmekte ve nitelikli bir öğretmende bulunması gereken bilgi ve beceriler vurgulanmaktadır. Öğrenci, veli ve öğretmenlerin ortak görüşünün; iyi bir sınıf öğretmenin, öğrencisini seven öğretmen olduğu; veli ve öğretmen ortak görüşüne göre ise donanımlı öğretmen olduğu bulgulanmıştır (Uygur ve Kanadlı, 2020). Akademisyenler ve öğretmenler, ideal bir öğretmende bulunması gereken özellikler arasında akademik donanımın ağırlık vermekte, kişiliğinin mesleğe uygun, iletişim becerisine sahip ve topluma iyi bir model olması gerektiğini düşünmektedirler. Teknik öğretmen adaylarına göre etkili bir öğretmen; kendisine güvenen, alanına hâkim, mesleğine saygılı, sınıf yönetimi ve öğretme becerisine sahip ve gelişime açık (Ay ve Yurdabakan, 2015), alan uzmanlarına göre ise geleceğin sınıf öğretmeni; teknolojiye hâkim, çocuk gelişim özelliklerini bilen, alan bilgisi konusunda yeterli, etkili iletişim kurabilen, sabırlı, lider ve girişimci olmalıdır (Abide, 2020). Akademisyenler, eğitim fakültesinin seçilme sebebi ve öğrenci kabulündeki ölçütler; sistem ve öğretim programı kadar ideal bir öğretmenin yetişmesinde etkili olduğunu düşünmektedirler (Şahin,

2021). Sonuç olarak; nitelikli bir öğretmenin çocukları sevmeye, onlarla iyi bir iletişim kurma, sabırlı ve özverili olma gibi özelliklere sahip olması gerekmektedir. Akademisyen, öğretmen ve velilere göre bu özellikleri taşıyan öğretmenin nitelikli bir öğretmen olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle de öğretmenlik lisans programlarının özellikle çocuk sevgisini, çocuğa karşı duyarlılığı kazandıracak ve pekiştirecek nitelikte olması gerektiği söylenebilir.

Lisans programının amacı, bir toplumun gelişmesinde önemli bir yere sahip olan öğretmenin, nitelikli bir şekilde yetişmesi olmalıdır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğu mezun oldukları lisans programının nitelikli bir öğretmen yetiştirme amacının; bir öğretmenin donanımlı yetişmesini sağlamak olarak düşünmektedirler. Alanda lisans programının amaç konusunda görüş belirtilen bir çalışmada; öğretim elemanları ve öğretmen adayları, bir öğretmenin, çocukların içinde bulundukları yaş gurubu özelliklerine göre tanıyıp anlama amacıyla yetiştirilmesi konusunda ortak görüş belirtmişlerdir. Öğretim elemanları bu amaçla yetişen öğretmenlerin öğrencilere uygun eğitim öğretim ortamı oluşturmada daha başarılı olduklarını düşünmektedirler (Duman, 2019). Aynı şekilde bu çalışmada bazı katılımcı öğretmenler; nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken özellikler olarak belirttikleri çocuklara duyarlı olma gibi mesleği sevmeye, alan bilgisi, materyallerle zenginleştirme, müfredata hâkim olma, anlatma yeteneği, iletişim, sınıf yönetimi ve yaratıcılığı aynı zamanda mezun oldukları lisans programı ile kazandırılması amaçlanan temel özellikler olarak da belirtmişlerdir. Sonuç olarak katılımcı öğretmenlerin, nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunmasının gerekli olduğunu düşündükleri özelliklerin çoğu lisans programı ile kazandırılması amaçlanan özellikler arasında yer almıştır. Bu da katılımcı öğretmenler tarafından belirtilen bu özelliklerin donanımlı olmak anlamına geldiğini düşündürmektedir. Ayrıca alan uzmanları geleceğin öğretmenin yetişmesinin sağlanmasına yönelik 2018 lisans programına çocuğu tanıma ve anlama becerisi kazandıracak ders eklenmesini gerekli görmektedirler (Abide, 2020). Bu nedenle bu çalışmada nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken özellik olarak ön plana çıkan çocuğa duyarlılık konusundaki lisans programlarının donanımlı olmayı sağlamak amacıyla taşınması gerektiği söylenebilir.

Çalışmada sınıf öğretmenlerine mezun oldukları lisans programı ile kazandıkları temel özellikler sorulduğunda katılımcı öğretmenlerin tamamına yakını duyuşsal özellik olarak, çocuklara duyarlılığı ifade etmişlerdir. Ek olarak çalışmada sırasıyla özverili olma, gelişime açık olma ve meslek sevgisi önemli sayıda katılımcı öğretmen tarafından belirtilmiştir. Benzer şekilde Çelik (2020) yaptığı çalışmada mezun sınıf öğretmenlerinin, lisans programının kendilerine meslek aşkını kazandırmasını programın olumlu yanı olarak gördüklerini bulgulamıştır. Ayrıca bu çalışmada katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak, mezun oldukları

lisans programı ile materyallerle zenginleştirme bilgisini ve anlatma yeteneğini kazandıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmada belirtilen temel özelliklerden; çocuklara duyarlılık, materyallerle zenginleştirme, alan bilgisi, teorik bilgi, sınıf yönetimi, anlatma yeteneği, iletişim ve yaratıcılık gibi özelliklerin önemli sayıda katılımcı öğretmen tarafından nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunmasının gerekli görüldüğü, aynı zamanda bu özelliklerin mezun olunan lisans programı ile kazandırılması amaçlanan ve kazanılan özellikler arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu özelliklerin bir öğretmenin donanımlı olmasını sağlaması nedeniyle mezun olunan lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına ulaştığı sonucuna ulaşılabilir.

Mezun olunan lisans programının nitelikli öğretmen yetiştirme amacına ulaşması bakımından ağırlıklı olarak katılımcı öğretmenler tarafından başarılı bulunmaktadır. Bu durum yukarıda varılan sonucu desteklemektedir. Aksine katılımcı öğretmenler çoğunlukla mezun oldukları lisans programını pratiğe ve tecrübeye fazla imkân sağlamaması nedeniyle uygulama yönüyle başarısız bulmuşlardır. Bu nedenle katılımcı öğretmenler lisans programının başarıya ulaşmasına yönelik olarak, sırasıyla uygulama ve staj konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Alanda bu bulguyla paralel sonuçlara ulaşan çalışmalar yer almaktadır. Öğretmenler, mezun oldukları lisans eğitimini yüksek düzeyde başarılı bulurken (Muk, 2021), bu çalışmada olduğu gibi farklı kıdem yılına sahip öğretmenlerle çalışan Örer (2020) öğretmenlerin yüksek düzeyde algıladıkları lisans eğitimi yeterliliklerinin; yaş, mezun olunan kurum, kıdem ve görev yapılan okul türü değişkenine göre farklılık göstermediğini bulgulamıştır. Türkçe öğretmenleri lisans programından mezun olduklarında alana hâkim ve donanımlı hissettiklerini belirtse de, uygulama yapılan ders sayısı ve yapılan uygulamaların az olması, öğrenilen bilginin nasıl öğretileceği konusunun yetersizliği, ülkenin farklı bölgelerinde öğrenilenlerin uygulanamaması ve öğrenilenlerin gerçek hayatla uyuşmaması nedeniyle sorunlar yaşanmaktadırlar (Akcın ve Dinçel, 2022). Mezun olunan lisans programını başarılı bulan değerlendirmelerin aksine Çam (2022) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin çoğunun lisans programını nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirmesi konusunda yetersiz bulmuş ve bunun sebebinin de uygulama becerisinin kazandırılmaması olarak belirtildiğini bulgulamıştır. Benzer şekilde öğretmenler, lisans programında yer alan derslerin teorik ağırlıklı olması, bilgilerin gerçek hayattan kopuk olması gibi nedenlerle mesleğe uyum konusunda lisans programının etkisinin olmadığını düşünmekte iken öğretim elemanları ise lisans programının, derslerin içeriğinin bilgi ağırlıklı olması ve uygulama becerisi kazandırılmaması gerekçesiyle nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirmede yetersiz olduğunu düşünmektedir (Kara ve Demir, 2021). Çalışmasında 2006 ile 2018 sınıf öğretmenliği lisans

programını karşılaştıran Çam (2022) çalışmaya katılan öğretim elemanlarının; 2006 lisans programını, öğrencileri daha bilgili yetiştirmesi, uygulama saatlerinin ve okul deneyimi ders saatinin fazla olması yönüyle yeterli bulurken; 2018 lisans programında da seçmeli ders çeşitliği, güncel bilgiler, öğretim derslerinin fazla olması gibi nedenlerle olumlu görüş bildirmişlerdir. Oysa öğretim elemanları okul deneyimi dersinin (2018) lisans programından çıkarılmasını olumsuz karşılamakta ve öğretmenlerin mesleklerinin gerektirdiği kazanımları edinmelerinde uygulama derslerinin önem arz ettiğini düşünmektedirler (Kırmızı ve Yurdakul, 2020). Bu durum alan uzmanlarına göre 2018 lisans programının en olumsuz yanıdır (Abide, 2020). Lisans programının eleştirilen bu yanı öğretmenlerin görev yaparken sorunlar yaşamalarına sebep olmaktadır. Deneyimli sınıf öğretmenleri ilk göreve başlarken kendilerini yetersiz görürken, zamanla çeşitli eğitimlerle yetersiz hissettikleri konularda kendilerini geliştirmektedirler (Uğurlu ve Cengil, 2022). Hatta sınıf öğretmenleri lisans programının kendilerinde mesleki kaygıya sebep olduğunu (Girgin, 2016), mesleğe uyum sağlamada etkisiz kaldığını (Kara, 2019) belirtmişlerdir. Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin, gerçek dünyayı yansıtmadığını düşündükleri (Güvendir, 2017) lisans eğitimi ile alınan derslerin, uygulama dersi sayesinde gerçek ortamda doğrudan deneyimlendiğini belirtmişlerdir (Duman, 2019). Uygulama ders sayısının artırılması uygun bir yaklaşım iken uygulamaların gerçek hayatı yansıtmaması için çalışmalar yapılması gerekmektedir (Güllaç, 2022). Sonuç olarak çalışmada; mezun oldukları lisans programının nitelikli bir öğretmen yetiştirme amacının donanımlı olmayı sağlamak olduğunu belirten öğretmenler, bu amacın gerçekleştiğini düşünmektedirler. Ancak çalışmada lisans programının uygulama yönüyle yetersiz bulunması mezun olunan lisans programının teorik olarak donanım sağladığını düşündürmektedir. Öğretmenlik mesleği uygulama gerektirdiğinden nitelikli bir öğretmenin yetişmesinde yönelik olarak lisans derslerinde uygulamaya ağırlık verilmesinin ve uygulamaların öğretmenlerin görev yapacakları ortamın şartlarına uygun yapılmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Eğitim fakültesinden mezun olup göreve başlandığında katılımcı öğretmenlerin, kendilerini donanımlı hissettikleri konular arasında öğretim dersleri ön planda yer almıştır. Bu tespit katılımcı öğretmenlerin mezun oldukları lisans programı ile anlatma yeteneğini kazandıkları görüşünü desteklemektedir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerden bazıları kendilerini teorik bilgi yönüyle donanımlı hissederken bazıları da mezun olurken kendisini donanımsız hissettiğini belirtmiştir. Donanımsız/eksiklik hissedilen konular arasında, katılımcı öğretmenlerin nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunmasını gerekli gördükleri sınıf yönetimi ağırlıktadır. Çalışmada katılımcı öğretmenlerin eğitim fakültesinden mezun olup göreve

başladıktan sonra kendilerini yetersiz gördükleri konuların yeterli gördükleri konulardan daha çok olduğunu belirttikleri görülmüştür. Benzer bulguya göre öğretmenlerin %34'ü üniversitede aldıkları eğitimi yetersiz bulurken %28'i alınan eğitimi yeterli görmektedir (Atak, 2023). Katılımcı öğretmenler eksiklik hissettikleri durumlarda en çok birilerine sormayı tercih etmektedirler. Alanyazında öğretmenlerin öğretim derslerinde kendilerini donanımlı hissettikleri bulgusunu destekleyen çalışmalarda; öğretmenlerin mesleki hayatlarında öğretim derslerinin daha fazla etkili olduğu (Aksakal ve diğerleri, 2016) ve bu dersler sayesinde öğretmenlerin dersleri nasıl öğreteceklerini bildikleri tespit edilmiştir (Çam, 2022). Mezun sınıf öğretmenleri; ilk okuma yazma ve Türkçe öğretimi ve hayat bilgisi öğretimi derslerinin lisans eğitim programında yer almasını olumlu görmektedirler (Çelik, 2020). Sınıf yönetimi konusunda bu çalışmadaki bulgunun aksine Atak (2023) öğretmenlerin kendilerini iyi olarak nitelikleri konulardan birinin sınıf yönetimi olduğunu belirtse de Çelik (2020), öğretmenlerin lisans programı ile aldıkları sınıf yönetimi dersinde edindikleri bilgilerden yararlandıklarını fakat öğretmenlerin, lisans eğitim programının olumsuz yanlarında biri olarak sınıf yönetiminin yetersiz verilmesini gösterdiklerini bulgulamıştır. Bir başka çalışmada ise sınıf yönetimi konusunda orta düzeyde güçlük yaşandığını belirten aday öğretmenler; bu güçlükleri; kalabalık sınıflarda etkili öğretim, disiplin ve istenmeyen davranışlar olarak belirtmişlerdir (Kozikoğlu, 2016). Lisans eğitiminde öğretmenlik uygulaması yeterince yapılmaması nedeniyle mesleğe başlarken sınıf yönetimi konusunda (Yanık ve diğerleri, 2016), aday öğretmenler de sınıf içinde disiplini ve düzeni sağlamada zorlanmışlardır (Doğan, 2015). Ek olarak öğretim elemanlarına göre, bu durumun sebebi sınıf yönetimi ders saatinin az olması nedeniyle yeterince uygulama yapılmamasıdır. Aynı şekilde düşünüen öğretmen adayları içeriğinin kuramsal olması nedeniyle bu konuda bilgi ve kavrama düzeyinde kalındığını düşünmektedirler (Duman, 2019). Sonuç olarak katılımcı öğretmenler mezun oldukları lisans programı ile anlatma yeteneğini kazandıklarını belirtmeleri öğretim derslerinin donanımlı olmayı sağladığı söylenebilir. Katılımcı öğretmenlerden bazıları, sınıf yönetimini mezun oldukları lisans programı ile kazandıklarını ifade etseler de aksi yönde katılımcı öğretmenlerin çoğu görev yaparken bu konuda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun sebebi, öğretmenlerin mezun oldukları lisans programında aldıkları sınıf yönetimi derslerinde öğrendikleri bilgilerden faydalandıkları fakat uygulama yetersizliği nedeniyle görev yaptıkları her ortamda farklı durumlarla karşılaşmaları sebebiyle sorunlar yaşamaları olabilir. Öğretim elemanlarına göre; sınıf yönetimi dersi; öğrencilerin özelliklerinin ve ihtiyaçlarının sürekli değişmesi sebebiyle güncellenmelidir ve bu değişim nedeniyle sınıf ortamlarında kullanılması için farklı yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. (Duman, 2019).

Yeterli donanıma sahip olmadan mezun olan sınıf öğretmenleri görev yaptıkları yerlerde sorunlar yaşadıklarında çeşitli çözüm yollarına başvurmaktadırlar. Bu çalışmaya göre bu çözüm yollarından en çok tercih edilen birilerine danışmak ve onların tecrübelerinden faydalanmaktır. Ayrıca araştırma yapmak da önemli sayıda katılımcı öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Koçyiğit ve Egmir'in (2019) öğretmenlerin tecrübe paylaşımı yaparak ya da hizmet içi eğitim alarak eksikliklerini gidermeye çalıştıklarını bulgularını bu durumu desteklemektedir. Yeni atanan fen bilimleri öğretmenleri yaşadıkları sorunların çözümünü araştırma yaparak, teknolojiden faydalanarak, meslektaşlarına, okul idaresine sorarak bulmaya çalışmaktadırlar (Özcan, 2022). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri de ders anlatma, plan yapma ve evrak işlerinde tecrübeli öğretmenlere sorarak çözüm üretmekte (Kara, 2019) ve zamanla beraber çalıştığı tecrübeli öğretmenler sayesinde kendilerini geliştirmektedirler (Uğurlu ve Cengil, 2022). Sonuç olarak eğitim fakültesinden donanımlı bir şekilde mezun olduklarını düşünen katılımcı öğretmenler öğretim dersleri konusunda sorun yaşamaları da sınıf yönetimi konusunda görev yaptıkları yerlerde sorunlar yaşamaktadırlar. Bu durumun sebebi öğretim derslerinin teorik olarak yeterli olması fakat sınıf yönetimi konusunda ise teorinin yanında etkili uygulamalara yer verilmemesi olabilir. Ayrıca lisans programı ile alınan sınıf yönetimi derslerinin görev yapılan ortamın şartlarına uymaması nedeniyle öğretmenlerin sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılabilir. Bu sonucu katılımcı bazı öğretmenlerin gerçekte bağlantı ve resmi işler konusunda kendilerini donanımsız hissettiklerini belirtmişlerdir. Yaşanılan sorunların çözümünde en ulaşılabilir ve pratik olanın benzer sorunlar yaşayan deneyimli öğretmenlerden faydalanma olduğu düşünüldüğünde ve alandaki çalışmalarda da benzer bulgulara rastlandığından katılımcı öğretmenlerin neden en çok tecrübeli meslektaşlarına danıştıkları anlaşılabilir. Sınıf yönetimi gibi uygulamalar etkili yapıldığında ve bu konuda eğitim fakültelerinde yetersizlikler giderildiğinde göreve başlayan öğretmenlerin yaşayacakları zorlukların azalabileceği düşünülmektedir. Ayrıca tecrübesine başvuru alan öğretmenlerin de iyi yönlendirme yapabilecek niteliğe sahip olması da önem arz etmektedir.

Araştırmada katılımcı öğretmenlerin önemli bir kısmının görüşüne göre; öğretmenlik mesleğini yapmanın nitelikli bir sınıf öğretmeni olmaya katkısı vardır. Bu görüş, görevlerini yaparken zorluk yaşayan öğretmenlerin neden tecrübeli öğretmenlere danıştıklarını açıklar niteliktedir. Girgin (2016) sınıf öğretmenlerinin köy okullarında görev yapmalarının mesleki kimliklerini etkilediğini bulgulamıştır. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin sonraki yıllarda mesleğe ilişkin yeterlilik algıları artmaktadır. Bu nedenle de öğretmenler mesleğe çabuk uyum sağlamak için deneyimli öğretmenlerle derse girerek süreci gözlemlemelidir (Gülay ve

Altun, 2017). Deneyimli öğretmenler göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe uyum sürecinde etkili olmakta ve bilgi ve tecrübeleriyle etkinlik planlama, resmi evrak gibi konularda yol göstermektedirler (Kara ve Demir, 2021). Ayrıca öğretmenlik mesleğini icra etmekte olan katılımcı öğretmenler, üniversite eğitimi sırasında edinemedikleri fakat görevdeyken kazandıkları özellikler arasında ağırlıklı olarak sınıf yönetimini belirtmişlerdir. Bu değerlendirme katılımcıların nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşündükleri ve lisans eğitim programı ile kazandırılmasının amaçlandığı özelliklerden biri olarak belirttikleri sınıf yönetiminin göreve başlanıldığında hissedilen eksiklikler arasında ön plana çıkmasının nedenini açıklamaktadır. Katılımcı öğretmenlerin mezun oldukları lisans programı ile kazandıklarını belirttikleri çocuklara duyarlılığın, öğretmenlik mesleğini icra ederken kazanılan özellikler arasında da ifade edildiği görülmüştür. Ayrıca bazı katılımcı öğretmenler, eğitim fakültesinden mezun olup göreve başladıklarında kendilerini eksik hissettikleri; iletişim, sınıf yönetimi, materyal, özel öğrenciler konularını nitelikli bir sınıf öğretmenini için gerekli olduğunu belirtmekte ve bu eksikliklerini meslekte geliştirmeye çalışmakta oldukları görülmektedir. Sonuç olarak katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak mezun oldukları lisans programının amacının donanımlı öğretmen yetiştirmek olduğunu belirtse de nitelikli bir öğretmen olma da mesleği yapmanın katkısı olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç mezun olunan lisans programında eksiklik hissedilen konuların başında pratik ve uygulamanın yer almasını açıklar niteliktedir.

Mezun olunan lisans programında yer alan derslerin öğrenciye görelilik olması bakımından katılımcı öğretmenlerin görüşü teorik kaldığı yönündedir. Duman (2019) lisans programda yer alan meslek bilgisi derslerinin öğrencilerin farklılıklarını tanıma ve ona göre uygun öğrenme ortamı hazırlama konusunda öğretmen adaylarına fayda sağladığını tespit etse de Yıldırım'a (2016) göre Türkiye'de son 30 yıllık süreçte öğretmen yetiştirmede farklı eğitim programları uygulansa da özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle öğretim ve mesleki ihtiyaçların giderilmesi konusunda; uygulama ve derslerin gerçek hayattan uzak olması ve derslerin işlenişinin standartların altında kalması nedeniyle öğretmenler iyi yetiştirilmemektedir. Alanda yapılan çalışmalarda; aday öğretmenler, öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirici etkinlikler düzenleme konusunda yetersiz kalırken (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018), göreve yeni başlayan ortaokul matematik öğretmenlerinin ise öğrenciyi tanıma bilgisi istenen düzeyde değildir (Kutlu, 2018). Buna paralel olarak sınıf öğretmenleri, lisans programının ilköğretim öğrencilerinin seviyesine inme konusunda yeterli bilgi ve beceri edinmeden mezun olduklarını düşünmekte (Çelik, 2020) ve beden eğitimi öğretmenleri kaynaştırma öğrencilerine yönelik plan yapmayı bilmemektedirler (Uğraş, 2018). Bu

nedenlerle, Akan ve Başar'ın (2021) çalışmasına katılan öğretmenler, özel gereksinimli öğrencileri tanımada zorluk yaşadıkları için (Bostancı ve diğerleri, 2023 ; Koçyigit ve Egmir, 2019) ve mesleğe başlarken karşılaştıkları öğrenci davranışlarının nedenlerini anlayamadıklarından(Gülay ve Altun, 2017) gerçeklik şoku yaşamışlardır. Öğretmenler, öğrenciyi tanıma ve anlamaya yönelik olarak çocuk gelişimi, etkili iletişim gibi dersler ile lisans programının yenilenmesini ümit etmektedirler (Özmen, 2019). Sonuç olarak katılımcı öğretmenler tarafından öğrenciye görelilik olma yönüyle teorik bulunan lisans derslerinin öğretmenlere etkili eğitim öğretim yapma konusunda yeterlilik sağlamadığı bu nedenle de öğretmenlerin görev yaparken sorunlar yaşadığı söylenebilir. Bu çalışmada nitelikli bir öğretmende bulundurulması gereken özelliklerden çocuğa duyarlılığın ön plana çıkması lisans programında bu konudaki yetersizliklerin giderilmesinin önemli olduğunun bir kanıtı sayılabilir.

Mezun olunan lisans programında yer alan derslerde planlama ve materyal hazırlama konusunda katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak; lisans eğitiminde fazlasıyla çalışmalar yapılması ve ölçme değerlendirmeyle ilişkin de ayrıntılı bilgi verilmesi sebebiyle mesleki yeterlilik kazandığını düşünmektedirler. Aynı şekilde katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak mezun oldukları lisans programı ile materyallerle zenginleştirme bilgisini kazandıklarını ifade etmişlerdir. Bu görüşü destekleyen bir çalışmaya göre öğretmenlerin lisans eğitimine dair yeterlilik algılarının yüksek olduğu konulardan biri öğretimi planlama ve uygulamadır (Aydın, 2022; Örer, 2020). Benzer şekilde mezun sınıf öğretmenleri öğretim materyali tasarlamayı lisans eğitim programı sayesinde yararlandıkları uygulamalar arasında göstermişlerdir (Çelik, 2020). Bu bulgunun aksine Şahin (2021)'in yaptığı çalışmada katılımcılar; lisans programının öğretimi planlama ve materyal hazırlama alanlarında kuramsal yeterlilik taşıdığı fakat yeterli uygulama imkânı verilmediği görüşündedirler. Aday sınıf öğretmenleri, eğitim öğretim sürecinin planlanması (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018) ve yürütülmesi konusunda sorun yaşamışlardır (Doğan, 2015). Lisans eğitimi sırasında derslerde planlama ve materyal hazırlama konusunda çokça uygulama fırsatı sağlandığında öğretmenlerin yeterlilik kazandığı fakat bu konularda bilgiler kuramsal bilgi ağırlıklı işlendiğinde öğretmenlerin sorun yaşadığı sonucuna ulaşılabilir. Bir diğer konu lisans derslerinde yer alan ölçme değerlendirme konusunda öğretmenlerin değerlendirmelerine yer verilen çalışmalarda; ölçme ve değerlendirme yeterlilik alanında göreve yeni başlayan orta okul matematik öğretmenlerinin bilgi düzeyi yetersiz bulunduğu(Kutlu, 2018) gibi sosyal bilgiler öğretmen ve öğretmen adayları da bu alanda kendilerini yetersiz görmekte, bu durumun sebebini uygulama eksikliği ve bu alanda öğretim elemanlarının yetersiz olmasına

(Kurtay ve Kavafoğlu, 2020) bağlamaktadırlar (Cüce, 2019). Oysa akademisyenler ölçme değerlendirme becerisinin lisans programı ile öğretmen adaylarına yeterli düzeyde kazandırdığını düşünse de öğretmenler göre ölçme değerlendirme dersinde ayrıntılı ve gereksiz bilgi verilmesi nedeniyle yeterli beceri edinemediklerini düşünmekte ve bu nedenle bu dersin amacına uygun ve uygulamaya yönelik işlenmesi gerektiğini belirtmektedirler (Şahin, 2021). Bu sebeple de beden eğitimi öğretmenleri bu konuda sorun yaşamaktadırlar (Uğraş, 2018). Farklı deneyime sahip fen bilgisi öğretmenlerinin ölçme değerlendirmeye ilişkin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları sonucuna varan Pirpiroğlu'nun (2014) çalışmasına katılan öğretmenler, kazanımları pek dikkate almadan, ezbere bilgiyi ölçen ölçme araçlarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ölçme değerlendirme aracı olarak; en çok çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular kullanmakta, performans ve proje ödevlerini de bu sınav sonuçlarıyla birlikte değerlendirmektedirler (Kucakuşak ve Altun, 2021). Sonuç olarak çalışmada katılımcı öğretmenler lisans programının planlama, materyal hazırlama ölçme değerlendirme alanında kendilerini yeterli hissetmektedirler. Bu durum katılımcı öğretmenlerin lisans programından donanımlı mezun oldukları bulgusuyla örtüşmektedir. Ancak bu alanlarda yeterince uygulama yapılmadığında öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgi ve beceri ile donanmadıkları ve göreve başladıklarında çeşitli sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşılabilir. Ek olarak katılımcı öğretmenlerin lisans programının uygulama boyutunu yetersiz bulmaları bu sonucu desteklemektedir.

Mezun olunan lisans programında yer alan dersler çoğu katılımcı öğretmen tarafından okul-veli, çevre ve resmi işler konusunda üniversitede bilgi verilmemesi sebebiyle yetersiz bulunmuştur. Bunun sonucunda, öğretmenler, mevzuat konularında problem yaşamakta (Uğraş, 2018), idareden çekinmekte (Erdemir, 2007) ve sınıf defterini bile nasıl dolduracaklarını bilmedikleri için de gerçeklik şoku yaşamaktadırlar (Akan ve Başar, 2021). Ayrıca öğretmenler özlük haklarını bilmediklerinden kendilerine gereksiz görevler verilmekte bu nedenle de asli görevlerini yerine getirememektedirler (Gökhan, 2015). Aday sınıf öğretmenleri, görev yaptıkları kurum ve çevrenin kültürüne uyum sağlamada (Doğan, 2015), velilerle iletişim kurmada ve toplumla ilişkilerde (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018) sorun yaşamışlardır. Öğretmenler, velilerle ilişki ve evrak işleri konusunda sorun yaşanmasının sebebini lisans eğitimi esnasında öğretmenlere yeterli tecrübe imkanı sağlanmamasına (Yanık ve diğerleri, 2016), Türkçe öğretmenleri uygulama derslerinde evrak işleri (Akcin ve Dinçel, 2022), aday öğretmenler ise resmi yazışmalar ve idari işler ile ilgili yeterince bilgilendirilme yapılmamasına (Analı ve Şahin, 2020) bağlamaktadırlar. Öğretmen adayları; öğrenci, yönetici, veli ve toplumla ilişkiler konusunda kendilerini yeterli düzeyde algılamadıkları için

kendi çabalarıyla öğretmenlerle, velilerle iletişim ve çevreye uyum konularında beceri kazanmışlar (Gül ve Köse, 2020), tecrübe kazandıkça da mevzuat konusunda yaşadıkları zorlukları zamanla aşmışlardır (Uğurlu ve Cengil, 2022). Bu bulguların aksine Örer (2020), yaptığı çalışmada öğretmenlerin; öğretmen, idare, veli ve toplum ilişkileri açısından lisans eğitimini yeterli olarak algıladıklarını bulgulamıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin, okul- veli çevre ilişkilerinde ve resmi işler konularında lisans eğitimi programında yeterince ya da hiç bilgi verilmemesi ve bu konularda deneyime sahip olmamaları nedenleriyle çeşitli sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Çalışmada gerçekte bağlantı ve resmi işler konusunda bazı katılımcı öğretmenlerin kendilerini mezun olduktan sonra donanımsız hissettikleri bulgusu bu durumu desteklemektedir. Aynı şekilde nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına ulaşma derecesi olarak bazı katılımcı öğretmenler lisans programını idarecilik ve resmi işler konusunda başarısız bulmuşlar ve bu konularda mesleklerini icra ederken bilgi edindiklerini ifade etmişlerdir. Oysa katılımcı öğretmenler mezun oldukları lisans programını nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacı konusunda başarılı olarak görüş belirtmişlerdir. Aynı şekilde katılımcıların lisans programından donanımlı olarak mezun olduklarını düşünmektedirler. Bu çelişkili bir durumdur. Bu durum katılımcı öğretmenlerin bu konuları lisans derslerinde görmemeleri sebebiyle mezun oldukları lisans programını değerlendirirken bu konulara dikkate almamalarından kaynaklanmış olabilir. Mesleği gereği öğretmenlerin haklarını iyi bilmeleri ve veli- çevre iletişimini etkili kurmaları gerektiğinden lisans programında bu konularda eksikliklerin giderilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Mezun oldukları lisans programı ile aldıkları alan derslerinin içeriklerini yeterli bulan katılımcılar, ağırlıklı olarak bu derslerin ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcı öğretmenlerin çoğu, faydalı buldukları bu dersler dışında başka bir ders önermektense daha çok var olan derslerin sürelerinde değişiklik yapılmasını önermişlerdir. Bazı katılımcıların önerileri ise beceri, serbest etkinlik, farklı durumlar, meslek dersleri ve resmi işlerdir. Benzer şekilde Kocakuşak ve Altun (2021) çoğu katılımcının alan bilgisi derslerini yeterli bulduklarını (Girgin, 2016), fakat uygulama derslerini ise yetersiz (Namlı ve Temel, 2019) bulduklarını bulgulamıştır. Alan bilgisi derslerinin, öğretmenlere çok faydası olmakta (Koçyigit ve Egmir, 2019) ve bilişsel donanım sağlamaktadır (Durdukoca ve Ege, 2016). Sınıf öğretmenleri ağırlıklı olarak alan bilgisi derslerini yeterli bulurken öğretim elemanları, uygulama ders saatinin az olması, öğretim ders süresinin yetersizliği ve bazı beceri derslerinin yeterli bilgi ve beceri kazandırmaması sebebiyle alan derslerini yetersiz (Akdoğan ve Uşun (2017) bulmaktadır (Çam, 2022). Öğretim elemanlarının bu görüşüne paralel olarak, alan uzmanları 2018 sınıf öğretmeni lisans

programının meslek bilgisi ve genel kültür dersleriyle kazandırılan yeterliliğin yanında alan bilgisinin yetersiz kaldığını düşünmektedirler (Abide, 2020). Bu konuda birbirinden farklı düşünen öğretim üyeleri de vardır. Eğitim bilimleri derslerine giren öğretim üyeleri alan bilgisi derslerini yoğun bulurken alan eğitimi derslerine giren öğretim elemanları ise mesleki dersleri yoğun bulmaktadır (Ulubey ve Başaran, 2019). Öğretmenler üniversitede alan bilgisi derslerinde edinemedikleri bilgi ve beceriyi mesleklerini yaparken öğrenmektedirler (Bahçeci ve Genç, 2013). Lisans programında var olan alan dersleri konusunda farklı öneriler getirilmiştir. Öğretim üyeleri ve öğretmen adayları alan bilgisi derslerinin azaltılarak onun yerine meslek bilgisi, genel kültür ve seçmeli derslere daha fazla yer verilmesini düşünmekteyken (Taş ve diğerleri, 2017), sınıf öğretmenleri var olan derslere uygulama, birleştirilmiş sınıflarda uygulama ve özel eğitim dersleri eklenmesini önermişlerdir (Çam, 2022). Sonuç olarak bu çalışmada lisans programında var olan alan derslerinin içeriklerinin yeterli bulunması ve katılımcıların büyük çoğunluğunun ihtiyaç ve beklentilerini karşılamış olması birbirini destekleyen görüşlerdir. Ek olarak bu sonuç ile katılımcı öğretmenlerin mezun olup göreve başladıklarında kendilerini en çok öğretim dersleri konusunda donanımlı hissetmeleri birbiriyle tutarlılık göstermektedir. Ayrıca bu derslerin sürelerinin artırılması öğretmenlerin bu alanda daha donanımlı olmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Mezun olunan lisans programında yer alan meslek bilgisi ile ilgili katılımcı öğretmenlerin görüşleri derslerinin teorik olduğu ve güncel olmadığı gibi gerekçeler nedeniyle içeriklerinin geliştirilmesi gerektiği yönündedir. Bu görüşe benzer sonuca ulaşan Koçyiğit ve Egmir'e (2019) göre öğretmenler, meslek bilgisi derslerini yetersiz görmekte, mesleğe başladıklarında da en fazla bu konularda eksiklik hissetmektedirler. Ek olarak sınıf öğretmenleri, meslek bilgisi derslerini; içeriğinin gerçek hayatla ilişkili olmaması ve bu derslerde uygulama yapılmaması nedeniyle karşılaştıkları eğitsel problemlerin çözümünde yetersiz görmektedirler (Durdukoca ve Ege, 2016). Benden eğitimi öğretmenleri ise meslek bilgisi derslerinin içeriğinin kendi alanlarına uyarlanmadığını ve stajın yetersiz olduğunu düşünmektedirler (Namlı ve Temel, 2019). Oysaki Çam'ın (2022) yaptığı çalışmaya katılan çoğu sınıf öğretmeni meslek bilgisi derslerini yeterli bulmuş ve bu derslerde öğrendiklerinden öğrencilere yaklaşım konusunda faydalanmışlardır. Ancak yine aynı çalışmada sınıf öğretmenlerinin aksine öğretim elemanları, ilkökul düzeyine uygun öğretim yöntem ve teknik vermemesi gerekçesiyle meslek bilgisi derslerini yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Dikkat çekici olan ise bu çalışmada katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak meslek bilgisi derslerinin ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığını ifade etmelerine rağmen meslek bilgisi derslerinin içeriklerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmiş ve bu dersler dışında başka bir ders önerisinde

bulunmamışlardır. Oysa çalışmada lisans eğitim programı ağırlıklı olarak veli, çevre ve resmi işler konusunda yetersiz bulunmuştur. Aksine yapılan başka çalışmalarda öğretmenler, meslek bilgisi dersleri ve uygulamaya daha fazla ağırlık verilmesini (Koçyiğit ve Egmir, 2019), teknoloji ağırlıklı dersler, çocuk psikolojisi ve okul yönetimi gibi ders içeriklerinin lisans programına eklenmesini (Çam, 2022), staj uygulama saatlerinin ve drama dersinin saatinin artırılmasını önermişlerdir (Aksakal ve diğerleri, 2016). Sınıf öğretmenleri, görev yaptıkları yerlerde karşılaştıkları sorunlar karşısında kendilerini eksik gördükleri konularla bağlantılı olarak; akıl oyunları, resmi evrak, idari işler ile köy okullarında uygulama ve köy yaşamı gibi dersleri önerirken (Kara ve ark., 2018), Türkçe öğretmenleri lisans programına mevzuat, belirli gün ve haftalar ve seçmeli derslerin eklenmesini (Alcin ve Dinçel, 2022), alan uzmanları ise uygulamalı drama dersi (Abide, 2020) önermişlerdir. Sonuç olarak bu çalışmada mezun olunan lisans programında yer alan meslek bilgisi derslerinin katılımcı öğretmenlerin ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığı tespit edilse de katılımcıların ağırlıklı olarak veli, çevre ve resmi işler konusunda sorun yaşamaları nedeniyle meslek bilgisi derslerinin lisans eğitimi sırasında yeterli görüldüğü fakat görev yaparken eksiklik yaşanmasına sebep olduğu düşünülebilir. Bu nedenle bu derslerin güncellenmesinin yanı sıra eksiklik hissedilen konularda da dersler eklenmesi gerekli görülmektedir.

Mezun oldukları lisans programında gördükleri genel kültür derslerinin içeriklerini çoğu katılımcı öğretmen yeterli görmektedir. Bu bulguya paralel olarak beden eğitimi öğretmenleri, genel kültür derslerini yeterli bulsalar da bu dersleri seçmeli olması gerektiğini düşünmektedirler (Namlı ve Temel, 2019). Tam aksine Çelik'in (2020) yaptığı çalışmada öğretmenler, genel kültür derslerinin yeterli düzeyde verilmediğini düşünmektedirler. Farklı paydaşlarla çalışan Çam (2022), sınıf öğretmenleri ile yaptığı çalışmada çoğunun genel kültür derslerini yeterli bulduklarını ve bu dersler sayesinde kendilerinin donanımlı hissettiklerini belirtirken yine aynı çalışmada yer alan öğretim elemanları bunun tersine genel kültür derslerinin seçmeli olması ve derslerin öğrencilerin ilgi, isteğine göre olmaması ve alanında uzman kişiler tarafından verilmemesi nedeniyle yetersiz bulmuşlardır. Bununla birlikte bu çalışmada çoğu katılımcı öğretmen, ihtiyaç ve beklentilerinin karşılandığını belirttikleri genel kültür dersleri dışında başka bir ders önerisinde bulunmamışlardır. Bazı katılımcı öğretmen tarafından önerilen dersler ise; uygulamalı yönetim, sosyal aktivite, anı, coğrafi şartlar, sanat ve yakın tarihtir. Farklı çalışmalarda genel kültür dersleri konusunda çeşitli öneriler ortaya konmuştur. Alan uzmanları hitabet, girişimcilik ve tarım gibi dersler önerirken (Abide, 2020), sınıf öğretmenleri robotik kodlama, çocuk oyunları ve iletişim gibi derslerin eklenmesini (Çam, 2022) önermişlerdir. Elma ve Ergen (2016) yaptıkları çalışmada; hem birleştirilmiş

sınıflarda hem de bağımsız sınıflarda çalışan sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerinin seviyesine yönelik bilgi ve beceriye sahip olmayı yeterli bulduklarını, bir konu hakkında derinlemesine bilgi edinip entelektüel düzeyde donanımlı olmayı gereksiz gördükleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgu bu çalışmada yer alan katılımcı öğretmenlerin ağırlıklı olarak lisans programında yer alan genel kültür derslerin ihtiyaç ve beklentilerinin karşılandığını belirterek var olan dersler dışında başka bir ders önerisinde bulunmamalarının sebebi olabilir. Sonuç olarak mezun olunan lisans programında yer alan genel kültür dersleri lisans eğitimi esnasında yapılan çalışmalardan dolayı ihtiyaç ve beklentileri karşılaması nedeniyle yeterli bulunmuş olabilir. Oysa iyi bir öğretmenin yetişmesi birçok konuda bilgi, beceri ve değer kazanmayı gerektirir. Kazanılması gereken yeterliliklerin başında alan bilgisi gelirken, teknoloji kullanımı ve genel kültür de önem arz etmektedir (Okçabol, 2005). Bu nedenle sürekli değişen şartlar nedeniyle lisans programında yer alan genel kültür derslerinin güncellenmesi gerektiği söylenebilir.

Öğretmen yetiştirme eğitim algılarını inceleyen Muk (2021) öğretmenlerin mezuniyet yılının bu algı düzeyinde anlamlı fark bulmamışken mesleki değişkene göre öğretmen eğitiminin mesleki yeterliliğine ilişkin anlamlı fark bulmuş, 1-5 yıllık öğretmenlerin algılarının yeterli olduğu yönünde tespit edilmiştir. Araştırmada katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak mezun oldukları lisans programı ile edindikleri mesleki bilgi ve becerilerin çoğunu mesleki hayatlarında kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ancak çalışmada bir ders konusunun öğrenciye etkili bir şekilde öğretme becerisinin, mesleği yaparken edinildiği ön plana çıkmıştır. Bu durumu; katılımcı öğretmenlerin lisans programı derslerinin öğrenciye görelilik olması bakımından ağırlıklı olarak teorik bulmaları desteklemektedir. Aynı şekilde meslek bilgisi derslerinin içeriklerinin geliştirilmesi düşüncesi de araştırmada ortaya konan bu değerlendirmeye paralellik göstermektedir. Yıldırım'da (2016) uzun süredir Türkiye'de farklı eğitim programlarının uygulanmasına rağmen derslerin standartların altında işlenmesi, uygulama ve gerçek hayatla bağlantı kurulmaması nedenleriyle; etkili öğretim yapabilme, özel eğitim ve mesleki ihtiyaçların giderilmesi açılarından öğretmenlerin mesleğe iyi hazırlanmadıklarını bulgulamıştır. Çalışmada ulaşılan, lisans programı ile edinilen mesleki bilgi ve becerinin çoğunun mesleki hayatta kullanıldığı bulgusuyla benzer olarak bilişim teknoloji öğretmenleri eğitim derslerini meslek hayatlarında faydalı bulmaktadırlar (Akcin ve Dinçel, 2022; Bahçeci ve Genç, 2013). Alan bilgisi derslerini uygulamalı işleyen öğretmenler, edindikleri bilgileri meslek hayatlarında kullanabilmektedirler(Kara ve diğerleri, 2018).Lisans programında yer alan dersler bağlamında değerlendirmenin yapıldığı bir çalışmada da; drama, ilk okuma yazma ve materyal tasarımı gibi dersler, öğretmenlerin meslek hayatlarında

faydalandıkları dersler olduğu; kimya, fen öğretimi ve ders kitabı inceleme gibi derslerin ise faydalanılmayan dersler olduğu ortaya konmuştur (Çelik, 2020). Alanda aksi yönde bulguya ulaşılan çalışmalar da vardır. Öğretmenler, görev yaptıkları kurumların farklı şartlara sahip olmaları sebebiyle uygulama derslerinde edindikleri bilgileri yeterince kullanamamaktadırlar (Kocakuşak ve Altun, 2021). Bu nedenle birleştirilmiş sınıflarda ve bağımsız sınıflarda çalışan öğretmenler lisan eğitimi ile okul yönetimi, kaynaştırma eğitimi ve birleştirilmiş sınıflarda staj gibi bazı kazanımları edinemedikleri için görevlerini yaparken bu konularda eksiklik hissetmişlerdir (Elma ve Ergen, 2016). Göreve yeni başlayan öğretmenler de mesleki bilgi ve yeterlilik konularında kendilerini yetersiz ve deneyimsiz gördüklerini belirterek öğrenme öğretme sürecini yönetmede yetersiz kalmakta (Çimen, 2020) ve tecrübe edindikçe başarılı olacaklarını düşünmektedirler (Delican, 2019). Sonuç olarak bu çalışmaya katılan öğretmenlerin ağırlıklı olarak mezun oldukları lisans programı ile edindikleri bilgi ve becerilerin çoğunu mesleklerini yaparken kullandıklarını belirtmelerine rağmen bir dersi etkili bir şekilde öğretme becerisini görevlerini yaparken edindiklerini belirtmeleri çelişkili bir durumdur. Çünkü çalışmada, katılımcı öğretmenlerin çoğu eğitim fakültesinden mezun olup göreve başladıklarında kendilerini öğretim dersleri konusunda donanımlı hissettiklerini belirtmişlerdir. Ancak katılımcı öğretmenlerin lisans programı derslerinin öğrenciye görelilik olması bakımından ağırlıklı olarak teorik bulmaları varılan sonucu desteklemektedir. Aynı şekilde meslek bilgisi derslerinin içeriklerinin geliştirilmesi düşüncesi de araştırmada ortaya konan bu değerlendirmeye paralellik göstermektedir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre katılımcı öğretmenler ağırlıklı olarak mesleki hayatlarında eğitim öğretim uygulamalarına yön verenin öğrencilerin ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Bu değerlendirme; katılımcı öğretmenlerin nitelikli bir sınıf öğretmeni olmada çocuğa duyarlılığı gerekli görmeleri desteklemektedir. Aynı şekilde iyi bir öğretmenin sahip olması gereken pek çok nitelik gibi, öğretmen öğrencisi ile iyi iletişim kurarak onunla arkadaş olmalı ve öğrencisinin ruhsal davranışlarını da anlamalıdır (Okçabol, 2005). Çalışmada ders kitaplarının, lisans eğitimi kadar eğitim öğretime yön veren olduğunun düşünülmesi ve bu düşünceye sahip katılımcının fazla olması da düşündürücüdür. Diğer katılımcıların eğitim öğretime yön veren olarak belirttikleri ise sırasıyla; veli beklentileri, sınav sistemi, planlar, öğretmenler, yörenin insanları ve okulun vizyonudur. Sonuç olarak çalışmaya katılan öğretmenlerin hem lisans eğitiminde hem de mesleki hayatta çocukların ihtiyaçlarını ve çocuklara duyarlılığı belirleyici ve önemli gördükleri söylenebilir.

Mezun olunan lisans programının öğrenme öğretme sürecinin gerçekleştiği ortam açısından üniversiteler akıllı tahtanın olmaması, projeksiyonun kullanılması, fiziki yapısının

eski, yıpranmış olması ya da lise binasının dönüştürülmesi gibi nedenlerden dolayı ağırlıklı olarak yetersiz bulunmuştur. Aynı şekilde Muk'un (2021) yaptığı çalışmada çalışmaya katılan öğretmenlerin üniversitede yer alan kütüphane, derslik ve laboratuvar gibi fiziki ortamların yeterliliği konusunda en düşük algıya sahip olduklarını bulgulamıştır. Ayrıca öğretmen adaylarına göre sosyal aktiviteler konusunda da fakülteler yetersizdir (Eret, 2013). Bu çalışmada mezun olunan lisans programının öğrenme öğretme sürecinin gerçekleştiği ortam olan uygulama yapılan okullar açısından elde edilen bir bulgu da katılımcıların büyük bir çoğunluğunun uygulama yapmak için birleştirilmiş sınıfı olan okullara ve köy okullarına gitmediklerini belirterek staj için gidilen okullar yönüyle lisans programının öğrenme öğretme sürecini yetersiz olarak değerlendirmeleridir. Aynı şekilde öğretmenler, staj için gidilen okulların atanarak gidilen okullara göre üst seviyede olması (Çelik, 2020), uygulama derslerinin gerçek hayatı yansıtmaması ve farklı imkânlarla sahip okullarda uygulama fırsatı verilmemesi nedeniyle lisan eğitimini bu yönüyle yetersiz olarak değerlendirmektedir (Kara ve Demir, 2019). Uygulamaya ayrılan süre ve uygulamanın son seneye bırakılması olumsuz karşılanırken (Aslan ve Sağlam, 2017), uygulama için gidilen okulların şehir merkezinde donanımlı okullar olması nedeniyle görev yapılan okullarda karşılaşılan eksiklikler nedeniyle zorlandığı görülmüştür (Doğan, 2015). Öğretmenler, köy okulları, birleştirilmiş sınıflar gibi zor şartlara karşı hazırlanılması, staj ders saatinin artarak erken dönemde verilmesi ve MEB ile işbirliği yapılarak gönüllü öğretmenlik uygulamasına yer verilmesini (Bulut ve Coşkun, 2016; Kara, 2019), lisans eğitimi esnasında çok uygulama yapılması ve okulları yakından tanıma fırsatının verilmesi gerektiğini düşünmektedirler (Yanık ve diğerleri, 2016). Ek olarak öğretmenler, görev yaptıkları yerlerde dil sorunu, rehberlik, kültürel farklılıklar ve uygulama sorunları yaşadıkları için lisans programı ile kırsal bölge ve gecekondu gibi yerleşim bölgelerinin özelliklerini bilen, çok kültürlü sınıf ortamlarında başarılı öğretim sürecini yürüten öğretmenler yetiştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler (Çam, 2022). Sonuç olarak nitelikli bir öğretmenin yetişmesinde lisans programının yanında öğrenme öğretme sürecinin gerçekleştiği ortam da önemli olduğundan, üniversitelerin bu durumu destekleyecek donanım ve yapıya sahip olmasının gerekli olduğu söylenebilir. Ayrıca staj için gidilen okulların standart şartlarda olması, köy okulları, birleştirilmiş sınıflı okullar gibi farklı şartlar taşıyan okullarda deneyim yaşanmaması nedeniyle öğretmenlerin atandıkları okullarda sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Çalışmada katılımcı öğretmenlerin ağırlıklı olarak mezun olunan lisans programını; pratiğe ve tecrübeye fazla imkân sağlanmaması nedeniyle uygulama yönüyle başarısız bulmaları bu durumu desteklemektedir.

Akademisyen ve öğretmenlere göre; eğitim fakültesinin ve öğretim elemanları ile birlikte bireysel çabanın lisans programı ile kuramsal bilginin yeterli düzeyde kazandırılmasında etkilidir (Şahin, 2021). Bu araştırmada katılımcı öğretmen görüşlerine göre; mezun olunan lisans programının öğrenme öğretme sürecinde görev alan öğretim elemanlarının donanımlı ve alanlarında uzman oldukları görüşü ön plana çıkmıştır. Türkçe öğretmenleri mesleğe inançlarını artırdığını düşündükleri öğretim elemanlarını rol model olarak alan bilgilerini aktarma, uygulama ve eleştirel ortam oluşturma konularında faydasını görmüşlerdir (Akcin ve Dinçel, 2022). Bir başka çalışmada öğretmenler, lisans eğitiminin öğretmen yetiştirmesine ilişkin olarak akademisyenlerin yeterliliğini orta düzey algılamışlardır (Muk, 2021). Öğretmen adayları ise derslerine giren öğretim elemanlarının alanlarında uzman olmamalarından şikâyetçilerdir (Baştürk, 2015). Öğretim üyeleri lisans derslerinin alanında uzman öğretim elemanları tarafından verilmesini gerekli görmektedirler (Ulubey ve Başaran, 2019). Mezun olunan lisans programının öğrenme öğretme sürecini yürüten öğretim elemanlarının donanımlı ve alanlarında uzman olmaları sürecin sağlıklı yürütülerek nitelikli öğretmenler yetiştirilmesinde önemli olduğu söylenebilir. Bu çalışmada öğretmenlerden, öğretim elemanlarını farklı yönlerden değerlendirmeleri istenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; katılımcı öğretmenler, öğretim elemanlarının teknolojiyi etkin kullanmaları konusunda ağırlıklı olarak iyi olduklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu katılımcı öğretmenler tarafından öğretim elemanlarının donanımlı ve alanlarında uzman oldukları yönündeki görüşlerini destekleyen tek bulgudur. Oysa bir başka çalışmada öğretim üyeleri, sınıf öğretmenliği lisans programı öğrenme öğretme sürecinde; tek tip okullarda yapılan staj, programda duyuşsal alan eksikliğinin yanı sıra öğretim elemanlarının bazı konularda ve teknoloji konusunda eksik olmaları gibi nedenlerle sorunlar çıktığını belirterek, bu sorunların çözümü için en az üç farklı okulda staj yapılması, duyuşsal alanı destekleyen eğitimlerin verilmesi ve öğretim üyelerine eksik oldukları konularda eğitim verilmesini önermişlerdir (Taş ve diğerleri, 2017). Yine bu çalışmada katılımcı öğretmenlerin çoğu öğretim elemanlarının kullandıkları yöntem teknik, iletişim ve rehberlik, materyal kullanma ve geliştirme konularında kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Bu bulgu öğretmenlerin, öğretim elemanlarını donanımlı ve alanlarında uzman olarak değerlendirdikleri görüşünü desteklememektedir. Benze şekilde Yılmaz ve Kural'ın (2018) elde ettiği bulgulara göre de öğretim elemanları derslerde uygun materyal kullanmamakta ve dersleri uygun öğretim yöntem tekniklerle (Akdoğan ve Uşun, 2017; Gökyer, 2012) işlememektedir. Lisans eğitim programının teorik uygulama dengesini yeterli bulmayan öğretmen adayları; uygulama boyutunun yetersizliğinin öğretim elemanlarının uygulama

derslerini teorik olarak işlemelerinden kaynaklandığını belirterek (Durdukoca ve Ege, 2016), derslerde kullandıkları yöntem teknik, olumsuz tutumları, yönlendirmede ve takip etmede yetersiz olmaları ve alanlarında yetersiz görülmelerini sorun olarak değerlendirmişlerdir (Eret, 2013). Öğretmenler de lisans derslerini teorik bulmakta ve öğretim elemanlarının bu dersleri çoğunlukla sunum yöntemiyle işlemelerini yetersiz olarak değerlendirmektedirler. Öğretim elemanları etkili öğretmenlik vasıflarını taşımali, dersleri öğrenci merkezli ve çağdaş yöntemlerle işlemelidir (Ergen ve Elma, 2016). Bu nedenle de Türkçe öğretmenleri öğretim elemanlarının öğrencilerle iyi iletişim kuran, alanında uzmanlaşmış kişiler olması gerektiğini (Akcin ve Dinçel, 2022), göreve yeni başlayan öğretmenler ise öğretim elemanlarının dersleri uygulama ağırlıklı işlemelerini ve öğretim faaliyetlerini yürütürken şartları yetersiz olan okulları da göz önünde bulundurmalarını önermişlerdir (Kara ve Demir, 2021). Lisans eğitimi sırasında yaşanan bazı sorunların öğretim elemanlarının yetersiz görüldükleri konulardan kaynaklandığı ve bu duruma yönelik öneriler yapıldığı görülmektedir. Belirtilen yetersizliklerin ve öğretim elemanlarında bulunması önerilen özelliklerin yanı sıra öğretim elemanlarının öğretmenlik tecrübesine sahip olup olmadıkları konusunda öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmada elde edilen bulgulara göre katılımcı öğretmenlerin çoğu, öğretim elemanlarının ilkokullarda görev yapmadıklarını yani tecrübe sahibi olmadıklarını düşünmektedirler. Üniversitede görev yapan öğretim elemanlarının çok azı 10 yıllık öğretmenlik deneyimine sahiptir (Okçabol ve diğerleri, 2003). Öğretmenler; öğretim elemanlarında en az 5 yıl sınıf öğretmenliği tecrübesi aranmasını, öğretim elemanlarının öğrencilerle iletişim halinde olmalarını, onlara karşı duyarlılık göstermelerini, teknolojiyi iyi kullanmalarını, farklı şartlarda görev yapan öğretmen tecrübelerini paylaşmalarının sağlamalarını, iyi bir model olmalarını önermişlerdir (Çelik, 2020). Çünkü sınıf öğretmenliği yapmayan öğretim elemanları dersleri zorlaştırdığından bu konuda tecrübesi olanların görev alması gerekmektedir (Özmen, 2019). Bu çalışmada öğretim elemanları donanımlı ve alanlarında uzman olarak görülse de teknolojiyi iyi kullanma dışında kullandıkları yöntem teknik, iletişim, rehberlik, materyal geliştirme ve kullanma ve meslekte deneyim sahibi olma konularında yetersiz bulunmaları çelişkili bir durumdur. Bu çelişkinin sebebi öğretmenlerin değerlendirme yaparken bazı katılımcı öğretmenin de belirttiği gibi yapılan değerlendirmenin öğretim elemanlarına göre değişmesinden kaynaklanmış olabilir. Sonuç olarak lisans eğitiminin öğrenme öğretme sürecinde yer alan öğretim elemanlarının bazı yönlerden eksik bulundukları ve bu durumun süreci olumsuz etkilediği; bu nedenle de öğretim elemanlarının, öğretmenlik mesleğinde deneyim sahibi, nitelikli bir öğretmenin yetişmesini sağlayacak donanıma sahip olmaları gerektiği söylenebilir. Bu çalışmada yer alan bazı katılımcı

öğretmenin lisans programı ile alınan alan derslerinin nitelikli öğretmen yetiştirilmesi amacınca uygunluğunun öğretim elemanına göre değiştiğini ifade etmeleri de bu sonucu desteklemektedir.

Araştırmada katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu üniversitede aldıkları lisans programının ölçme değerlendirme sürecinde farklı araçların yanı sıra en çok klasik sınavların kullanıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca çok sayıda katılımcı öğretmenin ölçme değerlendirme sürecinde kullanıldığını belirttikleri uygulama sınavını, çocuklarla birlikte yapılanlara bakılarak, ortaya ürün çıkarılarak yapılırsa öğretmen yetiştirmeye daha uygun olduğu gerekçesiyle önerdikleri görülmüştür. Meslek bilgisi dersleri çoğunlukla çoktan seçmeli sorularla değerlendirilmektedir (Duman, 2019). Öğretmen adayları lisans eğitimi esnasında geçerliliği düşük ve ezber bilgi ağırlıklı sınavlarla kendilerinin yeterince ölçülmediklerini belirtmişlerdir (Baştürk, 2015). Bu süreçte geleneksel yöntemler terk edilerek alternatif ölçme araçları kullanılmalıdır (Elma ve Ergen, 2016). Bu çalışmada lisans programının ölçme değerlendirme sürecinde tercih edilen ölçme araçlarının yanı sıra değerlendirme sürecinin nitelikli bir öğretmenin yetişmesi amacına yönelik olup olmadığı konusunda öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada mezun olunan lisans programının değerlendirme sürecinin, dönütlerin genellikle sınavlardan alınan puanların açıklanması şeklinde olduğu için yetersiz olduğu yönündedir. Fen bilgisi öğretmen adayları, staj için gittikleri okullarda başarılı bir şekilde uygulama yaptıklarını fakat bu derslerin kendilerini gerçek ortama hazırlamada yetersiz olduğunu belirterek bunun sebebinin; danışman öğretim elemanları tarafından uygulama esnasında kendilerine eksikliklerinin söylenmemesini ve hatalarının düzeltilmemesinin olduğunu düşünmektedirler (Erdemir, 2007). Sonuç olarak mezun olunan lisans programının değerlendirme sürecinde yapılan sınavlar ve uygulama sınavları, öğretim elemanlarının yaptıkları uygulamalar nedeniyle katılımcı öğretmenler tarafından ağırlıklı olarak yetersiz görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların çoğu bu sınavlarda performanslarını tam olarak ortaya çıkaramadıklarını ve bu sürecin lisans programı ile kazandırılmak istenen bilgi ve beceriyi tam ve doğru ölçmede yetersiz kaldığını düşünmektedirler. Bu sonuç katılımcıların performanslarını ortaya koyabilecekleri uygulama sınavlarının kullanılması önerisinde bulunmalarını desteklemektedir. Ayrıca araştırmada katılımcı öğretmenlerin çoğu tarafından ölçme değerlendirme sürecinde kullanılmasının başarılı sonuç vereceği gerekçesiyle önerilen uygulama sınavının, mezun olunan lisans programında var olan halinin yetersiz bulunması dikkat çekicidir. Bu durum; puanların açıklanması dışında dönüt verilmemesi, yapılan sınavların ve uygulama sınavlarının yetersiz

olması, performansı ortaya çıkarmaması, başarıyı tam ve doğru ölçmemesinden kaynaklanmış olduğu söylenebilir.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Eğitim fakültesine öğrenci alınırken mesleğin gerektirdiği karakteristik özelliklere sahip olup olunmadığını ortaya koyacak yöntemler kullanılabilir.
2. Eğitim fakültelerinde nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirmek için lisans programı; öğretmen adaylarına çocuk sevgisini, çocuğa karşı duyarlılığı kazandıracak nitelikte olabilir ve sahadaki öğretmenlerin deneyimlerinden faydalanılarak mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriyle donanımlı olmayı sağlamaya yönelik zaman zaman güncellenebilir.
3. Eğitim fakültelerinde lisans derslerinde uygulamaya daha fazla yer verilebilir, uygulamaların öğretmenlerin görev yapacakları ortamın şartlarına ve öğrencilerin tüm yönleriyle tanınmasına katkı sağlayacak nitelikte, öğrencilerle birlikte gerçek hayat içerisinde yapılmasına ağırlık verilebilir.
4. Eğitim fakültelerinin lisans programları, sınıf yönetimi konusunda uygulamaya ağırlık verilerek öğretmen adaylarının görev yapacakları her ortamda kullanabilecekleri gerekli donanımı ve tecrübeyi kazandırabilecek nitelikte olabilir.
5. Aday öğretmenlerin tecrübeli öğretmenlerle birlikte okullarda belirli bir süre uygulama yapmalarını sağlayacak çalışmalar yapılabilir.
6. Eğitim fakülteleri lisans programında yer alan derslerde, okul- veli çevre ilişkileri ve resmi işler konularına yer verilebilir, bu konularda bilginin yanında uygulamalar yapılarak öğretmen adaylarının tecrübe sahibi olmaları sağlanabilir.
7. Eğitim fakülteleri, nitelikli bir öğretmenin çeşitli yönlerden donanımlı olmasını sağlayacak fiziki yapıda ve donanıma sahip olabilir.
8. Staj için pek çok yönden çeşitlilik sağlayacak ve öğretmenlerin göreve atandıklarında karşılaştıkları sorunlar konusunda tecrübe sahibi olmalarını sağlayacak okullar seçilebilir. Ayrıca staj süresi daha uzun olabilir.
9. Eğitim fakültesinde sınıf öğretmeni yetiştiren lisans programında görev yapacak öğretim elemanları, sınıf öğretmenliği mesleğinde yeterli deneyimi edinmiş, nitelikli bir öğretmenin yetişmesini sağlayacak donanıma sahip olanlar arasından seçilebilir.
10. Lisans programının ölçme değerlendirme süreci; öğretmen adaylarının gelişimine katkı sağlayacak dönütlerin verildiği, uygulama sınavlarının daha çok tercih edildiği, performansı ortaya çıkaracak, başarıyı tam ve doğru ölçecek niteliğe sahip olabilir.

11. Öğretmenlerin sürekli değişen şartlara uyumlarını destekleyecek bilgi ve becerilerle donanımlı hale gelmelerini sağlayacak ve genel kültür bilgilerini güncelleyecek sistematik ve etkili hizmet içi eğitimler verilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2008). *Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi*. Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akıncı, M. ve Dübüş, M. (2022). Ortaokul matematik öğretmenlerinin ilköğretim matematik öğretmenliği lisans programı hakkındaki görüşleri . *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kebd/issue/70876/1069060> adresinden erişildi
- Akcin, H. V., ve Dinçel, B. K. (2022). Türkçe öğretmenlerinin lisans eğitimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), s.872-909 DOI: 10.33711/yyuefd.1082262
- Akdoğdu, E. ve Uşun, S. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli ile değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(2), 826-847. DOI: 10.17051/ilkonline.2017.304738
- Aksakal, B., Çiftçi, S., Kalaycı, M. Ve Olgaç, F.T. (2016). Sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan derslerin göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Cilt:15*, 11-14 Mayıs 2016 Muğla.
- Alan, B. (2019). *Genel öğretmenlik yeterliliklerinin belirlenmesi ve yeterliliklere dayalı bir hizmet öncesi öğretmen eğitimi programının tasarlanması*. Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Altun, T. ve Gülay, A. (2017). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yeterlik algılarının ve karşılaştıkları sorunların belirlenmesi . *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* , (31), 738-749 . DOI: 10.14582/DUZGEF.1837
- Analı, K. C.ve Şahin, A. (2020). Kırsal bölgelerde mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleki sorunları. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(2), 396-414. <https://dergipark.org.tr>
- Aslan, M. ve Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162. doi: 10.16986/HUJE.2017030313
- Atak, Z. (2023). Hizmet öncesi, hizmet içi ve lisansüstü eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 9(30), 117–134. <https://socratesjournal.org/index.php/pub/article/view/265>

- Atmış, S. (2013). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecini değerlendirmelerine yönelik görüşlerinin incelenmesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Ay, Ş. ve Yurdabakan, İ. (2015). Öğretmen adaylarına göre etkili öğretmen özellikleri ve bu özellikler açısından öz-yeterlik inançları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 148-166.
- Aydın, F. (2022). *Öğretmen kimliğinin oluşmasında hizmet öncesi eğitim ve okul ikliminin rolü*. Doktora Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van. 795859
- Aypay, A. (2009). Öğretmenlerin hizmet öncesi öğretmenlik eğitimlerini değerlendirmeleri *Educational Sciences: Theory & Practice*, 9(3), 1085-1123. <https://dergipark.org.tr>
- Bahçeci, F.ve Genç, Z. (2013). Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin üniversitede aldıkları eğitimin meslek hayatına etkisine ilişkin görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 315-324 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jss/issue/24234/256899>
- Başar, M. ve Akan, D. (2022). Sınıf öğretmenlerinin mesleğe başlangıç sürecinde yaşadıkları gerçeklik şokunun incelenmesi . *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (235) , 2249-2274 . DOI: 10.37669/milliegitim.894792
- Baştürk, S. (2015). Öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında sınıf öğretmenliği programı. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*(2), 34-51. <https://dergipark.org.tr>
- Bostancı, S. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen eğitimi: hizmet öncesi ve hizmet içi karşılaştırmalı ihtiyaç analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. 700493
- Bostancı, S., Artvinli, E. ve Dönmez, L. (2023). Sosyal bilgilerde öğretmen eğitimi: öğretmenlere göre hizmet öncesi eğitimin yeterlilik düzeyi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* , 21 (1) , 580-602 . DOI: 10.37217/tebd.1250444
- Bozan, S. ve Ekinci, A. (2020). Öğretmenlerin mesleklerinin ilk yıllarında sınıf yönetiminde yaşadıkları sorunlar, görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (1), 137-153. DOI: 10.24106/kefdergi.3480
- Bulut, K. ve Coşkun, H. (2018). Kırsal Kesime Atanan Türkçe ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Süreci. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 159-185, doi: 10.23863/kalem.2018.99

- Bümen, N. T. ve Özaydın, T. E. (2013). Adaylıktan göreve öğretmen özyeterliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlardaki değişimler. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 109-125. <https://dergipark.org.tr>
- Büyükgöze Kavas, A. ve Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(1), 13-21. <https://dergipark.org.tr/tr/download/articlefile/114674> sayfasından erişilmiştir.
- Cüce, K. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen ve öğretmen adaylarının özel alan yeterliklerini etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri ve bu yeterliklerin lisans eğitimiyle ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Çalışıcı, B. (2019). *2006-2018 yılları arasında Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikalarına ilişkin bir değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çam, H. (2022). *Sınıf öğretmenliği lisans programının sınıf öğretmeni, öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ. 735633
- Çaycı, B. (2011). Sınıf öğretmenliği lisans programındaki alan eğitimi derslerinin öğretmen yeterliği üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17378/181452>
- Çelik, Y. (2020). Mezunlarının görüşlerine göre sınıf öğretmenliği programlarının değerlendirilmesi (OMÜ Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 39 Sayı: Özel, 329-349. <https://dergipark.org>
- Çetin, A. , Ünsal, S. ve Hekimoğlu, E. (2021). 2018-2019 öğretim yılında güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52) , 337-358 . DOI: 10.53444/deubefd.904931
- Çimen, B. (2021). Öğretmenlerin gözünden öğretmenlik mesleğinin ilk yılları . *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 367-378. DOI: 10.21666/muefd.688637
- Delican, E. (2019). *Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları ilk deneyimler*, Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Delican, E. ve Sönmez, Ö. F. (2020). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları ilk deneyimler . *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 125-151. <https://dergipark.org.tr/en/pub/turksosbilder/issue/59442/839116>

- Demirel, Ö. (2021). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulama*. (30. Baskı). Pegem Akademi.
- Deringöl, Y. (2007). Türkiye'de Cumhuriyet döneminden günümüze ilköğretim öğretmenleri yetiştirilmesinin tarihsel boyutu ve eğitimcilerin görüşlerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2),17-27. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhayefd/issue/8789/109867>
- Doğan, Z. G., (2015). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadığı sosyal kültürel ve mesleki sorunlar. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.426477
- Duman, S. N. (2019). *Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin değerlendirilmesi* , Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 568492
- Durdukoca, Ş. F. ve İlhami, E. (2016). Sınıf öğretmenliği lisans öğretim programının aday öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*,11(3),1131-1148. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9264>
- Ergen,Y. ve Elma, C. (2016). Yeni mezun sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşleri. *Kesit Akademi Dergisi*,(4),185-211 <https://dergipark.org.tr/en/pub/kesitakademi/issue/59842/864809>
- Erdemir, N. (2007). Mesleğine yeni başlayan fen bilgisi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve şikayetleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 135-149. <https://dergipark.org.tr/en/pub/esosder/issue/6136/82299>
- Eret, E. (2013). *Hizmet öncesi öğretmen eğitiminin öğretmen adaylarını öğretmenliğe hazırlama açısından değerlendirilmesi* Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. 345158
- Ergünay, O. ve Adıgüzel, O. C., (2019). Aday öğretmenlerin ilk yıl mesleki deneyimleri sürecinde karşılaştıkları sorun ve kaynakları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1080-1099. <https://dergipark.org.tr/en/pub/enad/issue/48146/609561> adresinden erişildi.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara
- Girgin, D. (2016). *Öğrenme ve öğretme dünyasını oluşturan sınıf öğretmenin mesleki kimliği*. Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Gökkyer, N. (2012). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimleri sürecinde derslerin işlenişine ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 124-141. <https://dergipark.org.tr>

- Gül, İ. ve Köse, H. S. (2021). Aday öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim ile kişisel mesleki yetkinliklerinin incelenmesi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1(49), 447-466. DOI: 10.17498/kdeniz.878708
- Güven, İ. (2018). *Türk eğitim tarihi*. (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Güvendir, E. (2017). Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (51), 74-94. <https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/27739/294699> adresinden erişildi.
- Kara, N. (2019). *Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları çevreye ve mesleğe uyum sorunlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kara, N. ve Demir, M. K. (2021). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum sorunlarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (229), 587-606. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/60215/874896>
- Kara, N., Demir, M. K., Arcagök, S. ve Şahin, Ç. (2018). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri açısından sınıf eğitimi lisans programının yeterliliği. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(19), 1061-1082. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14043>
- Karip, F. (2019). Resim iş öğretmenliği lisans derslerinin meslek hayatına katkısına yönelik öğretmen görüşleri . *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi* , (43) , 9-19 . DOI: 10.32547/ataunigsed.575018
- Kavas, A. B. ve Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 13-21 . <https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/11118/132968>
- Kılıç Özmen, Z. (2019). 2018 sınıf öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi . *Anadolu Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 9 Sayı: 2, 521-548. DOI: 10.18039/ajesi.577387
- Kırmızı, F. S. ve Yurdakul, İ. H. (2020). Yenilenen (2018) Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Yetiştirme Lisans Programına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 15(5), 3715-3745.
- Kızılkaya Namlı, A. ve Temel, C. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi ve program önerisi. *Milli Eğitim Dergisi*, (48), 321-351 . <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/51765/673944>

- Kocakuşak, N. Ü. ve Altun, B.(2021). Lisans eğitiminin öğretmenlerin mesleki yaşamlarına yansımaları.*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 2 (Sf. 152-169).
- Kocyigit, M. ve Egmir, E. (2019). Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim deneyimleri: öğretmen yetiştirme üzerine bir analiz. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(30), 320-346. doi: 10.29329/mjer.2019.218.19
- Kozikoğlu, İ. (2016). *Öğretimin ilk yılı: mesleğin ilk yılındaki öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler, hizmet öncesi eğitim yeterlikleri ve mesleğe adanmışlıkları*, Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van 435302
- Kozikoğlu, İ. ve Senemoğlu, N. (2018). Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler: nitel bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 341-371. Doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s16m
- Kutlu, D. (2018). *Göreve yeni başlayan ortaokul matematik öğretmenlerinin pedagojik alan bilgisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü , Trabzon. 508291
- Kurtay, S. B. ve Kavafoğlu, S. (2020). Köy okullarında görev yapan öğretmenlerin lisans derslerine yönelik düşüncelerinin incelenmesi . *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(6), 149-159 .
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkuefder/issue/58700/760022>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023. Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. <https://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmen-strateji-belgesi/icerik/406> 18.08.2023 tarihinde indirilmiştir.
- Muk, F. (2021). *Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sistemine ilişkin bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, Mardin. 716893
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz*. (1. Baskı). Ütopya Yayınevi.
- Okçabol R., Akpınar Y., Caner A., Erkin E., Gök F., ve Ünlühisarcıklı Ö. (2003). *Öğretmen yetiştirme araştırması*, Eğitim Sen Yayınları- Araştırma İnceleme, Ankara.
- Ornstein A.C. ve Hunkins F. P. 2016). *Eğitim programı temeller, ilkeler ve sorunlar* (A. Arı, Çev.). (2. Baskı). Eğitim Yayınevi.
- Örer, H. (2020). *Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim yeterlik algıları, mesleki adanmışlık algıları ve mesleki dayanıklılık inançlarının incelenmesi*, Doktora Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

- Özcan, H. (2022). Fen bilimleri öğretmenlerinin mesleklerinin ilk yıllarında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas. 727260
- Özkan, İ. (2016). Türk eğitiminde öğretmen okulları ve öğretmen yeterliliklerine dair düşünceler, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(15),1-28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/32169/356912>
- Öztürk, M. ve Yıldırım, A. (2014). Göreve yeni başlamış öğretmenlerin Türkiye’deki hizmet-öncesi öğretmen yetiştirme hakkındaki görüşleri. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(2), 149-166.
- Öztürk, T. , Zayımoğlu Öztürk, F. ve Kaya, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerine ilişkin görüşleri ve hizmet içi eğitim durumları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1) , 92-114 . DOI: 10.17556/jef.67571
- Pirpiroğlu, İ. (2014). *Farklı mesleki ve bağlamsal bilgilere sahip fen ve teknoloji öğretmenlerinin pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara .354679
- Saka, M. (2019). Fen bilgisi öğretmenlerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik değerlendirmeleri. *Ilkogretim Online*, 18(1): s. 127-148. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> doi: 10.17051/ilkonline.2019.527173
- Sarı, M. H., (2011). *Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.290691
- Susar Kırmızı, F. ve Yurdakul, İ. H. (2020). Yenilenen (2018) sınıf öğretmenliği öğretmen yetiştirme lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(5), 3715-3745. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.45127>
- Şahin, Ç. (2021). *Hizmet öncesi öğretmen eğitiminin mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri ve yeterlikler açısından değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 659707
- Şahin, Ç. ve Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1),164-179. <https://dergipark.org.tr/en/pub/usaksosbil/issue/21644/232681>
- Taş, İ. D. , Kunduroğlu Akar, T. ve Kıroğlu, E. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretim üyeleri ve öğretmen adaylarının görüşlerinin doğrultusunda değerlendirmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 578-592. <https://dergipark.org> adresinden alındı.

- Taçman, M. (2009). *Sınıf öğretmenliği lisans programlarının öğretim becerilerini kazandırma yönünden değerlendirilmesi(Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti örneği)*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB]. (2018). Milli Eğitim Şuraları. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitimsralari/icerik/328> adresinden erişildi.
- Tonguç, İ. H. (2020). *Canlandırılacak köy*. (2. Baskı). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Tonga, D. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(4), 779-803. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/26094/274958> adresinden erişildi
- Turan Güllaç, E. (2023). Eğitim fakülteleri lisans programlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13 (1), 559-575. DOI: 10.24315/tred.1065688
- Uğraş, S. ve Güllü, M. (2019). Beden eğitimi öğretmenliği bölümlerinin yeterliliği ile ilgili öğretmen görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (2), 57-65. DOI: 10.18506/anemon.429116
- Ulubey, Ö. ve Başaran, ST (2019). 2018 hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Müfredat ve Öğretim Çalışmaları Dergisi (IJOCIS)*, 9 (2), 263-300. DOI: <https://doi.org/10.31704/ijocis.2019.012>
- Uşun, S. (2016). *Eğitimde program değerlendirme süreçler-yaklaşımlar ve modeller*. (2. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Uğurlu, C. T. ve Cengil, İ. (2022). Sınıf öğretmenlerinin mesleki serüveni: bir anlatı çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 65-88. DOI: 10.56677/mkuefder.1162763
- Uygur, M., ve Kanadlı, S. (2020). İyi sınıf öğretmeni özelliklerine yönelik öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri: Bir temel nitel çalışma. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 35-39. <https://doi.org/10.32329/uad.704896>
- Ünver, G. (2016). Türkiye'deki hizmet öncesi öğretmen eğitiminde kuram-uygulama bağlantısı. *YükseköğretimveBilimdergisi*, (1), 61-70. <https://dergipark.org.tr/en/pub/higheredusci/issue/61489/918107>
- Vural, L. (2007). Trakya Üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenlerin program değerlendirmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 80-96. <https://dergipark.org>

- Yanık, H. B., Bağdat, O., Gelici, Ö. ve Taştepe, M. (2016). Göreve yeni başlayan ortaokul matematik öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(36), s.130-152.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/mkusbed/issue/44301/547066>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2016). Farklı eğitim programlarıyla yetişen öğretmenlerin hizmet öncesinde aldıkları eğitimin etkililiğine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 15(1), 219-233. DOI: 10.17051/io.2016.39358
- Yılmaz, E. ve Kural, V. (2018). Sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen derslere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 23-29.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/bujer/issue/41557/426799>
- Yılmaz, K. ve Tepebaş, F. (2011). İlköğretim düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar: mesleğine yeni başlayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 157-177.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/jiss/issue/25899/272988>
- Yılmaz, M., Yener, Y. ve Yılmaz, B. (2021). 2007 ve 2018 Sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması ve yeni programa öneriler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (2), 918-932. DOI: 10.33206/mjss.816433

EKLER

EK-1:2006 SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik I	2	0	2
A	Genel Biyoloji	2	0	2
A	Uygarlık Tarihi	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		18	2	19

II. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik II	2	0	2
A	Genel Kimya	2	0	2
A	Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2
A	Genel Coğrafya	2	0	2
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		20	2	21

III. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi	2	0	2
A	Genel Fizik	2	0	2
A	Müzik	1	2	2
A	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1	2	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları I	0	2	1
A	Çevre Eğitimi*	2	0	2
GK	Felsefe*	2	0	2
GK	Sosyoloji*	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		15	6	18

IV. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	2	0	2
A	Çocuk Edebiyatı	2	0	2
A	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3
A	Sanat Eğitimi	1	2	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları II	0	2	1
A	Müzik Öğretimi	1	2	2
A	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	1	2	2
A	Güzel Yazı Teknikleri*	1	2	2
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		15	12	21

V. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi I	3	0	3
A	İlkokuma ve Yazma Öğretimi	3	0	3
A	Hayat Bilgisi Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi I	3	0	3
A	Drama	2	2	3
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		19	2	20

VI. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi II	3	0	3
A	Türkçe Öğretimi	3	0	3
A	Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi II	3	0	3
A	Erken Çocukluk Eğitimi	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		16	6	19

VII. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Görsel Sanatlar Öğretimi	1	2	2
A	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	2	0	2
A	Trafik ve İkyardım	2	0	2
A	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	6	5
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
TOPLAM		17	8	21

VIII. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	0	2
A	Seçmeli	2	0	2
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
GK	İlköğretimde Kaynaştırma	2	0	2
MB	Seçmeli	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	6	5
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		14	6	17

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	134	44	156	178

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

EK-2:2018 SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Eğitim Giriş	2	0	2	3
HB Eğitim Sosyolojisi	2	0	2	3
OK Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1	2	0	2	3
OK Yabancı Dil 1	2	0	2	3
OK Türk Dili 1	3	0	3	5
OK Bilgi Teknolojileri	3	0	3	5
AC İlkokulda Temel Matematik	3	0	3	5
AC Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	2	0	2	3
Toplam	19	0	19	30

II. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Eğitim Psikolojisi	2	0	2	3
HB Eğitim Felsefesi	2	0	2	3
OK Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2	2	0	2	3
OK Yabancı Dil 2	2	0	2	3
OK Türk Dili 2	3	0	3	5
AC Çevre Eğitimi	2	0	2	4
AC İlkokulda Temel Fen Bilimleri	3	0	3	5
AC Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2	4
Toplam	18	0	18	30

III. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Öğretim Teknolojileri	2	0	2	3
HB Türk Eğitim Tarihi	2	0	2	3
HB Seçmeli 1	2	0	2	4
OK Seçmeli 1	2	0	2	3
AC Seçmeli 1	2	0	2	4
AC İlkokulda Drama	2	0	2	4
AC Fen Bilimleri Laboratuvar Uygulamaları	0	2	1	3
AC İlkokulda Yazma Öğretimi	3	0	3	6
Toplam	15	2	16	30

IV. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Öğretim İske ve Yöntemleri	2	0	2	3
HB Eğitimde Araştırma Yöntemleri	2	0	2	3
HB Seçmeli 2	2	0	2	4
OK Seçmeli 2	2	0	2	3
OK Toplum Hizmet Uygulamaları	1	2	2	3
AC Seçmeli 2	2	0	2	4
AC Oyun ve Fizik Etkinlikler Öğretimi	3	0	3	5
AC Türkçe Öğretimi	3	0	3	5
Toplam	17	2	18	30,0

V. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Sınıf Yönetimi	2	0	2	3
HB Eğitimde Ahlak ve Etik	2	0	2	3
HB Seçmeli 3	2	0	2	4
OK Seçmeli 3	2	0	2	3
AC Seçmeli 3	2	0	2	4
AC Hayat Bilgisi Öğretimi	3	0	3	5
AC Matematik Öğretimi 1	3	0	3	4
AC Fen Öğretimi	3	0	3	4
Toplam	19	0	19	30

VI. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	2	0	2	3
HB Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2	3
HB Seçmeli 4	2	0	2	4
OK Seçmeli 4	2	0	2	3
AC Seçmeli 4	2	0	2	4
AC Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3	5
AC Matematik Öğretimi 2	3	0	3	4
AC Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	3	0	3	4
Toplam	19	0	19	30

VII. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5	10
HB Özel Eğitim ve Kaynaştırma	2	0	2	3
HB Seçmeli 5	2	0	2	4
AC Seçmeli 5	2	0	2	4
AC Müzik Öğretimi	3	0	3	4
AC İlkokulda Yabancı Dil Öğretimi	3	0	3	5
Toplam	14	6	17	30

VIII. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS
HB Öğretmenlik Uygulaması 2	2	6	5	12
HB Okullarda Rehberlik	2	0	2	3
HB Seçmeli 6	2	0	2	4
AC Seçmeli 6	2	0	2	4
AC Karakter ve Değer Eğitimi	2	0	2	3
AC Görsel Sanatlar Öğretimi	3	0	3	4
Toplam	13	6	16	30

Genel Toplam						
Dersin Adı	T	U	K	AKTS	SAAT	YÜZDE
HB Meslek Bilgisi	44	12	50	88	56	35
OK Genel Kültür	26	2	27	42	28	19
AC Alan Eğitimi	64	2	65	110	66	46
Toplam	134	16	142	240	150	100

EK-3:GÖRÜŞME FORMU

Mezun Oldukları Lisans Programının Değerlendirilmesine Yönelik Sınıf Öğretmenleri İçin Hazırlanan
Görüşme Formu

Değerli Sınıf Öğretmeni, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi olarak “Farklı Deneyime Sahip Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programı Hakkındaki Görüşlerini İnceleme” çalışmasına yönelik olarak sizlerin görüşlerini almak amacıyla bu görüşme formu tarafımdan hazırlanmıştır. Görüşme esnasında konuyla ilgili verdiğiniz bilgiler sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığınız ve samimi cevaplar verdiğiniz için teşekkür ederim. Kişisel Bilgi Formu Cinsiyet: Kadın() Erkek () Kıdem :..... Mezun Olduğunuz Üniversitenin Adı:
SORULAR 1.1.Sizce ideal bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken temel özellikler(bilgi ve beceriler) nelerdir? • Mezun olduğunuz lisans programı ile nitelikli bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken hangi bilgi ve beceriler kazandırılmak amaçlanmaktadır? • Mezun olduğunuz lisans programının, size öğretmenlik mesleği ile ilgili hangi duyuşsal özellikleri (mesleği sevmek, öğretmenlikten gurur duyma, çocukları sevmek , motivasyon, tarafsızlık,sabır, özverili olma, hoşgörü, gelişime açık olma ve diğer) kazandırdığını düşünüyorsunuz? 1.2.Mezun olduğunuz lisans programının nitelikli öğretmen yetiştirme amacına ulaşma derecesi hakkındaki görüşünüz nedir? • Başarılı ve başarısız/yetersiz yönleri nelerdir? • Bu amaca ulaşılması için neler önerirsiniz? 1.3.Mezun olduğunuz lisans programının nitelikli öğretmen yetiştirme amacı yönüyle kendinizi nasıl gözlemliyorsunuz? Eğitim fakültesinden mezun olup göreve başladığınızda ; • En çok hangi konularda kendinizi donanımlı ve yeterli hissettiniz? • En çok hangi konularda zorlandınız/ eksiklik hissettiniz? Zorlandığınız konuları çözmek için nasıl bir yol izlediniz? 1.4.Öğretmenlik mesleğini icra etmenin nitelikli bir sınıf öğretmeni olmaya katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? • Üniversite eğitimi sırasında edemediğiniz fakat görevinizi yaparken kazandığınız özellikler nelerdir? Örnekler verir misiniz? 2.1. Üniversitede lisans programı ile aldığınız meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür derslerinin mesleki yeterlilik kazandırması konusunda görüşünüz nedir? • Öğrenciyi tanıma, öğrencinin ilgi ihtiyaçlarını dikkate alma, öğrenciye rehberlik etme, öğrencilerin yeteneklerini keşfetme ve yönlendirme ile farklı özellikteki öğrencilerle (özel öğrenme güçlüğü, kaynaştırma öğrencisi, görme, duyma ve fiziksel engelli öğrencilerle) etkili eğitim- öğretim yapma konusunda yeterliklerinin kazandırılmasına ilişkin • Öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlikler (planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, zaman yönetimi, davranış

yönetimi, materyal hazırlama, ortam, iletişim) yeterliklerinin kazandırılmasına ilişkin • Ölçme ve değerlendirme yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanma, farklı ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçme yeterliğinin kazandırılmasına ilişkin • Okul-aile ve toplum ilişkilerini güçlendirme, aile katılımı ve işbirliği, çevreyi tanıma, çevre olanaklarından yararlanma yeterliklerinin kazandırılmasına ilişkin • Öğretmen olarak görev hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuat, resmi işler bilgisinin kazandırılmasına ilişkin
2.2. Üniversitede lisans programı ile aldığınız alan bilgisi derslerini (İlkokuma Yazma Öğretimi, Hayat Bilgisi Öğretimi, Matematik Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Fen ve Teknoloji Öğretimi, Müzik Öğretimi ve diğerleri) nitelikli bir sınıf öğretmeninin yetişmesi amacına uygunluğu konusunda nasıl değerlendirirsiniz? • Derslerin içeriklerini yeterli buluyor musunuz? • İhtiyaç ve beklentilerinizi karşıladı mı? • Bu dersler dışında olması gerektiğini düşündüğünüz hangi dersler var?
2.3. Üniversitede lisans programı ile aldığınız meslek bilgisi derslerini (Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitim (Bilimine) Giriş, Eğitim Psikolojisi, Sınıf Yönetimi, Öğretim Teknolojileri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ve diğerleri) nitelikli bir sınıf öğretmeninin yetişmesi amacına uygunluğu konusunda nasıl değerlendirirsiniz? • Derslerin içeriklerini yeterli buluyor musunuz? • İhtiyaç ve beklentilerinizi karşıladı mı? • Bu dersler dışında olması gerektiğini düşündüğünüz hangi dersler var?
2.4. Üniversitede lisans programı ile aldığınız genel kültür derslerini (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Yabancı Dil, Topluma Hizmet Uygulamaları ve diğerleri) nitelikli bir sınıf öğretmeninin yetişmesi amacına uygunluğu konusunda nasıl değerlendirirsiniz? • Derslerin içeriklerini yeterli buluyor musunuz? • İhtiyaç ve beklentilerinizi karşıladı mı? • Bu dersler dışında olması gerektiğini düşündüğünüz hangi dersler var?
2.5. Üniversitede aldığınız lisans programı ile edindiğiniz mesleki bilgi ve becerilerinizin ne kadarını mesleki hayatınızda kullandığınızı düşünüyorsunuz? • Bir ders konusunun öğrenciye etkili bir şekilde nasıl öğretileceği becerisini ne zaman edindiğinizi düşünüyorsunuz?
2.6. Mesleki hayatınızda eğitim öğretim uygulamalarınıza yön veren olarak neyi gösterirsiniz?(Lisans eğitimi, planlar, ders kitapları, veli beklentileri, sınav sistemi ve diğerleri)
3.1. Üniversitede aldığınız lisans programının öğrenme öğretme sürecinin gerçekleştiği ortam açısından görüşünüz nedir? • Eğitim aldığınız üniversite açısından (fiziki yapı, teknolojik donanımı ve diğer) • Uygulama derslerinin yapıldığı okullar açısından (köy okulu, birleştirilmiş sınıf, kalabalık sınıflar ve diğer)
3.2. Üniversitede aldığınız lisans programının öğrenme öğretme sürecinde yer alan öğretim elemanı açısından görüşünüz nedir? • Donanım açısından • Uzmanlık alanı açısından • Kullandığı yöntem ve teknikler açısından • İletişim ve rehberlik açısından • Materyal geliştirme ve kullanma açısından • Teknolojiyi etkin kullanma açısından • Sınıf öğretmeni olarak görev yapmış olma (mesleki tecrübe) açısından/İlkokullarda görev yapmış olma açısından

4.1. Mezun olduğunuz lisans programının nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirme amacına yönelik olarak yapılan ölçme değerlendirme süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? • Üniversitede aldığınız lisans programının ölçme değerlendirme sürecinde hangi ölçme araçları kullanılıyordu? ▪ Sizce değerlendirme sürecinde hangi ölçme araçlarının kullanılması daha başarılı sonuç verir? Neden?
4.2. Mezun olduğunuz lisans programının değerlendirme sürecinin yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz? • Geri dönüt sağlanması konusunda • Sınavlar ve uygulama sınavları konusunda • Performansı ortaya çıkarma konusunda • Kazandırılmak istenen bilgi ve beceriyi tam ve doğru ölçme konusunda /Başarıyı ortaya çıkarabilme konusunda

EK-4: İZİNLER

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı: E-20585590-302.14.02-14010
Konu: Çilem Gül ERCAN'ın araştırma izni.

22.12.2023

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06.11.2023 tarihli ve 17714890-000-13444 sayılı yazınız.

Ana Bilim Dalınız yüksek lisans öğrencisi Çilem Gül ERCAN'ın araştırma izni çalışması kapsamında Bursa Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan yazı örneği ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve öğrenci ile danışmanı Prof. Dr. Sedat YÜKSEL'e bildirilmesi konusunda gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Kazım YOLDAŞ
Müdür

Ek:
1-Yazı örneği
2-Ekî

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:SRTO8g6nNkKfLxNKcFKcoA

Belge Doğrulama Adresi: <https://udos.uludag.edu.tr/Teyit/>

BUÜ Eğitim Bilimleri Enst. Üniversite 1 C.d. No: 221 Götlük Kampüsü 16059 Nilüfer/BURSA

Telefon No: 0224 29 42 884

Faks No: 0224 29 40 975

Bilgi için: Hali AYDOĞAN

e-Posta: egbil@uludag.edu.tr

İnternet Adresi: uludag.edu.tr/egitimbilimleri

Bilgisayar işletmeni

Kep Adresi: uludag.rektorkluk@hs03.kep.tr

Telefon No: 0224 29 40 978

Bu belge UDOS ile hazırlanmıştır.

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86896125-605.01-92334463

18.12.2023

Konu : Çilem Gül ERCAN'ın Araştırma İzni

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığının Araştırma Uygulama İzinleri konulu 21/01/2020 tarih ve 1563890 (2020/2) sayılı Genelgesi.
b) Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 08.12.2023 tarih ve 139540 sayılı yazısı.

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Çilem Gül ERCAN'ın "Farklı Kıdemdeki Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Lisans Programı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması, ilgi (b) sayılı yazı ile Müdürlüğümüze bildirilmektedir.

İlimiz Orhaneli ilçesi Akalan İlkokulu ve Çörel İlkokulu, Osmangazi ilçesi Çaybaşı İlkokulu ve Nilüfer Hatun İlkokulu, Gürsu ilçesi Şehit Sefa Uzun İlkokulu, Yıldırım ilçesi Şehit Ufuk Bülent Yavuz İlkokulu, Nilüfer Hasanağa Şehit Piyade Er Kadir Çavuşoğlu İlkokulu ve Nilüfer Belediyesi Özlüce İlkokulunda uygulanması planlanan çalışma, Müdürlüğümüzde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırma ile ilgili çalışmanın **okul/kurumlardaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, araştırma formlarının aslı okul müdürlüklerince görülerek ve gönüllülük esası ile okul müdürlüklerinin gözetim ve sorumluluğunda** ilgi Genelge çerçevesinde uygulanması ayrıca **araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüz ile paylaşılması** komisyonumuzca uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mustafa KAHYA
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR

Dr. Ahmet ALİREİSOĞLU
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Hocaşahan Mh. İlkbahar Cad. No:38 (Yeni Hükümet
Konağı A Blok) 16050/Osmangazi/BURSA
Telefon No : (0224) 225 25 78
Faks : 445 18 10
İnternet Adresi : <http://bursa.meb.gov.tr>
E-Posta : argel6@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Fatih ALTIN
Unvan : Bilgisayar İşletmeni

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2e9c-eeb7-300c-9e29-0371 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86896125-605.01-92414233
Konu : Çilem Gül ERCAN'ın Araştırma İzni

19.12.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 08.12.2023 tarih ve 139540 sayılı yazısı.

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Çilem Gül ERCAN'ın "Farklı Kıdemdeki Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Lisans Programı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi" konulu tez çalışmasını, ilimiz Orhaneli ilçesi Akalan İlkokulu ve Çörel İlkokulu, Osmangazi ilçesi Çaybaşı İlkokulu ve Nilüfer Hatun İlkokulu, Gürsu ilçesi Şehit Sefa Uzun İlkokulu, Yıldırım ilçesi Şehit Ufuk Bülent Yavuz İlkokulu, Nilüfer Hasanağa Şehit Piyade Er Kadir Çavuşoğlu İlkokulu ve Nilüfer Belediyesi Özlüce İlkokulunda uygulama yapma isteği, 18.12.2023 tarih ve 92334463 sayılı Makam Onayı ile uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mustafa KAHYA
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ek:

- 1-Makam Onayı (1 Sayfa)
- 2-Veri Toplama Aracı (2 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:
Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer, Gürsu ve Orhaneli
İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne

Bilgi: Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Hocaahsan Mh. İlkbahar Cad. No:38 (Yeni Hükümet
Konağı A Blok) 16050.Osmangazi/BURSA
Telefon No : (0224) 225 25 78
Faks : 445 18 10
İnternet Adresi : <http://bursa.meb.gov.tr>
E-Posta : argel6@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: **Fatih ALTIN**
Unvan : Bilgisayar İşletmeni

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e9d1-b493-3a8e-a7ee-53b4 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı	Çilem Gül ERCAN
BildiğiYabancıDil	İngilizce
EğitimDurumu	KurumAdı
Lise	Bursa Fatih Lisesi
Lisans	Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği
YüksekLisans	Bursa Uludağ Üniversitesi EğitimBilimleri Enstitüsü Eğitim BilimleriAnaBilimDalıEğitimProgramlarıveÖğretimBilim Dalı
ÇalıştığıKurumlar	KurumAdı
1.	Kars Sarıkamış Ortakale İlkokulu
2.	Kars Kağızman Bulanık İlkokulu
3.	Kars Kağızman Şair Hıfzı İlkokulu
4.	Düzce Yığılca Hocaköy İlkokulu
5.	Düzce Yığılca AKV Cumhuriyet İlkokulu
6.	Bursa Yıldırım Şehit Kurmay Binbaşı Ufuk Bülent Yavuz İlkokulu
7.	Bursa Nilüfer Gölyazı Ünallar İlkokulu
Tarih	27/05/2024
İmza	
Adı-Soyadı	Çilem Gül ERCAN